

NOVOLETNI POSLANICI PREDSEDNIKOV DEŽELNEGA ODBORA IN SVETA

V VOŠČILIH COMELLIJA IN COLLIJA ŽELJA PO SPLOŠNEM RAZVOJU DEŽELE

«Doseženi so bili konkretni rezultati, glede še nerešenih vprašanj pa obstajajo politične obveze, ki jih bo treba spoštovati v prihodnjem letu»

Kot je običaj, sta predsednik deželne odbora odv. Antonio Comelli in predsednik deželne odbora sveta Mario Colli posvetila skupnosti Furlanije - Julijske krajine svoji novoletni poslanici, v katerih sintetizirajo, kar je bilo v iztekajočem se letu storištev, ki so jih dosegli, in željo, da bi novo leto bilo nosilec miru ter družbenega in gospodarskega razvoja.

«Leto 1981 je bilo gotovo leto zelo intenzivne dejavnosti in obvez,» je dejal predsednik deželne odbora Comelli, «ki smo jih delno uresničili, vsekakor pa se z njimi spoprijeli in so sedaj pred pozitivnim zaključkom. Vprašanja deželne interesa je moč sintetizirati na pet osnovnih točk: predvsem deželni razvoj, ki ga je deželni svet odobril v začetku meseca decembra skupno z večletnim načrtom izdatkov. Poleg tega je obstajal problem zapadlosti zakona o obnovi Furlanije in za razvoj celotne dežele; v prvih dneh decembra je parlament v bistvu integralno sprejel zahteve dežele za obnovo in za druge pobude javnih del in infrastrukturo, kot so avtoceste in železnice. Tretji problem je bil povezan z zapadlostjo načrtov o ratifikaciji osimskih sporazumov; tudi v tem primeru je prišlo do pozitivne rešitve.»

«Z obema zakonoma je sedaj na razpolago okrog 2.350 milijard, oziroma 300 milijard lir. Četrto vprašanje je zahteva, ki smo jo postavili Evropski gospodarski skupnosti,» je v poslanici nadaljeval Comelli, «da bi raztegnila na celotno F-J-K prispevke iz evropskega sklada za

deželni razvoj; in končno peto vprašanje se nanaša na problem integriranja načrta Trst - F-J-K - Evropa, torej razvojni načrt, ki se nanaša predvsem na tržaško in goslijsko pokrajino, a tudi na ostalo deželo. V letosnjem letu so bila prva vprašanja, ki so karakterizirala deželno politiko: o prvih treh lahko rečemo, da so bili konkretni rezultati doseženi, ostali dve pa še ostajata kot politični obvezi, ki jih bo treba nadaljevati v prihodnjem letu.»

Predsednik deželne vlade Comelli je v svoji poslanici še poudaril, da na osnovi tega, kar sta v prejšnjih dneh sklenili vlada in parlament za dežele, obstajajo utemeljeni razlogi, da lahko z zaupanjem gledamo na prihodnost, še posebej pa na leto 1982.

«Globoka in zaskrbljujoča kriza, ki jo preživlja svet ne dopušča, da bi se omejili le na običajna novoletna voščila,» je v svoji poslanici dejal predsednik deželne odbora sveta Mario Colli, «ampak nam narekuje analizo o tem kar smo naredili in o obvezah, ki so pred nami. Leto 1981 je bilo za deželni svet leto zelo intenzivno, njegova dejavnost pa je bila osredotočena na bistvene probleme za naše prebivalstvo: obnova in razvoj dežele, kriza številnih podjetij in sektorjev, pravice slovenske narodnostne skupnosti, glede kar se je parlament na tem, da se bo z njimi spoprijel v upanju, da bo prišlo do primernih rešitev z aktivnim sodelovanjem naše manjšine, problemi furlanskega jezika in kulture, vojaške služnosti, vpraša-

nje krajevnih avtonomij in same vloge dežele, odnosi med prebivalstvom in institucijami. To so najvažnejši problemi, katerih smo se lotili.»

«Vprašanje mednarodne vloge F-J-K je bilo vedno prisotno v deželni svetu, ki se aktivno zavzema, v pluralizmu političnih sil, za uveljavitev priateljstva in kooperacije z bližnjimi narodi, predvsem z Jugoslavijo in z Avstrijo, za pobude za mir in proti terorizmu in je sovladen s poljskim ljudstvom, ki preživlja dramatične trenutke po napadu na svobodo in na težke pridobljene pravice. V prihodnjem letu bo deželni svet močno obvezan za konkretno uresničitev ukrepov parlamenta in vlade v korist F-J-K na osnovi akcije, ki naj bi utrdila konstruktivne odnose s parlamentom, s krajevnimi upravami ter s političnimi in društvenimi silami.»

«Te obveze so gotovo naše najboljše voščilo našemu prebivalstvu: tistim, ki na potresnem območju živijo v montažnih hišicah, vsem prebivalcem, Italijanom in Slovincem, delavcem, ki so v skrbah za svoj delovni prostor, mladim, ki pričujejo prvo zaposlitev in nam, ki smo izseljencem, ki si želijo vrniti se na domačo zemljo ne samo, da bi na njej preživeli praznike, ampak da bi tukaj prispevali za razvoj Furlanije - Julijske krajine. V tem duhu ter z željo in vero, da bi deželni svet dežele bolj utrjeval svoj nezamenljivo vlogo, da bi se lahko spoprijel s tako težkimi in velikimi nalaganji, je zaključil svoja voščila predsednik deželne odbora sveta Mario Colli izrekam vsem najboljša in najbolj občutena voščila za leto miru in za mirno delo in skupnem interesu.»

Razčlenjena stavka v tržaškem pristanišču

V tržaškem pristanišču se nadaljuje stavkovno gibanje. Tudi večer so uslužbenci tržaške pristaniške ustanove in kompanije pristaniških delavcev stavkali poldrugo uro v vsaki izmeni. Nadaljuje pa se tudi polemika znotraj pristanišča. Tako se je, kot znano, enotna kompanija pristanišnikov odpovedala stavki, češ da ne prispeva k utrjevanju enotnosti in da je poleg tega tudi v neskladju z naporom, da bi pospešili pristaniški promet.

Sindikalni spor zadeva v prvi vrsti načrt za reorganizacijo pristaniškega dela, po katerem naj bi s prvimi januarjem uvedli razdelitev urnik za vse kategorije pristanišnikov. Vsemu temu se je pridružila nota pokrajinskega tajništva sindikalne organizacije CGIL, ki je na podlagi prvih vesti iz Rima mnenja, da so vladni ukrepi, ki predvidevajo 10 - 13 milijard lir podpore tržaškemu pristanišču, nezadostni, če upoštevamo deficit, ki doseže letno dvajset milijard lir samo pasivnih obrestí.

● V četrtek, 7. januarja, se sestaneta federalni odbor in kontrolna komisija KPI, ki bosta poglobila vse usmeritve, ki so dosežile iz razprav med člani o poljskih dogodkih.

● Tržaška občina sporoča, da je z zakupom oddala izredna vzdrževalna dela na poslednjih javne uporabe, ki so na kraški planoti; izvedlo jih bo krajevno podjetje, stala pa bodo 120 milijonov lir.

Danes praznuje pri Stavalihih 50. rojstni dan
LUCIJAN MALALAN
Obilo sreče mu želijo
oče ter brata Milan in Livio z družinami.

RAZGOVOR S STANKO MOKOLE (CGIL) IN BRUNO DEGRASSIEM (CISL)

Leto 1981 prineslo sindikatom marsikatero zadoščenje, dela pa je še vedno na pretek

Poglobiti sodelovanje med italijanskimi in slovenskimi delavci - Rim naj izpolni sprejete obveznosti - Nujna rešitev problema o mešani industrijski coni po osimskih dogovorih

Ob izteku starega leta si menda vsakdo želi, da bi svoje tegobe in težave kar na mah izbrisal tako kakor učenec z namočeno krpicco izbrise s table napačen seštevek. Pa ni kar tako. To še najbolj ve morda sindikalist, ki so mu problemi delavskega razreda resnično pri srcu, a si še sam ni na jasnem, če bodo njegova prizadevanja za večjo socialno pravičnost v naslednjem letu sploh obrodila sadove. Kako se je kaj odvil v sindikalnem pogledu leto 1981 in kaj naj bi v tem smislu prineslo svežega leta 1982? Odgovorila sta nam člana pokrajinskega tajništva CGIL Stanko Mokole in pokrajinski tajnik CISL Bruno Degrassi.

Kako ocenjujete, kolikšno vlogo igra sindikalna delovna, dopajanja na sindikalnem področju v naši pokrajini leta 1981?

Ocenja ni lahka, težko je reči, če so ta dogajanja bila pozitivna ali negativna. Dejstvo je, da je bilo mnogo napravljenega, tako tudi glede vprašanja Slovencev oz. slovenskih delavcev: 3. septembra, pred pokrajinskim kongresom CGIL, je bilo važno zasedanje, na katerem si je naš sindikat nadel nalogo, da to problematiko temeljito poglobi. Sindikat se je tedaj tudi obvezal, da se bo še bolj zavzel boril za doseg zakona o celoviti zaščiti slovenske narodnostne skupnosti in da bo z druge strani privabil v sindikalne kadre - tudi vodilne - čim več slovenskih delovnih moči.

Kaj je po vaši sodbi treba še ukreniti, da bi se vezi med delavci ene in druge narodnosti nadalje poglobile v vsesplošno korist krajevnega družbenogospodarskega likta?

V bistvu je treba še okrepiti enotnost in sodelovanje, ki sta v našem sindikatu sicer že od znanem uveljavljena, saj so ključni problemi, kot npr. delovne pogodbe, brezposelnost in splošna kriza, skupni tako italijanskim kot slovenskim delovnim ljudem. Enotnost med njimi v boju za doseg vseh delavskih pravic pa bo še očitnejša, ko bodo italijanski vrstniki bolj razumeli probleme slovenskih tovarišev, tako, denimo, tudi sporno vprašanje dvojezičnosti. Predvsem pa bi bilo treba navezati tesnejše stike z delavstvom, ki se združuje v sindikatih CISL in ULL.

Kaj lahko ob nastopu novega leta pričakujemo v Tržaškem?

To, da bi se razrešila najbolj žgoča vprašanja, kakršno je npr. zavlajevanje ureditve problema miljske ladjedelnice CAA; dosežena prizadevanja niso rodila zadostnih sadov in treba je napeti vse moči, da se obrat obrni ne glede na vrsto proizvodnje. Potem je tu sila kočljivi problem pristanišča, ki potrebuje novih naložb, dalje steca gradbenega podjetja Porfirio in tako naprej. Zlasti nujne so nove industrijske pobude, potrebno je korenito proučiti potrebe delovnega trga in v tem pogledu poskrbeti za učinkovito poklicno izobraževanje, kajti premočno mladih

je danes brez zaposlitve, a za razpoložljiva mesta ni dovolj specializiranih kadrov.

Sedaj pa Bruno Degrassi.

Kaj menite o sindikalnih pritiskih v posvajajočem se letu?

Označuje jih huda kriza na področju industrijske proizvodnje in ustrezne zaposlitvene ravni, tem bolj, ker so se zapirala vrata marsikatero tovarne, namesto da bi v njej uresničili - kot je bilo obljubljeno - proizvodno preusmeritev. To velja za Vetrol/SIRT, za Deher in seveda za miljsko ladjedelnico CAA, ki je trenutno najznejši primer nezdružive gospodarske politike. Pa ni še dovolj: na tise delavcev je v dopolnili blaginji, a med temi so - mimo onih, katerih je po navadi največ bese di - uslužbenci študentske napravnice Cartimova, tovarni FIA-SNIA, Eppinger in Buitoni. Če nato izvzamemo podjetje Porfirio, ki je pustilo na cesti okoli 200 delavcev, je tu še kot »novoletno darilo« žgoča vprašanja, kakršno je npr. zavlajevanje ureditve problema miljske ladjedelnice CAA; dosežena prizadevanja niso rodila zadostnih sadov in treba je napeti vse moči, da se obrat obrni ne glede na vrsto proizvodnje. Potem je tu sila kočljivi problem pristanišča, ki potrebuje novih naložb, dalje steca gradbenega podjetja Porfirio in tako naprej. Zlasti nujne so nove industrijske pobude, potrebno je korenito proučiti potrebe delovnega trga in v tem pogledu poskrbeti za učinkovito poklicno izobraževanje, kajti premočno mladih

Kakšno so izgledi, da se v nastopajočem letu nereseni problemi uradijo?

V prvi vrsti obstaja vladna obveza, da se na ravni EGS naš deželni Trst še posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in železarnstvu, kajti v Trstu se posebej prizna status obrobosti, kar naj ima dovolj določene privilegije v smislu izgradnje velikih cestnih in drugih infrastruktur - v tem sklopu je tržaški luki treba priznati široko mednarodno vlogo, tako tudi v odnosu do tretjega sveta. To vprašanje bo na dnevnem redu tudi na 2. deželni konferenci o državnih sudeležbah 30. in 31. januarja 1982. Treba je uresničiti področna načrta o ladjedelstvu in ž

Izleti Primorskega dnevnika v letu 1982

Spet smo tu, dragi naročniki in bralci Primorskega dnevnika, da vam predstavimo naše tradicionalne izlete v letu 1982. Tako vam moramo povedati, da organizacija izletov ni več tako lahka, kot je bila nekoč, predvsem zaradi tega, ker je vse postalo strašno drago, pa tudi kraj, kjer se nismo bili, je vse manj. Tako smo se odločili, da v tem letu privedemo dva — več ali manj vsem dostopna izleta — zraven pa še enega za tiste, ki si lahko privoščijo nekaj (oziroma dosti) več. Pri izbiri krajev smo upoštevali predvsem ceno skupnih stroškov potovanja, kajti kot smo že omenili, mora biti potovanje dostopno čim širšemu krogu naših bralcev, poleg tega pa smo upoštevali tudi druge dejavnike, ki so govorili v prid tega ali onega programa. Po daljšem razmišljanju in presojanju smo se odločili, da bomo letošnji priredili potovanje po Bosni in Hercegovini, drugo bo na Češkoslovaško in tretje v Brazilijo.

Socialistična republika Bosna in Hercegovina je bila že doli časa na programu naših izletov, vendar tega potovanja iz enega ali drugega razloga nismo nikoli izpeljali. To vendar je ta jugoslovanska republika — po svojih prirodnih lepotah, zgodovinskih znamenitostih in številnih pomnikih iz časov NOB tista, ki je morda vredna največjega upoštevanja. Mostar in Sarajevo sta mesti, ki združujeta v sebi vse elemente starega in novega: od kulture do zgodovine, od arhitekture do turističnih zanimivosti. Nič čudnega torej, če se tuji turisti v vse večji meri zanimajo za to republiko in obe glavni mesti — pa ne toliko zaradi tega, da bi videli, kje je izgubil življenje avstrijski prestolonaslednik Ferdinand oziroma kje je bil povod začetka prve svetovne vojne, temveč zaradi edinstvenih, prepletenih se spomenikov preteklosti in sedanjosti, zaradi edinstvene, še skoraj nedotaknjene prirode in zaradi edinstvenih krajev, kjer se je v času NOB kovala usoda jugoslovanskih narodov. K vsemu temu je treba še dodati, da nas, s Primorskega dnevnika, vežejo prijateljske vezi s sarajevskim dnevnikom «OSLOBOJENJE», katerega uredniki so nam objavili vso pomoč pri organizaciji potovanja skozi Bosno in Hercegovino. Potovanje po tej jugoslovanski republiki bo torej nadse poučno in zanimivo, k čemur pa bodo prav gotovo pripomogli izbrani hoteli I. kategorije, v katerih bomo nastanjeni ves čas našega šestdnevnega potovanja na več kot 1800 km dolgi poti.

Drugi izlet nas bo popeljal v Avstrijo in na Češkoslovaško, kjer smo sicer že bili, vendar pred več kot enim desetletjem. To potovanje, ki bo trajalo sedem dni, tudi ne bo zgolj turistično. Ogledala si bomo sicer vse znamenitosti zlate Prage, obiskali bomo grad Konopište, kjer je živel še prej omenjeni prestolonaslednik Ferdinand, videli bo-

mo Brno in Bratislavo, toda k vsemu temu smo dodali še ogled zloglasnega nacističnega taborišča Mauthausen v Avstriji in ob povratku srečanje z gradiščanskimi Hrvati v železnem ob avstrijsko-madžarski meji. Povedati je namreč treba, da je bilo v Mauthausnu mnogo primorskih in tržaških Slovencev (med njimi naš pok. urednik Albin Bubnič) in je zato prav, da se poklonimo spominu tam umrlih žrtev. Prav tako se nam je zdelo tudi prav, da se — čeprav le za malo časa — ustavimo tudi v železnem in na mestu samem spoznamo ljudi — gradiščanske Hrvate — ki se v te težkih pogojih kot mi borijo za priznanje svojih o-snoenih narodnostnih pravic.

Končno je na programu še tretje potovanje, in sicer v Južno Ameriko, kjer je predviden obisk Brazilije. To bo tudi prvo potovanje našega dnevnika na to celino.

Toliko za uvod, sedaj pa pogledimo, kaj imamo na razpolago. Za potovanje po Bosni in Hercegovini imamo na razpolago 145 prostoroč (trije avtobusi) in prav toliko za potovanje v Avstrijo in na Češkoslovaško, medtem ko je za potovanje v Južno Ameriko na razpolago 20 prostoroč. V primerjavi s prejšnjimi leti bo letos lahko odšlo na pot manjše število naših bralcev, vendar so hotelske kapacitete omejene in se zato — če naj bo potovanje dobro organizirano — ne da nič storiti. Vsekakor pa bomo na jesen skušali pripraviti dvo-dnevni izlet za vse naše bralce, za katerega ne bo omejitve.

Sedaj vas pa vabimo, da dobro preberete o-kvirne programe naših potovanj, njihove cene in pogoje. Tu moramo še povedati, da so bile cene formirane na dan 17. decembra 1981 ob menjavi 1.200 lir za en dolar ZDA. V primeru občutne spremembe deviznega tečaja ali podražitve uslug do časa potovanja, si pridružimo pravico ustrezno povečati cene, vendar ne več kot za 10 odstotkov. V primeru, da bi se cene povečale za več kot 10 odstotkov, lahko vsak iz prijavljenih izletnikov potovanje odpove in mu bo v tem primeru ves vplačan denar v celoti povrnil. Kot običajno bo tudi letos plačevanje na obroke, razen za Brazilijo, kjer je treba takoj položiti celotni znesek. Pri obisku za potovanja po Bosni in Hercegovini ter na Češkoslovaško je 100.000 lir na osebo.

Na koncu naj še omenimo, da se bo opisovanje začelo v ponedeljek, 4. januarja. Vpisovanje bo na upravi Primorskega dnevnika v UL. Montecchi 6, in sicer od 9. do 12. in od 15. do 17. ure do vključno torka, 5. januarja 1982. Vsakdo naj prinese s sabo tudi potni list ali pa osebno izkaznico (za vpis na skupinski potni list).

Vsem našim dosedanjim in bodočim izletnikom želi mnogo sreče in zdravlja ter še dosti lepih potovanj!

PRIMORSKI DNEVNIK

V Avstrijo in Češkoslovaško in na obisk h Gradiščanom

Nedelja, 20. junija 1982
Zjutraj zborna mesto vseh udeležencev pred sodno palačo v Trstu in nato odhod avtobusov proti Trbižu, Beljaku in Spittalu ter skozi Tauern in Katschberg predor po turski avtocesti do Halleina. Tu bo kosilo, potem pa bomo nadaljevali pot do Salzburga (kratkogled) in Linza ob Donavi, kamor bomo prišli okoli 19. ure. Namestitev po hotelih, večerja in prenočevanje.

Četrtek, 24. junija 1982
Po zajtrku se bo začela naša vožnja proti domu. Najprej se bomo ustavili v gradu Konopište, nekdanji rezidenčni avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda. V gradu je velika zbirka orožja in lovskih trofej, ki jih je zbiral in tu uplenil sam prestolonaslednik. Po kosilu bomo nadaljevali pot do Brna in Bratislave, kjer bomo tudi večerjali in prenočevali, še prej pa se sprehodili po Bratislavskih ulicah.

Ponedeljek, 21. junija 1982
Po zajtrku odhod v zloglasno nacistično taborišče Mauthausen, kjer se bomo poklonili spominu žrtev. Pot nas bo nato vodila do mejnega prehoda Wullowitz, kjer bomo prestopili avstrijsko-češko mejo, potem pa bomo nadaljevali pot po južni Češki do čeških Budjovic, kjer bo kosilo. Potem se bomo odpravili na ogled bližnjega grada Hluboka, od tam pa se bomo odpravili naravnost v Prago, kamor je predviden prihod v zgodnjih večernih urah. Nastanitev v hotelu (plavaljaci hotel), večerja in prenočevanje.

Petek, 25. junija 1982
Dopolodne bomo izkoristili za ogled Bratislave, predvsem starega dela mesta in znanega gradu, potem pa bomo nadaljevali pot do češko-avstrijske meje in do Železnice (Eisenstadt), kjer bo kosilo in kjer se bomo tudi srečali s predstavniki gradiščanskih Hrvatov. Tu bomo skušali organizirati ogled velike vinske kleti (Gradiščansko je namreč znano vinorodno področje, kjer je še posebno znan žlahtni moškati), od katerih so mnoge v rokah hrvaških vinogradnikov. Popoldne bomo nadaljevali pot proti Gradcu in Mariboru, kamor bomo prišli pozno zvečer. Namestili se bomo v dobrem hotelu, poverčevali in se čez noč odpočili od napornega dne.

Torek, 22. junija 1982
Polni penzion v Pragi.
Ves ta dan je namenjen ogledu mesta in njegovih znamenitosti. Tako si bomo med drugim ogledali stari trg z magistratom in znano astronomsko uro, grad Hradčan, Loretto, cerkev sv. Vite, strahovsko knjižnico, židovsko sinagogo in pokopališče, cerkev sv. Jakoba in sv. Nikole ter druge zanimivosti. Večerja bo v značilni praški restavraciji, kjer nam bodo servirali znane praške «knedlice» in seveda pivo.

Sobota, 26. junija 1982
Po zajtrku se bomo odpravili v Ptuj, kjer si bomo ogledali ptujski grad in njegovo muzejsko zbirko, pa tudi za ogled starega mesta bo dovolj časa. Obiskali bomo veliko podzemeljsko vinsko klet in seveda poskušali vina iz haloškega vinorodnega področja, potem pa bo še kosilo v grški restavraciji.

Popoldne se bomo iz Ptuja odpravili proti Ljubljani in Trstu, kamor bomo prišli okoli 20. ure in kjer se bo naše potovanje zaključilo.

Sreda, 23. junija 1982
Po zajtrku se bomo odpravili v okolico Prage in sicer do gradu

ČETRTEK, 31. DECEMBRA 1981

ITALIJANSKA TV Prvi kanal 12.30 Sola in vzgoja 13.00 Kronika — Franco Cetta 13.25 Vremenske razmere 13.30 TV dnevnik 14.00 Padeč orla 14.30 Zakaj so tako dolgačasni? 15.00 Sola in vzgoja 15.30 Kapitan Futuro 16.00 Skupno za konec leta 17.05 Neposreden prenos 18.50 Happy circus 19.45 Almanah jutrišnjega dne 20.00 TV DNEVNIK 20.40 Poslanica predsednika republike Italijanom za novo leto 20.55 Flash 22.00 Cirkus Billy Smart 23.00 Praznični spored ob koncu leta	Tretji kanal 16.40 Povabilo 16.40 Ostržek v gledališču 17.35 Nomadi 19.00 TV DNEVNIK 3 20.05 Sola in vzgoja 20.40 Poslanica predsednika republike Italijanom za novo leto 20.55 Glasbena oddaja 21.45 Sola in vzgoja 21.55 Male laži 22.15 TV DNEVNIK 3 23.00 Slavnostni spored ob koncu leta	JUGOSLOVANSKA TV Ljubljana 10.05 TV v solih 16.50 Poročila 16.55 Program kar tako 17.25 Miskio in njegov mladič 18.45 Zda, ko leto se obrača 19.24 TV in radio noč 19.26 Zrno do zrna 19.30 TV DNEVNIK 19.55 Vreme 20.00 Naše trinajsto srečanje 22.25 Gostilna Sifrer 23.10 Iz novoletnih sporedov jugoslovanskih TV studiov 23.35 Dobimo se v Ljubljani 00.35 Veselo z Avseniki	Koper 01.15 Circus 7 mladih 02.15 Rock s kaskaderjem — film 13.30 in 15.30 Odprta meja Današnje Odprto mejo bomo popostrili s KABAREJEM Borisa Kobala, Sergeja Verča in Aleksandra Vodepivca. Ne zamudite! 16.00 Glasbena oddaja 16.30 Niz risank 17.00 Rezervirano za najmlajše 17.30 Risanke 18.00 Film — ponovitev 19.30 Visoki pritisk, glasbena oddaja 20.15 TV D — Stičiče, Dve minuti 20.30 Jerissimo! Celovečerni film in novoletni program Zagreb 19.30 TV DNEVNIK 20.00 Novoletni fjakar 20.55 Ribaltone, italijanska zabavna oddaja 21.35 Čaj, Čaj, glasbena oddaja 22.15 Zabava vas Benny Hill 22.40 Nočjo smo z vami 00.03 Zapoimo skupaj 01.00 Glasbena oddaja 02.00 Bleferji — ameriški film
--	---	--	--

Bosna in Hercegovina v srcu Jugoslavije: dežela prirodnih lepot in herojstva v NOB

Torek, 18. maja 1982
Zjutraj okoli 7. ure zborna mesto vseh izletnikov pred sodno palačo v Trstu in odhod avtobusov proti Reki, Senju in Zadru, kjer bo kosilo. Po kosilu nadaljevanje poti v Split, kjer se bomo nastanili v najboljšem splitskem hotelu «Marjan». Dovolj časa bo za samostojni ogled mesta, nato večerja in prenočitev.

Sreda, 19. maja 1982
Po zajtrku nadaljevanje poti ob dalmatinski obali do Kardaševa (Ploče) nato pa po dolini Neretve do Mostarja, kjer bo kosilo. Mostar je zgodovinsko zelo pomembno mesto, zato nas bodo domači vodniki popeljali na ogled predvsem starega dela. Ime Mostar izhaja iz besede «saraj», ki pomeni plačala velikašev. Palačo je dal zgraditi Husref-beg, od nje pa se je začelo širiti v okviru turškega imperija in izven nje. Husref-beg je bil odličen vojskovodja, saj je celo dobil častni naslov «gazi», kar pomeni zmagač, vendar je imel mnogo več zaslug za izgradnjo mesta, ki je po skoraj petih stoletjih ohranilo jedro z vsemi najvažnejšimi spomeniki. Med te spada prav gotovo Husref-begova džamija iz leta 1531, ki je največji kulturno-zgodovinski spomenik starega Sarajeva. Toda do danes so se ohranili tudi drugi tovrstni spomeniki, kot npr. džamija Ali paše, cesarska džamija itd. Zelo je zanimiva Baščaršija, Hadži-Sultanova Tekija itd.

Četrtek, 20. maja 1982
Polni penzion v hotelu.
Dan je namenjen ogledu Sarajeva, katerega ime izhaja iz turške besede «saraj», ki pomeni plačala velikašev. Palačo je dal zgraditi Husref-beg, od nje pa se je začelo širiti v okviru turškega imperija in izven nje. Husref-beg je bil odličen vojskovodja, saj je celo dobil častni naslov «gazi», kar pomeni zmagač, vendar je imel mnogo več zaslug za izgradnjo mesta, ki je po skoraj petih stoletjih ohranilo jedro z vsemi najvažnejšimi spomeniki. Med te spada prav gotovo Husref-begova džamija iz leta 1531, ki je največji kulturno-zgodovinski spomenik starega Sarajeva. Toda do danes so se ohranili tudi drugi tovrstni spomeniki, kot npr. džamija Ali paše, cesarska džamija itd. Zelo je zanimiva Baščaršija, Hadži-Sultanova Tekija itd.

Sreda, 19. maja 1982
Po zajtrku nadaljevanje poti ob dalmatinski obali do Kardaševa (Ploče) nato pa po dolini Neretve do Mostarja, kjer bo kosilo. Mostar je zgodovinsko zelo pomembno mesto, zato nas bodo domači vodniki popeljali na ogled predvsem starega dela. Ime Mostar izhaja iz besede «saraj», ki pomeni plačala velikašev. Palačo je dal zgraditi Husref-beg, od nje pa se je začelo širiti v okviru turškega imperija in izven nje. Husref-beg je bil odličen vojskovodja, saj je celo dobil častni naslov «gazi», kar pomeni zmagač, vendar je imel mnogo več zaslug za izgradnjo mesta, ki je po skoraj petih stoletjih ohranilo jedro z vsemi najvažnejšimi spomeniki. Med te spada prav gotovo Husref-begova džamija iz leta 1531, ki je največji kulturno-zgodovinski spomenik starega Sarajeva. Toda do danes so se ohranili tudi drugi tovrstni spomeniki, kot npr. džamija Ali paše, cesarska džamija itd. Zelo je zanimiva Baščaršija, Hadži-Sultanova Tekija itd.

Četrtek, 20. maja 1982
Polni penzion v hotelu.
Dan je namenjen ogledu Sarajeva, katerega ime izhaja iz turške besede «saraj», ki pomeni plačala velikašev. Palačo je dal zgraditi Husref-beg, od nje pa se je začelo širiti v okviru turškega imperija in izven nje. Husref-beg je bil odličen vojskovodja, saj je celo dobil častni naslov «gazi», kar pomeni zmagač, vendar je imel mnogo več zaslug za izgradnjo mesta, ki je po skoraj petih stoletjih ohranilo jedro z vsemi najvažnejšimi spomeniki. Med te spada prav gotovo Husref-begova džamija iz leta 1531, ki je največji kulturno-zgodovinski spomenik starega Sarajeva. Toda do danes so se ohranili tudi drugi tovrstni spomeniki, kot npr. džamija Ali paše, cesarska džamija itd. Zelo je zanimiva Baščaršija, Hadži-Sultanova Tekija itd.

Petek, 21. maja 1982
Po zajtrku bomo odpotovali v Tjentište, ki je kakih 120 km od Sarajeva. To je danes nacionalni park. To so zgradili velik mednarodni mladinski center v spomin na slavno bitko na Neretvi. Kdo ni videl filma, ki je prikazal vso epopejo partizanske vojske, odločitev Tita o razstrelitvi mostu na Sutjesci in umik ranjenec s področja, ki so ga z vseh strani napadali Nemci? Vse to bomo lahko videli v naravi, ki je taka, kot je bila pred skoraj štiridesetimi leti. Podali se bomo tudi na kraj, kjer je bil ranjen tovariš Tito.

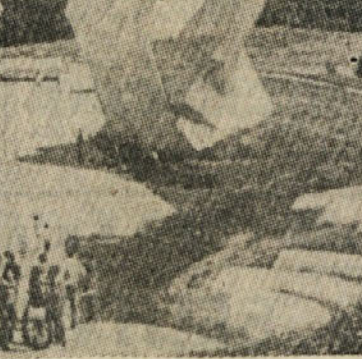

Spomenik padlim v NOB v Mostarju z mestom v ozadju

Ponedeljek, 22. maja 1982
Po zajtrku bomo sedli v avtobuse in se odpravili v Jajce, kjer si bomo ogledali muzej AVNOJ, nato pa v Banjaluko, kjer bo kosilo. Po kratkem ogledu mesta bomo popoldne nadaljevali pot v Zagreb, kjer bomo večerjali in prenočevali v hotelu «Intercontinental», ki je nedvomno eden najlepših jugoslovanskih in morda celo evropskih hotelov.

Nedelja, 23. maja 1982
V Zagrebu smo bili že večkrat, zato se v tem mestu ne bomo za-držali, temveč nas bo pot vodila v Kumrovec, rojstni kraj pokojnega maršala Tita. Tu si bomo ogledali njegovo rojstno hišo, poleg tega pa bomo obiskali še «Mladinski hotel», ki so ga zgradili bližnji Kumrovci. Takoj po ogledu se bomo odpravili v Rogaško Slatino, kjer si bomo ogledali zdravilišče in seveda tudi kosili.

CENA IZLETA
Cena tega potovanja je 320.000 lir na osebo in vsebuje: 1. avtobusni

Mogočni spomenik padlim v dolini Sutjeske

Prvič v Južno Ameriko k vročim Brazilcem

Prostor nam ne dopušta, da bi temu potovanju posvetili toliko prostora, kolikor ga zasluži. Zato naj kar takoj povemo, da bomo 4. februarja odpotovali iz Milana v Brazilijo, in sicer najprej v Salvador, glavno mesto Bahije, kjer se bomo na pešni plaži privzeli poletni vročini in se seznanjali z domačimi prebivalstvom. Poleg kopanja v Atlantskem oceanu bomo imeli tudi dovolj časa za izlete, peti dan našega bivanja pa bomo iz Salvadora odpotovali v mesto Brasília, kjer si bomo v enem dnevu ogledali monumentalne zgradbe in spomenike, ki so po nos te velike južnoameriške države. Največ dni, in sicer šest, pa je namenjenih Rio de Janeiru, za katerega pravijo, da je najlepše mesto na svetu. Prav gotovo so naši bralci videli kakšen film, ki je bil posnet v Rio, tako da si lahko vsaj približno predstavljajo, kakšno mesto je to, predvsem pa, kako lepa je tudi njegova okolica. V Rio bo dovolj časa za izlete, kopanje in morebitne nakupe, tako da bo čas, še prehitro minil. Omeniti je treba, da bomo v Rio videli tudi priprave na karneval,

ki se bo uradno začel kmalu po našem odhodu. Naše potovanje v Brazilijo bo trajalo skupaj 13 dni, in sicer od četrta, 4. do torka, 16. februarja. Potovali bomo z letalom brazilске zrakoplovne družbe Varig, ki ima najugodnejše zveze in s tem tudi prihranimo na času za potovanje. V Braziliji so povsod predvideni hoteli I. kategorije, to je sobe s kopalnicami in klimaticnimi napravami. Naši izletniki bodo imeli uslugue polpenziona, se pravi prenočitve (dvopesteljne sobe), zajtrk in en glavni obrok. V ceni so vključene tudi štiri «skurizje», in sicer poleg ogleda za omenjene Brazilije še ogled Salvadora in dva ogleda v Rio.

Cena potovanja je 2.295.000 lir na osebo, vendar je treba takoj poudariti, da je v primerjavi s podobnimi programi več kot ugodna. Na razpolago je vsega 20 mest, kar je bilo največ, kar smo lahko dobili v tem času. Naše bralce, ki so v preteklih letih spoznali Azijo in Srednjo Ameriko, vabimo, da izkoristijo priliko za to izredno potovanje v Južno Ameriko.

TRST A

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 14.00, 17.00, 19.00, 23.00 Poročila: 7.20 Dobro jutro po naše: 8.10 Almanah: 8.45 Glasbene skice: 9.30 Psihološki utrinki: 10.10 Koncert: 11.30 Poldejni razgledi: Izbrani listi: 12.00 Od Mil do Devina: Belezka: 13.20 Glasba po željah: 14.10 Otroški kotiček: 14.30 Izbrali smo za vas: 14.55 Naš jezik: 15.00 Jugoslovanski izvajalci: 15.30 Za ljubitelje vokalnega jazza: 16.00 Primorska duhovščina pod fasizmom: 17.10 Mi in glasba: 18.00 Vrata v novo leto, verzi za Silvestrov večer: 18.30 Sodobne slovenske nemce: 18.45 Prikljubni motivi: 19.25 «Iz dogajanja v letu 1981»: 21.00 - 00.30 Veselo v novo leto!

KOPER

(Slovenski program)
6.05, 8.30, 7.25, 13.30, 14.30, 15.00, 16.30 Poročila: 6.00 - 7.30 Glasba za dobro jutro: 6.15 Obvestila in reklame: 6.37 Kinospored: 7.15 Najava sporeda: 7.20 Zaključek: 8.00 - 12.00 Val 202: 13.00 Najava sporeda in pregled dogodkov: 13.05 - 17.00 Silvestrovo popoldne: 14.35 Glasbeni notes: 15.30 - 16.00 Glasba po željah: 16.45 Zabavna glasba, objave: 17.00 Zaključek.

KOPER

(Italijanski program)
6.30, 7.30, 8.30, 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 18.30

ITALIJANSKA TV

Prvi kanal
9.55 Maša
12.00 Odprava v Ugando
12.15 Evrovizija - Nooletni koncert
13.30 TV DNEVNIK
14.00 Zaročnica za očeta - film
16.00 Prepustimo se upanju
17.00 TV DNEVNIK - flash
17.05 Neposredni prenos
18.50 Happy circus
19.45 Almanah jutrišnjega dne
20.00 TV DNEVNIK
20.40 Indiskretno oko
21.35 Nedolzni obraz Amerike - film
23.35 TV DNEVNIK in Vremenske razmere

Drugi kanal
10.00 Semurj - TV film
11.10 Carobna flauta
12.30 Risanke
13.00 TV DNEVNIK 2
13.30 Popoldanski program
17.45 TV DNEVNIK 2 - Flash
18.05 Stereo 2
18.50 Mali svet Angležev
19.45 TV DNEVNIK 2
20.40 Portobello - Petkov sejem
23.20 TV DNEVNIK

TRST A

8.00, 13.00, 14.00, 19.00 Poročila: 8.20 Dobro jutro po naše: 9.00 Sv. maša: 9.45 Veliki orkestri: 10.00 Glasbeno voščilo iz domačih logov: 11.00 Mladinski oder: 11.30 Poldejniški razgledi: Literarni listi: 12.00 Na goriskem valu: 12.30 Glasba po željah: 13.20 Glasba po željah: 14.10 Otroški kotiček: 14.30 Roman v hadaljevanjih: «Tibi Dons»: 15.00 «Iz dogajanja v leto 1981»: 16.30 Mali oder: «Venderige na placu»: 17.15 Mi in glasba: 18.00 Kulturni dogodki: 18.30 Prikljubni motivi.

KOPER

(Italijanski program)
7.30, 10.30, 12.30, 13.30, 18.30 Poročila: 6.00 - 9.30 Glasba za dobro jutro: 7.15 Horoskop: 9.00 Stiri četrtine: 9.15 Knjige v izlozbi: 9.30 Lucianoovi dopisniki: 10.00 Z nami je...: 10.32 Intermezzo in horoskop: 10.45 Mozaik: 11.00 Kimi svet mladih: 11.30 1981 - Leto uspehov: 12.00 Glasba po željah: 12.50 Nazdravimo z...: 14.30 Superklasika: 15.10 - 16.00 Vojdila delovnih kolektivov: 16.00 Ljudje in kultura: 16.15 Prava Romagna: 16.30 Crash: 17.00 Zvezdni prah: 17.30 Nooletni koncert: 18.45 Slišimo se jutri: 19.00 Zaključek sporeda.

KOPER

(Slovenski program)
7.05, 7.30, 8.30, 13.30, 16.30 Poročila: 7.00 - 9.00 Otvoritev. za

Poročila: 6.00 - 9.30 Glasba za dobro jutro: 7.15 Horoskop: 9.00

Ansambel Casade: 9.15 Knjiga na radiu: 9.32 Lucianoovi dopisniki: 10.00 Z nami je: 10.32 Horoskop: 10.45 Mozaik: 11.00 Kimi svet mladih: 11.32 Pesmi iz preteklosti: 12.00 S prve strani: 12.05 Glasba po željah: 12.50 Nazdravimo z...

Srednji val 277,8 metra ali 1080 kilohertzov in 253,4 metra ali 1170 kilohertzov

UKW - Belj križ 97,7 MHz
UKW - Koper 89,3 MHz
UKW - Nanos 101,0 MHz

14.33 Superklasika: 14.45 Kantavtorji: 16.00 Glasovi v nevihti: 16.32 - 18.30 Puzle ob koncu leta: 18.45 Slišimo se jutri: 19.00 Zaključek sporeda.

RADIO 1

7.00, 7.30, 8.30, 10.10, 11.00, 12.00, 13.00, 19.00 Poročila: 6.00 9.00 Jutrnanja oddaja: 9.02 Radio tudi mi: 11.00 Vrnem se takoj: 11.42 Candido: 12.03 Ulica Asiago Tenda: 13.25 Karavana: 13.35 Master: 14.23 Oddaja ob koncu leta: 17.30 Glasbeni program: 18.05 Kombinacija zvoka: 19.25 Nabožna oddaja: 19.30 Zgodba jazza: 20.00 Poslanica predsednika republike za novo leto: 20.15 Ob koncu leta vas bava Dementio Modugno: 22.30 Chiara Barbosara in Luciana Lanzarotti predstavljata: 24.00 Srečno novo leto in zaključek.

PETEK, 1. JANUARJA 1982

ITALIJANSKA TV

Prvi kanal
9.55 Maša
12.00 Odprava v Ugando
12.15 Evrovizija - Nooletni koncert
13.30 TV DNEVNIK
14.00 Zaročnica za očeta - film
16.00 Prepustimo se upanju
17.00 TV DNEVNIK - flash
17.05 Neposredni prenos
18.50 Happy circus
19.45 Almanah jutrišnjega dne
20.00 TV DNEVNIK
20.40 Indiskretno oko
21.35 Nedolzni obraz Amerike - film
23.35 TV DNEVNIK in Vremenske razmere

Drugi kanal
10.00 Semurj - TV film
11.10 Carobna flauta
12.30 Risanke
13.00 TV DNEVNIK 2
13.30 Popoldanski program
17.45 TV DNEVNIK 2 - Flash
18.05 Stereo 2
18.50 Mali svet Angležev
19.45 TV DNEVNIK 2
20.40 Portobello - Petkov sejem
23.20 TV DNEVNIK

TRST A

8.00, 13.00, 14.00, 19.00 Poročila: 8.20 Dobro jutro po naše: 9.00 Sv. maša: 9.45 Veliki orkestri: 10.00 Glasbeno voščilo iz domačih logov: 11.00 Mladinski oder: 11.30 Poldejniški razgledi: Literarni listi: 12.00 Na goriskem valu: 12.30 Glasba po željah: 13.20 Glasba po željah: 14.10 Otroški kotiček: 14.30 Roman v hadaljevanjih: «Tibi Dons»: 15.00 «Iz dogajanja v leto 1981»: 16.30 Mali oder: «Venderige na placu»: 17.15 Mi in glasba: 18.00 Kulturni dogodki: 18.30 Prikljubni motivi.

KOPER

(Italijanski program)
7.30, 10.30, 12.30, 13.30, 18.30 Poročila: 6.00 - 9.30 Glasba za dobro jutro: 7.15 Horoskop: 9.00 Stiri četrtine: 9.15 Knjige v izlozbi: 9.30 Lucianoovi dopisniki: 10.00 Z nami je...: 10.32 Intermezzo in horoskop: 10.45 Mozaik: 11.00 Kimi svet mladih: 11.30 1981 - Leto uspehov: 12.00 Glasba po željah: 12.50 Nazdravimo z...: 14.30 Superklasika: 15.10 - 16.00 Vojdila delovnih kolektivov: 16.00 Ljudje in kultura: 16.15 Prava Romagna: 16.30 Crash: 17.00 Zvezdni prah: 17.30 Nooletni koncert: 18.45 Slišimo se jutri: 19.00 Zaključek sporeda.

KOPER

(Slovenski program)
7.05, 7.30, 8.30, 13.30, 16.30 Poročila: 7.00 - 9.00 Otvoritev. za

RADIO 2

7.30, 8.30, 9.30, 11.30, 12.30, 13.30, 16.30, 17.30, Poročila: 6.00 - 8.45 Jutrnanja oddaja: 8.45 Radio 2 predstavlja 9.00 Glasbeni spektakel: 11.32 Tisoč popevk: 12.10 Deželni program: 13.41 Sound-Track: 16.32 Gledališče, kino in radio: 17.32 Priznanje Italijana: 18.45 Krog sonca: 19.50 Glasbeni intermezzo: 20.00 Poslanica predsednika republike Italijanom za novo leto: 20.25 Prikljubna glasba: 22.00 Mesto v noči - Ne

SPORT SPORT SPORT

SMUČARSKI SKOKI

V OBERSTDORFU ZA SVETOVNI POKAL

MLADI FINEC NYKANEN PRESENETIL

Ulaža na odličnem 7. mestu - Hud poraz Avstrijcev - Veter oviral potek tekmovanja

OBERSTDORF — Uradni treningi na skakalnici v Oberstdorfu so pokazali tako kakovost skakalcev, kakršne doslej še ni bilo. Vsi so zato pričakovali večer izredno oster boj za točke med favoriti, toda tekmovalci, kot so želeli organizatorji, pa tudi tekmovalci. Glavno vlogo na tem tekmovalstvu je namreč odigral veter, ki je precej po svoje krojil (zlasti drugo) serijo skokov.

Osnovni podatki, ki jih je dalo to tekmovalstvo pa so taki: v ospredje so močno pritisnile mlade sile, na katere bodo morali resno računati tudi prekaljeni »stari« skakalci, saj so tudi ti mladinci skakali v enako težkih vremenskih pogojih, kot ostali. Če je po eni strani močno presenetil s svojo zmago mladi Nykanen, pa je po drugi strani presenetljiv tudi velik uspeh avstrijskih skakalcev, ki so bili na predvečer tekmovalstva med glavnimi favoriti, zdaj pa nimajo v prvi deseterici niti enega svojega tekmovalca.

Izvrstno so skakali med Skandinavci ne le Norvežani, kar je bilo pričakovati, ampak tudi Fini. Vzhodni Nemci so po zadnjih blehli sezonah zamenjali trenerja in očitno so sadovi te spremembe že vidni.

Poleg vzhodnih Nemcev pa so vidno vlogo odigrali tokrat tudi njihovi zahodni rojaki, saj imajo v prvi peterici kar dva svoja tekmovalca.

In tu ne moremo spregledati niti Jugoslovancev. Zlasti po prvi seriji skokov je kazalo, da bosta kar dva prišla do celotnega svetovnega pokala, eden pa celo posegel po najvišjih mestih. To velja za Tepeša, ki je bil po prvi seriji na odličnem 5. mestu, vendar je drugi skok popolnoma skazil in je padel daleč v četrto deseterico. Izvrsten pa je bil Ulaža. Po 12. mestu v prvi seriji je tudi v drugi izkoristil vse svoje možnosti in sposobnosti ter je napredoval celo na 7. mesto in je bil sliho edini, ki se je uspel zrniti v prvo deseterico, med Skandinavci in Nemci. V jugoslovanskem taboru pa so bili zelo zadovoljni tudi s 24. mestom Lotriča, medtem ko je Bajc napravil že prvi skok in je pristal na samem repu lestvice.

Resnici na ljubo pa je treba še enkrat poudariti, da bi bila lestvica skoraj gotovo precej drugačna, če tekmovalci ne bi motili močni sniki vetra. Tako pa so lahko prišli do boljših pozicij tudi nekateri izmed slabših tekmovalcev, ki so se startali v trenutku »brezvetrija«, ne kateri odlični skakalci pa so ob »pomoci« sunkov vetra skakali izredno kratko in si tako pokvarili dobro uvrstitev iz prve serije.

Lestvica večeršnjega tekmovalstva v Oberstdorfu:

1. Nykanen (Fin.) 109 - 104,5 239,9
2. Deckert (NDR) 104 - 108 239,3
3. Glasser (ZRN) 109 - 99 233,2
4. Ilantila (Fin.) 103 - 99,5 226,0
5. Schwarz (ZRN) 105 - 98,5 225,4
6. Jensen (Nor.) 104,5 - 98,5 223,2
7. Ulaža (Jug.) 106 - 97,5 220,0
8. Oswald (NDR)
9. Ruud (Nor.)
10. Saetre (Nor.)
12. Lotrič, 31. Tepeš, 83. Bajc.

Na lestvici za svetovni pokal vodi po dveh tekmovalstvih Norvežan Ruud, ki ima 32 točk, 2. je Saetre 23, 3. Nykanen (Fin.) 25, 4. Ilantila (Fin.) 23., Jugoslovani Ulaža pa je skupno z Italijanom Rigoni-jem na 12. mestu.

BOB

Svetovni pokal
CERVINIA — Letošnji 1. svetovni pokal v bobu v Cerviniji od 7. do 13. januarja.

Prijavilo se je najboljših posadke iz dvanajstih držav.

ATLETIKA

PO PROMETNI NESREČI

Zdravstveno stanje De Oliveire znatno boljše

RIO DE JANEIRO — Zdravstveno stanje brazilskega atleta De Oliveire se znatno izboljšuje.

Medtem pa je De Oliveira prejel bozobjavo treh svojih velikih sov-

valov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop težek in nevaren, zato se ga lahko lotijo le preizkušeni in dobro pripravljeni planinci. Previdnost je potrebna zlasti zaradi velike nevarnosti plazov.

Veliki planini in se vrsta drugih.

Oslobrniki ko opozarjajo, da je zaradi snežnih razmer v gorah do morskega nivoja dostop

NOVOLETNI POSLANICI PICCOLIJA IN BERLINGUERJA

Komunisti in demokristjani soglašajo v nasprotovanju predčasnim volitvam

Berlinguer: Delavski razred mora biti soudeležen pri upravljanju države - Piccoli o komunističnem dokumentu o poljskih dogodkih

RIM — «Marsikdo govori o vladni krizi in o trdnem sporazumu vseh strank razen komunistov in marsikdo tudi načrtuje nove predčasne politične volitve ter se ne zmeri za škodo, ki bi jo s tem utrpela država». Tako piše vsedrjavni tajnik KPI Enrico Berlinguer v novoletni poslanici, ki jo objavlja danes l'Unità. Berlinguer poudarja nujnost, da se odpre nova faza v boju za socializem v Evropi, obnem pa nujnost, da se Italija reši sedanje hude krize. Med najbolj negativnimi pojavi sedanje krize naveda Berlinguer brezposelnost, ki stonuje napetost v družbi in ki prizadeva še zlasti delavski razred. Za to in za druge težave, ki večajo krizo v državi, naveda Berlinguer kot osnovni razlog pomanjkanje vlade, ki bi res vladala, ki bi bila sposobna operativnega dela in bi uživala primerno podporo javnosti. Po mnenju Berlinguerja lahko parlamentarne večine, ki so samo številčne, sicer podpirajo vlado, ki so ustavno zakonite in demokratsko korekne, vendar pa je dokazano, da lahko resnično vladajo le tiste vlade, ki vključujejo v sebi vse vitalne sile v državi začenši z delavskim razredom. Vsak dan pa smo priča, piše še tajnik KPI, poskusu, da se uveljavljajo vlade, ki jih sestavljajo stare preživele koalicije, osnovane na diskriminaciji do komunistov. Izkušnje zadnjih mesecev pa toliko bolj opozarjajo, da je potreben boj za demokratsko alternativo načinu vladanja, kar tudi pomeni v tem trenutku odločno nasprotovanje poskusu, da pride do predčasnih volitev.

V nadaljevanju svoje poslanice govori Berlinguer o vlogi KPI, da osnuje socialistično družbo, ki pa bo različna od družbe v vzhodni Evropi. Gre za socializem, pojasnjuje Berlinguer, ki ga moramo graditi skupaj z vsem delavskim gibanjem zahodne Evrope. S tem se je tajnik komunistične partije navezal na dokument KPI o političnih dogajanjih, ki so ga objavili v tisk in katerega so številni vidni italijanski politični predstavniki nadvisje pozitivno ocenili. Med ocenami tega dokumenta naj omenimo stališče tajnika krščanske demokracije Flaminia Piccolija, ki bo objavljeno danes v strankinem glasilu Il Popolo. Ideološka zasnova komunističnega dokumenta je po Piccolijem mnenju tako široka, da je ni mogoče ocenjevati skozi optiko ozkega strankarstva. Nobe-

nega dvoma ni, da si morata danes kultura in politična strategija v Italiji resneje zastaviti «komunistično vprašanje». Po Piccolijem mnenju je mogoče iz dokumenta KPI razbrati, da koncept resnične delavske stranke ni združljiv s konceptom komunistične partije Sovjetske zveze. Danes, pravi Piccoli, se soočamo z resnico in če je KPI ob tem sočasnju pogumna, je to velik napredek za vso demokracijo. Tu ne gre, pravi tajnik KD, za nikakršno strukturalizacijo, tu gre za obravnavanje vprašanj, ki zadevajo celovito usodo Italije.

Ne samo ob obravnavanju političnih vprašanj, tudi pri drugih vprašanjih je Piccoli zelo spraven do komunistov. Gospodarska kriza in terorizem, piše tajnik krščanske demokracije, terjata od vseh odgo-

vornih sil v državi, dejansko solidarnost. Vladna večina mora delovati z odločnostjo, opozicija pa mora prispevati kritični, a konstruktivni delež. Piccoli nato poudarja, da si bodo demokristjani prizadevali, da «rešijo zakonodajno dobo» ob koncu pa ponavlja in pojasnjuje stališča krščanske demokracije o reformi stranke in državnih institucij, ki so sicer že dalj časa znana.

VATIKAN — Včeraj ponoči je v rimski bolnišnici Gemelli umrl hrvatski kardinal Franjo Šeper, ki je bil do novembra letos prefekt vatičanskega dikasterija za versko doktrino (bivši Sant'Uffizio). Kardinal Šeper je bil star 76 let; od leta 1960 do 1968 je bil zagrebški nadškof, nato pa se je preselil v Vatikan.

KLJUB NENAKLONJENOSTI VREMENA ŠE NEKAJ UPANJA ZA POSADKO «MARINE DI EQUA»

Tudi do enajst metrov visoki valovi zelo ovirajo delo reševalcev pogrešanih italijanskih mornarjev

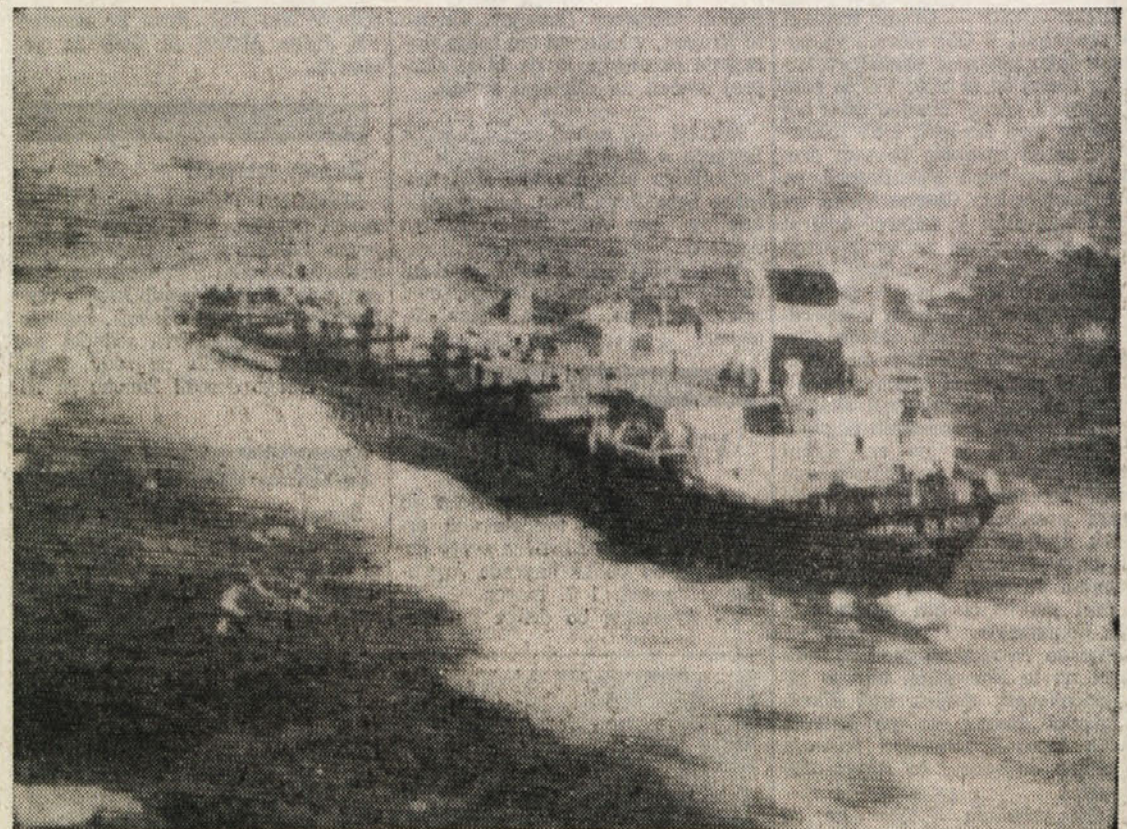
Kapitan Michele Massa

MADRID — Kljub prizadevanju španskih oboroženih sil (ki so na kraj nesreče poslale tri enote vojne mornarice in izvidniška letala) in številnih drugih ladij, ki križarijo ob evropski obali Atlantskega oceana, še vedno pogrešajo vseh trideset članov posadke italijanske trgovske ladje «Marina di Equa», ki se je predvčerajšnjim zvečer potopila približno 150 milj od španskega mesta Il Ferrol.

Delo reševalcev ovira izredno nenaklonjeno vreme. Morje je namreč zelo razburkano, veter pa pihlja s hitrostjo do 140 kilometrov na uro. Prav zelo slabe vremenske razmere so verjetno botrovale nesreči na italijanski ladji. Domnevajo, da so izredno visoki valovi — do 11 metrov — prebili odprtine na ladijskem krovu in zalile podpalube. Nekatere španske radijske postaje poročajo o tem, da so mornarji neke vzdihodnonemške ladje, ki se je odzvala klicu na pomoč kapitana «Marine di Equa», videli, kako se je italijanska ladja zlomila na dva dela in se hitro potopila.

Včeraj zjutraj (ponoči so reševalno akcijo prekinili) je neko izvidniško letalo opazilo pet malih rešilnih čolnov in še neko drugo plovilo, ki pa so bili prazni. Vse naokoli domnevnega kraja nesreče pa «plava» na stotine lesenih predmetov in orodij potopljenih ladij.

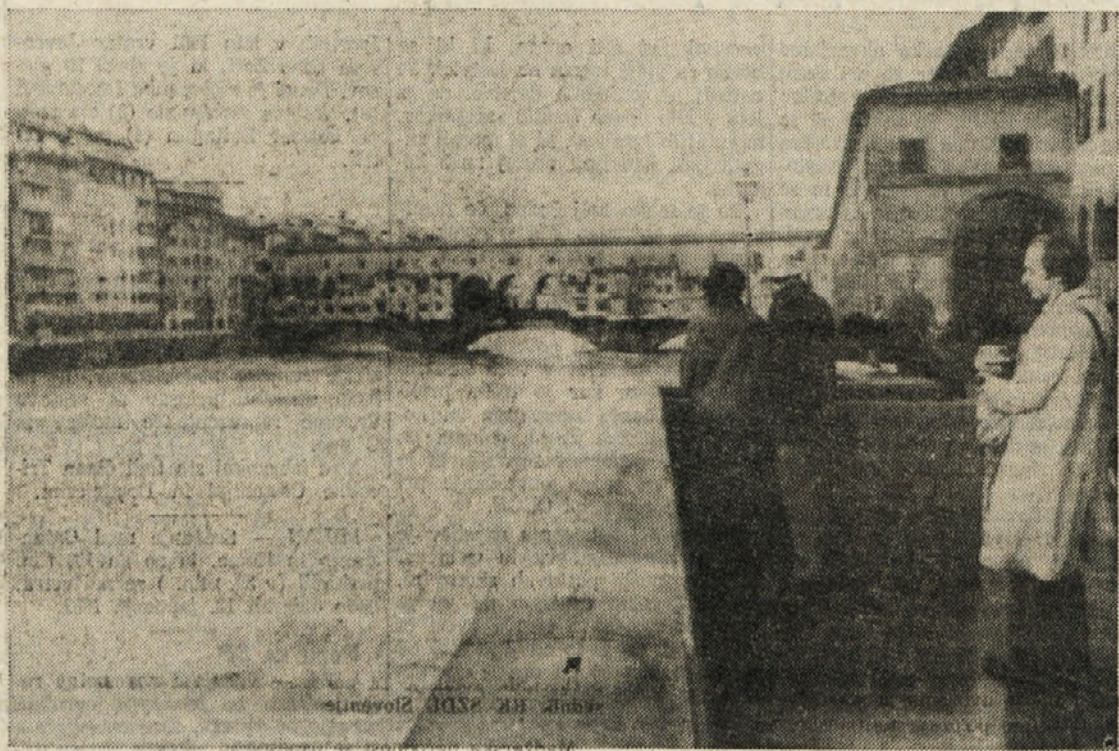
Kljub tem nič kaj spodbudnim vestem pa reševalci še vedno niso izgubili poslednjega upanja, da jim bo vendarle uspelo iztrgati morju kakega brodolomca. Malo po osmi uri je neko francosko letalo sporočilo svojemu poveljstvu, da je med valovi opazil čoln, iz katerega so mornarji sprožili proti letalu dve signalni raketi. To je seveda dalo nov elan reševalcem, ki so že skoraj povsem obupali nad srečnim iztekom raziskav. Čolna za sedaj še

niso našli. Kot zatrjujejo oblasti pa bi na njem v najboljšem primeru lahko bilo pet ali šest mož, kar najbrž pomeni, da je vse ostale pogoltnil ocean, saj bi jim zaradi mrza in visokih valov tudi rešilni ni pas ne bil kaj prida v pomoč.

Težke trenutke doživljajo tudi v Pian di Sorrentu, kjer so se pred sedežem plovne družbe «Italmare» zbrali svojci pogrešanih mornarjev. Vest o nesreči je navdse presenetila odgovorne pri družbi, ki so izjavili, da je bila «Marina di Equa» cenjena kot zelo varna ladja, saj so jo zgradili šele pred devetimi leti. Na sliki (teletfoto AP): pogled na italijansko ladjo «Marina di Equa» malo preden se je potopila v Atlantskem oceanu.

Narasla Arno in Tibera grozita prebivalstvu Rima in Firenc

PO TREH DNEH POGLOBLJENE RAZPRAVE

Z obravnavanjem gospodarskih vprašanj končani 13. koroški kulturni dnevi

Sodelovanje med Koroško in Slovenijo je že v veliki meri prispevalo k razvoju nekaterih obmejnih občin na Koroškem

CELOVEC — Z razpravo o narodno-gradskih prizadevanjih in monografiskimi študijami o narodnih razmerah v Globasnici in Bilčovsu so se, včeraj končali 13. koroški kulturni dnevi. O gospodarskem sodelovanju med Koroško in Slovenijo ter o vlogi slovenske manjšine pri krepitvi teh stikov, sta najprej spregovorila predstavnika gospodarskih odborov Zveze slovenskih organizacij in NSKS (Narodnega sveta koroških Slovencev) Feliks Wieser in Joža Habernik. Oba sta poudarila, da je to sodelovanje že v veliki meri prispevalo h gospodarskemu razvoju Koroške in še posebej nekaterih obmejnih občin ter da bi lahko postalo pomembna podlaga za nadaljnji razvoj obmejnih krajev. Pristojne dunajske in celovške oblasti bodo morale sicer v večji meri upoštevati te želje krajevnega prebivalstva in to ne samo slovenskega in izdelati primerne razvojne načrte za koroško gospodarstvo. Upoštevati bodo morale torej porajajoče zahteve krajevnih gospodarskih krogov po večji decentralizaciji in avtonomiji. Oba govornika sta tudi namizila vrsto ovir, ki zavirajo ta gospodarski razvoj, med temi velja še posebej omeniti velike carinske dajatve na uvoz jugoslovanskega blaga.

Mešano jugoslovansko - avstrijsko gospodarstvo ima pomembno vlogo tudi v boju proti asimilaciji slovenske manjšine. Odpiranje novih delovnih mest na dvojezičnem območju je namreč že precej prispevalo k zmanjševanju izseljevanja Slovencev in h krepitvi narodne zavesti. Včeraj dopolnilne so v okviru zelo dobro obiskanih 13. koroških kulturnih dnevov predstavili še dve raziskavi. Prvo je pripravila skupina študentov etnologije iz zveziške univerze o družbenih protislovjih na območju Globasnice, švicarska raziskovalna skupina je zelo podrobno obdelala gospodarske značilnosti teh krajev, kjer prevladujejo mali kmetje, ki se ukvarjajo tudi s sezonskim turizmom. Pri tem je upoštevala jezikovne značilnosti teh krajev in ugotovila, da se neposredno in posredno izražajo v samih gospodarskih odnosih in še posebej v medloveskih odnosih. Zadnje predavanje je pripravil salzburški politolog Anselm Skuhra, ki je s skupino sodelavcev raziskoval gospodarske narodne in politične razmere v občin Bilčovs, Pla-

stično je obdelal postopen padec odstotka slovenskega prebivalstva, ki pa se je še vedno obdržal med najvišjimi na Koroškem. Po njegovem so se Slovenci v teh krajih uspešno upirali raznarodovanju, predvsem zaradi visoke navezanosti na zemljo.

KARLO DEVETAK

«Vrh» preiskovalcev o Dozierovi ugrabitvi

VERONA — Šef policije Giovanni Rinaldo Coronas je včeraj prišel v Verono, da bi pobliže nadzoroval preiskavo o ugrabitvi ameriškega generala Jamesa Doziera. Coronas je tudi načeljeval «vrhu» novoustanovljenega operativnega odbora preiskovalcev, ki ga je imenoval notranji minister Rognoni.

Vrste karabinerjev je medtem včeraj okrepilo še nekaj sto kolegov iz raznih krajev Italije. Kljub tem izrednim ukrepom pa ni o »zaporu« RB še nobene sledi. Včeraj so ga celo iskali v okolici Siene.

V ospredju pozornosti je bil tudi včeraj Dozierov posnetek, ki so ga rdeče brigade posredovale skupno z drugim sporočilom. Kopijo posnetka so našli tudi v Padovi, od ostalih pa se razlikuje po tem, da je na njej moč opaziti tudi levo roko ameriškega generala.

V zvezi s podražitvami elektrike

Navodila potrošnikom

RIM — Vsestravno združenje potrošnikov je včeraj izdalo navodila v zvezi s podražitvami električne energije. Združenje svetuje družinam, naj sporočijo družbi ENEL podatke s števca električne energije in sicer naj zalepijo na hrbtno stran dopisnice fotokopijo zadnjega računa in naj izpišejo število kilovatnih ur s števca danes zvečer, to je 31. decembra. Dopisnico naj pošljejo na najbližji sedež ENEL po možnosti s priporočeno pošto. S 1. januarjem se bo namreč podražil električni tok in lahko bi se zgodilo, da bi jim družba ENEL zaračunala po višji ceni tudi tok, ki so ga porabili pred tem datumom.

Na Južnem Tirolskem manj Italijanov

BOCEN — Po neuradnih podatkih, ki jih objavlja bocenski dnevnik Dolomiten, se je število Italijanov na južnem Tirolskem v zadnjih desetih letih zmanjšalo za 3,9 odstotka. V letu 1971 je bilo v Bocenski pokrajini 62,9 odstotka Nemcev, 33,9 odstotka Italijanov in 3,7 odstotka Ladinov. Na letošnjem popisu prebivalstva naj bi se 66,4 odstotkov prebivalcev izrazilo za nemško narodnost, 29,4 odstotka za italijansko in 4,2 za ladinsko. Voditelj južne tirolske ljudske stranke Silvius Mavagnag je dejal, da je treba take podatke pripisati oportunizmu številnih Italijanov, ki se baje izdajajo za Nemce zato da lahko dobijo javno zaposlitev ali ljudsko stanovanje.

FIRENCE — Nevarna rast reke Arno, ki so jo povzročile obsežne padavine, je vzbudila med Florentinci dokaj zle slutnje. Spomin je stekel na tiste tragične dni leta 1966, ko je slovita reka poplavlila mesto in povzročila ogromno škodo in smrtnih žrtev. Le malo je manjkalo, da bi se v noči od toraka na sredo ponovila ista slika.

Resnici na ljubo je Arno prestopil svoje bregove, vendar ne v mestu, temveč na podeželju, v bližini Pontedere, kjer se steka še nekaj drugih manjših rek in potočkov. Voda je zalila okoli petdeset hektarov zemlje in poškodovala občinski vodovod. Vode so se ponovno umirile v poznih dopoldanskih urah, ko je tudi prenehalo deževati.

Rimljanom na je precej pregledno delalo Tibera, ki je vsakih petnajst minut naraščala za celih dva set centimetrov. Ko je že kazalo na najhujše pa se je rečni tok spet postopno normaliziral.

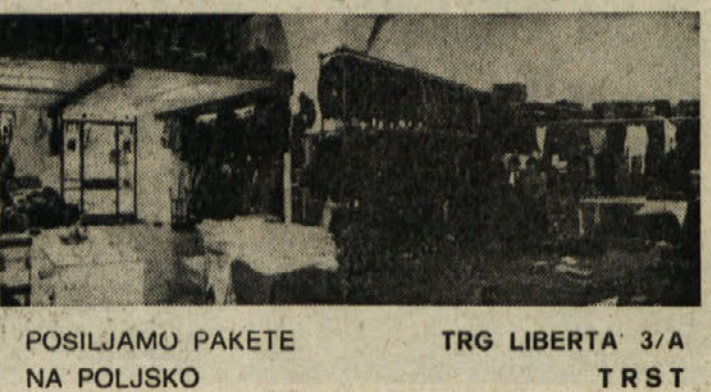
Tudi sicer je bilo po vsej državi dežja in snega na pretek, vremenske napovedi pa so tudi za danes in jutri dokaj črnogledne. Vse kaže torej, da se bo tudi novč leto pričelo v znamenju slabega vremena.

Na sliki (teletfoto AP): narasli Arno je včeraj ponoči nevarno ogrožal tudi sloviti Ponte Vecchio v Firencah.

MADRID — Včeraj ponoči so neznanci v Madridu ugrabili očeta znanega pevača Julia Iglesiasa.

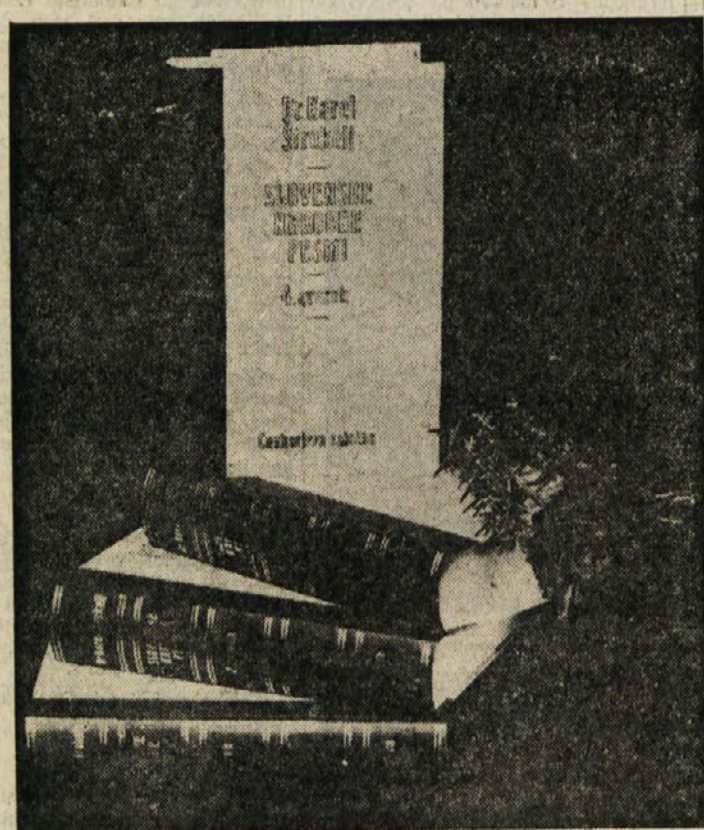
TRST
Ul. Geppa 9/A
Tel. 62894

JEAN Super Jonny

POSILJAMO PAKETE NA POLJSKO

TRG LIBERTA 3/A TRST

CANKARJEVA ZALOŽBA

Ljubljana
Kopitarjeva 2

Dr. Karel Štrekelj

Slovenske narodne pesmi

Redki narodi na svetu se lahko pohvalijo s tem, da imajo domala vse pesmi iz ustnega izročila sistematično zapisane in objavljene.

Slovenski jezikoslovec dr. Karel Štrekelj je v letih od 1893 do 1921 zbral več tisoč pesmi s področja slovenskega ljudskega pesništva — skupno okrog 8700, 56 let po tem, ko je bilo to veliko delo zaključeno, smo dobili Slovenci njegov ponatis, po katerem bodo gotovo posegli številni ljubitelji.

4 knjige, 3.598 strani, 2.200 din (10 obr.)

NAROČILNICA — PD

Prilimek in ime _____
Naslov _____
Zaposlen(a) _____
Poklic _____
Reg. št. os. izk. _____
Nepreklicno naročam SLOVENSKE NARODNE PESMI dr. K. Štreklja
2.200 din (10 obr.)
Datum _____ Podpis _____

Zbirko lahko naročite tudi v **Tržaški knjigarni** - Ul. sv. Franciška 20, Trst
ali jo naročite v GORICI na UPRAVI PRIMORSKEGA DNEVNIKA, Drev. XXIV Maggio 1

Manjšine in narodnosti na obmejnem prostoru štirih držav: Jugoslavije, Italije, Avstrije in Madžarske

Za letošnje, šesto srečanje narodnosti iz Avstrije, Italije, Jugoslavije in Madžarske je poskrbelo madžarsko županijo. Zlasti narodnostni odbor pri županjskem svetu, Demokratična zveza južnih Slovanov v Budimpešti in tudi vodstvo Domovinske ljudske fronte železne županije, so se potrudili, da je potekalo srečanje narodnosti po tradicionalnih tirnicah, in sicer v Köszegu, mejnem mestecu z bogato kulturno in zgodovinsko tradicijo.

Delegacije iz Avstrije, Italije, Madžarske in Jugoslavije so zastopale interese Slovencev v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, Madžarov v Sloveniji, na Hrvaškem in v Avstriji, Italijanov v Sloveniji in Hrvaški, Hrvatov v Avstriji in na Madžarskem, Srbov na Madžarskem in Nemcev prav tako na Madžarskem.

Pomeni torej, da so se 20. in 21. novembra zbrali v Köszegu narodnostni delavci iz držav z različno družbeno ureditvijo in blokovo pripadnostjo ali samostojnostjo oziroma nevršnostjo. Položaj narodnosti pa je v teh državah povezan tudi s politično ureditvijo, čeprav ne vedno in za vse enako. Toda to je le misel mimgrede, kajti navzlic tej raznolikosti imajo narodnosti in manjšine v tem delu Evrope številna enaka ali podobna vprašanja, o katerih želijo skupno razpravljati in celo dobro je, da o njih razpravljajo skupaj. Tudi to je ena izmed oblik krepitve sodelovanja med državami, ne glede na družbeno ureditev in svedra brez vmešavanja v notranje zadeve posamezne države. In naslednja dimenzija: narodnosti in manjšine nenehno poudarjajo tudi pomen povezovanja z matičnim narodom, tako je bilo tudi letos, in na srečanjih je priložnost, da se dogovarjajo tudi o tem vprašanju. Zato je mogoče poenostavljeno zapisati, da srečanja narodnosti in manjšin potekajo umirjeno nemiren položaj v tem delu Evrope, saj se prav pri nizanju še neresenih nalog pokaže, kako so si problemi narodnosti in manjšin podobni.

Običajno ima država, ki srečanje organizira, možnost nekoliko podrobneje predstaviti svoje poglede na narodnostno problematiko v širšem in ožjem smislu, pa tudi rezultate svojega dela ali svoje probleme. Zapišemo lahko, da so to madžarski organizatorji dobrih izkoristili: podrobneje ali zelo podrobno so razložili svoja načelna stališča, rezultate in uspehe in tudi naloge, pripravili pa so tudi kvaliteten kulturni program. Prek dve uri je trajal nastop osrednjega narodnostnega ansambla Plamenica iz Budimpešti, ki goji ljudsko izročilo vseh narodnosti, ki živijo na Madžarskem, sicer pa je znan doma in v številnih vzhodnih in zahodnih državah in celo v Afriki.

Srečanje je tudi v uradnem delu in posameznih razgovorih pokazalo, da bo morala slediti neke vrste sprememba. Najbrž bo potrebno preiti od vsesplošnega seznanjanja z vsem, kar se dogaja, na specializirano področje, kjer bo mogoče o zgolj enem ali dveh tematskih sklopih povedati mnogo več konkretnega in seveda koristnega. Kazalo bi tudi zapolniti praznino, ki je med dvema srečanjima, morda z nekim skupnim telesom, v katerem bi bili predstavniki narodnosti iz teh držav, ki bi tudi pripravili naslednje srečanje. Preprosto: gre za to, da bi po izmenjavi informacij splošne narave in razpravah o neki temi, potekali širše politično verifikirani sprejeti stališča, da bi bila srečanja učinkovitejša tudi pri konkretnem razreševanju aktualnih problemov. Kako bodo to dosegli, se ni znano, sprejeto pa je, da bodo naslednje srečanje pripravili gradiščanski Hrvati v Avstriji.

Tudi na letošnjem srečanju so sprejeli skupno izjavo, ki poudarja koristnost in potrebnost srečanj, vlogo narodnosti in manjšin v razvijanju sodelovanja med državami; pozvali so države, da zagotovijo svojim manjšinam enakopravnost jezika, pouk v jeziku narodnosti in razvoj narodnostne kulture.

Slovenci v Italiji

Če se uvodoma zaustavimo pri položaju Slovencev v Italiji, tedaj moramo na prvem mestu omeniti priprave za sprejem globalnega zakona, ki bo moral upoštevati, da v Italiji ni razlik med Slovenci v vseh treh pokrajinah dežele Furlanije - Julijske krajine, v katerih Slovenci živijo.

«Skoraj celotni teritorij v videmski provinci, v katerega spadajo Beneška Slovenija, Režija in Kanalska dolina, je značilen po tem, da tamkajšnji Slovenci ne uživajo nobenih narodnostnih pravic,» poudarja Dušan Udovič. Kajti, Beneška Slovenija in Režija pripadata Italiji že 114 let, prebivalci pa so se kljub pomankanju šol in brez drugih pravic ohranili kot Slovenci, govorijo slovensko narče, so organizirani in terjajo priznanje narodnostnih pravic.

«In kaj je trenutno najbolj aktualno, o tem v imenu enotne delegacije Slovencev Dušan Udovič: «Glede na položaj je v ospredju političnega giba Slovencev, ne glede na strankarsko pripadnost, zahteva, da se Slovincem zagotovi enakopraven položaj in mesto v družbi. Naša narodnostna skupnost je pozdravila osimski sporazum kot prispevek k uveljavitvi miru, k sodelovanju in prijateljstvu med Jugoslavijo in Italijo, kot veliko možnost za razvoj in tesno sodelovanje mejnih območij na gospodar-

Delegacija koroskih Slovencev

Delegacija Slovencev iz Italije

skem, kulturnem in drugih področjih, in kot obveza Italije, da bo končno z globalnim zaščitnim zakonom uredila položaj naše manjšine.

Globalni zaščitni zakon, ki ga Slovenci enotno zahtevamo, mora vsebovati zaščitne norme in zagotovila, po katerih se bo lahko naša skupnost nemoteno in enakopravno razvijala na vseh področjih svojega življenja.

Globalni zaščitni zakon bo moral upoštevati predvsem dejstvo, da med Slovenci v Italiji ni nobenih razlik glede na pokrajino, v kateri prebivamo,» je poudaril Dušan Udovič. «Zagotovljena mora biti enakopravnost in enakopravna raba slovenskega jezika na celotnem območju dežele, kjer prebivamo Slovenci, v šolstvu nam je potrebna izpolnitel sedanjega sistema in avtonomna rešitev. Zagotovljena nam mora biti tudi enakopravna udeležba na vseh drugih, tedaj tudi na gospodarskem področju,» je na srečanju narodnosti v Köszegu nanašal Dušan Udovič najpomembnejša vprašanja slovenske narodnosti v Italiji.

Slovenci v Avstriji

Položaj koroskih Slovencev je zlasti podrobno opisal in komentiral dr. Franci Zwitter, ki je uvodoma naglasil, da koroski Slovenci živijo avtohtono na svoji dedni pokrajini na jugu Koroske že od 6. stoletja. Z udeležbo v antifašistični borbi v sestavi narodnoosvobodilnega boja jugoslovanskih narodov so si priborili, ob prejšnjih, še nadaljnje zaščitne in varstvene pravice v členu 7 avstrijske državne pogodbe iz leta 1955.

«Čeprav člen 7 predvideva manjšinski zaščito ne glede na številno moč slovenske in hrvaške manjšine in zlasti odstavek 5 tega

Dr. Dušan Udovič, v.d. generalnega sekretarja demok. zveze južnih Slovanov v Budimpešti

člena vsebuje tudi kolektivno zaščito celotne narodne skupnosti, je republika Avstrija z zakonom o narodnih skupinah dne 7.7.1976 pogojila manjšinske pravice s številno močno narodno skupnostjo in priznava le njenim posebnim članom zgolj subjektivne pravice,» poudarja Franci Zwitter in nadaljuje:

«Zato osrednji organizaciji koroskih Slovencev, Zveza slovenskih organizacij in Narodni svet koroskih Slovencev, kot legitimno zastopstvo slovenske narodne skupnosti, načelno odklanja trenutno ureditev položaja etnične manjšine prek zakona o narodnih skupinah,

ker ne predstavlja izvedbe člena 7 državne pogodbe po duhu in črki.

Kor načelo odklanjamo oktroirani zakon o narodnih skupinah, dosledno odklanjamo tudi sodelovanje v tako imenovanih narodnostnih svetovih, ki so del tega zakona in naj bi po zamisli avstrijskega zakonodajalca bili legitimno zastopstvo manjšine.

Dr. Franci Zwitter kritično ugotavlja: «Tako smo trenutno v dejanski pat-situaciji, ker vlada vztraja na sodelovanju manjšine v narodnostnih svetovih kot pogoj za reševanje odprtih vprašanj, mi pa odklanjamo sodelovanje v svetovih, ki so del protustavnega zakona, pri katerem nismo sodelovali in ki ne le ne zagotavlja obstoja celotne narodnostne skupnosti, marveč dejansko zmanjšuje njene pravice, ki so zagotovljene v mednarodnem dokumentu, državnih pogodbah.

Koroski Slovenci so pred dvema letoma predložili kot izhod iz te zavožene manjšinske politike avstrijski zvezni vladi tako imenovani operativni kolektor, ki zajema bistvena vprašanja slovenske narodne skupnosti in izjavil svojo pripravljenost za dialog in za sporazumno enakopravno reševanje vprašanj v zaščito obstoja in nadaljnjega razvoja slovenske narodne skupnosti, in to v korist miru v tem delu sveta. Od takrat se razmere niso kaj dosti spremenile.

Po besedah Francija Zwitterja je v sedanjem času zelo pomembno razreševanje narodnostnih vprašanj tudi zavoljo ohranjanja miru: «To temboj, ker je to vprašanje zajeto tudi v zaključni listini helsinške konference za mir in mednarodno sodelovanje v Evropi, in ker je prav zadnja vojna pokazala, kako se znajo imperialistične in nacionalistične sile za svoje vojne namene poslužiti tudi neresenih narodnostnih in manjšinskih vprašanj, ki vsepovsotno nosijo v sebi kal konfrontacije in eskalacije.

«Koroski Slovenci ne želimo konfrontacije, marveč stremimo za mirno rešitvijo, ker smo na lastni koži doživeli grozote in posledice vojne, ki jih še nismo popolnoma preživeli. Borba za mir je za nas zlasti borba za doseg nacionalne in socialne enakopravnosti v prostoru, v katerem avtohtono živimo, in boj za enakopravne miroлюбne odnose med narodi,» je podčrtal v svoji razpravi predstavnik koroskih Slovencev dr. Franci Zwitter na šestem srečanju narodnosti in manjšin v Köszegu na Madžarskem.

Slovenci na Madžarskem

Pristop do reševanja in razreševanja narodnostnih vprašanj v Ljudski republiki Madžarski se razlikuje od odnosa do te problematike v Avstriji in Italiji pa tudi v Jugoslaviji. Ustavna načela o narodnosti enakopravnosti, ki so nastala zlasti na pobudo madžarske socialistične delavske partije, se zadnja leta uspešno uveljavljajo in poudarjajo, da se Madžarska lahko upravičeno pohvali z nekaterimi lepimi uspehi na področju uresničevanja narodnostne politike.

Ta dejali bi politična načela, pa ne morejo večkrat v življenje zavoljo upravičenih in tudi manj upravičenih razlogov, zato so tudi precejšnje razlike v uspešnosti uresničevanja narodnostne politike, recimo med Slovenci v Porabju ali Hrvati okrog Pečuja. Za ilustracijo navedimo zlasti značilen primer iz Porabja, kjer živijo Slovenci in iz območij, kjer živi hrvaška oziroma srbska narodnost. Eden od velikih problemov slovenske manjšine na Madžarskem je v pomankanju izobraževanja vseh smeri zavoljo dosedanjega sistema izobraževanja, medtem ko ima hrvaško in srbsko govorče prebivalstvo več izobražencev, ki so se izobraževali doma v svojem jeziku od osnovne šole prek srbskohrvaške gimnazije v Budimpešti do višješolske ravni v Pečuju. Slovenci teh možnosti do nedavna niso imeli, zato je število izobražencev sila skromno, le nekaj jih je doslej končalo študij na ljubljanski univerzi.

Trdili bi lahko, da so Slovenci po zaslugi pozitivnih predpisov in ustreznih političnih klime, na dobri poti, da nadomestijo zamujeno iz preteklih let: na področju vzgoje in izobraževanja, razvoja lastne kulture, kar je še najbolj razvito, pa v informativni dejavnosti in vse uspešnejših stikih s Slovenijo, kjer je bilo doseženih nekaj pomembnih in celo posnemanih vrednih rezultatov. Tu mislimo zlasti na uspešno sodelovanje komisij oziroma odborov za narodnostna vprašanja iz Pomurja in iz Zelenze županije.

Med najpomembnejše naloge v Železni županiji, tu živijo Slovenci, so si zastavili premagovanje nezaupanja, ki je vladalo med narodnostnim prebivalstvom zavoljo nacionalistične politike v preteklosti. «Mislimo, da nezaupanja več ni, pravi v imenu izvršnega sveta Železne županije njen podpredsednik dr. Csoka György in nadaljuje: «Med narodnostnim prebivalstvom je razgibana družbena aktivnost, saj vedno več narodnostnega prebivalstva sodeluje v javnem življenju. Z namenom, da zmanjšamo relativno zaostalost narodnostnih vasi, smo izvedli številne ukrepe, ki so skupaj s prizadevanjem delom prebivalcev že dosegli vidne uspehe. Državni in drugi organi podpirajo negovanje tradicij in narodnostne kulture, prizadevajo pa si tudi za izboljšanje pouka v jezikih narodnosti. V zadnjih letih so se izboljšale razmere za izpopolnjevanje slo-

venskih učiteljev, pri čemer nam veliko pomaga sosednja Slovenija.

Kot stalnico narodnostne politike, je predstavnik Železne županije poudaril tudi dobro sodelovanje narodnostnih skupnosti z matičnimi državami: «Pri razvijanju naših stikov imajo odločilno vlogo tudi narodnostne skupnosti, ki živijo v naši županiji, oziroma Madžari, ki živijo v Jugoslaviji in v Avstriji. Iz bista naše narodnostne politike izhaja, da partija in država zagotavljata možnosti narodnostnim skupnostim za stike z matično državo na kulturnem in drugih področjih. Pri zadovoljevanju kulturnih potreb narodnosti bomo tudi v bodoče potrebovali pomoč matičnih dežel, medtem ko smo tudi mi pripravljeni nuditi potrebno pomoč za zadovoljevanje kulturnih potreb madžarske narodnosti, ki živi v Jugoslaviji in v Avstriji.

V imenu južnih Slovanov na Madžarskem, to so Hrvati, Slovenci in Srbi, je v razpravi sodeloval Djuro Djurok in naglasil, kot najpomembnejšo nalogo razvoj narodnostnega šolstva na vseh ravneh. Gre zlasti za uvedbo dvojezičnosti v osnovne šole, kjer je za zdaj jezik narodnosti udeležen v tedenskem programu le s tremi ali štirimi urami. To pa je premalo, kar se vidi v znanju materinske po končani osnovni šoli. Zato se v Železni županiji resno pripravljamo na prvo dvojezično osnovno šolo v Monostru, ki jo bodo obiskovali učenci višjih razredov iz celega Porabja. Pri uresničitvi tega programa se zlasti narodnostni odbor povezuje s Pomurjem, kjer imajo bogate izkušnje v dvojezičnem slovensko-madžarskem pouku na osnovnšolski ravni in s tem šolskim letom tudi na srednješolski ravni v usmerjenem izobraževanju v Lendavi. «V Monostru želimo uvesti dvojezični pouk, kar smo zapisali tudi v ta srednješolski program. Vključiti želimo vse otroke in ustvariti pravo dvojezično ozračje, v katerem bo mogoče od jutra do večera uporabljati materin jezik in se seznanjati s kulturo,» podčrtuje Djuro Djurok v imenu demokratične zveze južnih Slovanov na Madžarskem, kot edine narodnostne organizacije jugoslovanskih narodnosti na Madžarskem.

Iz palete uspehov oziroma rezultatov pa omenimo še nedvomno zelo važno postavko, in sicer izboljšanje informiranja. Iz studia Győr lahko poslušajo Slovenci program v materinski, zaenkrat le dvakrat mesečno, kmalu pa bodo oddaje vsak teden, izboljšuje se informiranje prek tednika Narodne novine, medtem ko je Ljudski kolektor še zmeraj najpomembnejša publikacija.

Italijani v Jugoslaviji

«Za italijansko narodnost je v letošnjem letu značilna aktivnost na področju šolstva, v razvijanju kulture, stikov z matičnim narodom in v vključevanju prebivalcev italijanske narodnosti v družbenopolitično življenje in dogajanje,» je uvodoma poudaril Leo Fusilli, ko je govoril o položaju italijanske narodnosti v Sloveniji.

Italijanska narodnost je dobila nekaj novosti v otroškem varstvu, krepi se pouk v šolah z italijanskim učnim jezikom, narodnost po podpira, kot celoto, tudi osnutek zakona o zagotavljanju posebnih pravic italijanske in ma-

Leo Fusilli, podpredsednik Unije Italijanov za Istro in Reko

džarske narodnosti na področju vzgoje in izobraževanja. Ta osnutek zakona je deležen velike pozornosti obeh narodnosti v Sloveniji, saj bo, ko ga bodo sprejeli delegati republiške skupščine, opredeljeval vzgojo in izobraževanje v vzgojno varstvenih ustanovah, v dvojezičnih osnovnih šolah in šolah z italijanskim učnim jezikom in v usmerjenem izobraževanju. Dosedanje razprave na različnih ravneh so pokazale, kako se lahko narodnosti uspešno vključujejo v sprejemanje vseh dokumentov, ki so tesno povezani z njihovim nadaljnjim razvojem. Narodnostno šolstvo pa je nedvomno tisto področje, ki mu gre posvetiti veliko pozornosti ali drugače, prav po tem, kako je urejeno narodnostno šolstvo, je mogoče oceniti odnos neke družbe do narodnosti oziroma manjšin. Na to namreč opozarjajo tudi srečanja narodnosti oziroma razprave posameznih predstavnikov iz tega dela Evrope.

V življenju italijanske narodnosti, v krepitvi vzgoje in izobraževanja, pri kulturnem, znanstvenem, informativnem in na drugih področjih, ima pomembno vlogo sodelovanje z matično deželo — Italijo. Zlasti uveljavljeno je sodelovanje z ljudsko univerzo v Trstu, sicer pa ima italijanska unija za Istro in Reko stalne stike s strankami ustavnega loka v deželi Furlaniji - Julijski krajini.

Madžari v Jugoslaviji

Nedvomno je mogoče položaj in aktivnost madžarske narodnosti povezati z razmerami med italijansko narodnostjo v treh občinah slovenske obale. Sicer pa je Hajos Ferenc poudaril, da mora večinski narod zagotoviti narodnostim več pravic, kot jih ima sam, če želi, da bodo res enakopravne. To pa je že vrsto let stalna praksa v Jugoslaviji in tedaj

tudi v Sloveniji. To se je tudi pokazalo, ko so letos v skupščini SR Slovenije preverjali sklepe, stališča in priporočila izpred štirih let in ugotovili napredek na vseh področjih.

Za madžarsko narodnost je velikega pomena uvedba dvojezičnega, slovensko-madžarskega izobraževanja v srednjem usmerjenem izobraževanju. Tako je dobila Lendava prvo srednjo dvojezično šolo v Jugoslaviji in najbrž celo edinstveno v svetu; šolo, za katero so mladi pokazali veliko zanimanje. Enako, kakor za italijansko narodnost na Obali, je za Madžare v Pomurju oziroma v lendavski in soboški občini, velikega pomena razprava pred sprejemom zakona o zagotavljanju posebnih pravic italijanske in madžarske narodnosti na področju vzgoje in izobraževanja. V dosedanjih razpravah so zlasti poudarili vlogo izobraževanja dijakov iz dvojezičnih osnovnih šol na murskosoboskih in še nekaterih šolah srednjega usmerjenega izobraževanja. Madžarska narodnost potrebuje strokovnjake zelo različnih smeri, ki bodo večji obeh in še drugih jezikov, ravno tako pa te vrste strokovnjake potrebuje slovensko združeno delo in druge institucije, ki razvijajo in krepijo vse oblike sodelovanja z Madžarsko. Iz področja vzgoje in zlasti izobraževanja je Hajos Ferenc naglasil, tudi velik pomen mariborske pedagoške akademije, na kateri deluje katedra za madžarski jezik.

Srečanja narodnosti se udeležujejo tudi vidni politični predstavniki: po vrsti z leve proti desni so Jože Hartman, predsednik komisije za narodnostna vprašanja RK SZDL Slovenije, Geza Bačić, predsednik komisije za narodnostna vprašanja skupščine SR Slovenije in Mitja Ribičič, predsednik RK SZDL Slovenije (Ta in vse ostale fotografije: E. Ružič)

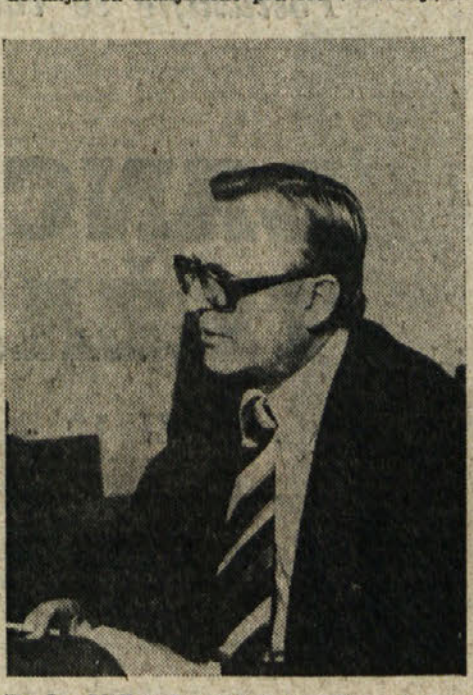
Madžarska narodnost se uspešno in vsebinsko ustvarjalno povezuje z matično deželo — Madžarsko, sodeluje s Slovenci v zamejstvu, še posebej dobro s Slovenci v Porabju, razvite ima stike z madžarsko narodnostjo v ostalih jugoslovanskih republikah; stalna so gostovanja kulturno umetniških skupin iz Vojvodine in Madžarske v Pomurju, izmenjave knjig in vrste drugega, kar označuje dobro sodelovanje narodnosti z matičnim narodom.

Za uspešno se se pokazale, ocena velja za madžarsko in italijansko narodnost, narodnostne samoupravne interesne skupnosti, ki delujejo samostojno ali skupaj z zbori občinskih skupščin v treh obalnih in dveh pomurskih občinah. V teh skupnostih in siceršnjem delegatskem sistemu in vseh družbenopolitičnih organizacijah, na vseh ravneh, postajata madžarska in italijanska narodnost resnično in ne deklarativno, sooblikovalki družbenopolitičnega in gospodarskega razvoja na svojem območju in v širšem prostoru.

Hrvati v Avstriji

Za opredelitev položaja hrvaške manjšine na Gradiščanskem moramo, navzile temu, da gre za eno državo — Avstrijo, uporabiti nekoliko drugačna izhodišča, kakor za koroske Slovence. Namreč: ob tem, ko koroski Slovenci dosledno odklanjajo sedmoletniško zakonodajo, katere posledice se čutijo v siljenju v narodnostne svetove, na Gradiščanskem svetovet v celoti ne zavračajo, marveč potkušajo iz njih oziroma v njih poiskati tisto, kar bi lahko pripomoglo k razvoju manjšine. Načelno pa si tudi gradiščanski Hrvati, prek svojih organizacij, prizadevajo za uresničitev manjšinskih pravic v duhu in po črki državne pogodbe. Dosledni pri tem so v hrvaškem državdemskem klubu na Dunaju, medtem ko najbolj uveljavljena organizacija, Hrvaško kulturno društvo v Železnem, želi poiskati vse poti in izkoristiti vse možnosti za uresničevanje narodnostnih pravic.

Doktor Ivo Müller prav zategadelj meni, da bi morala republika Avstrija pošteno uresničevati narodnostne pravice po državni pogodbi, in če misli pošteno, tedaj tudi ni mogoče v celoti zavracati narodnostnih svetovet. Hkrati pa dr. Ivo Müller zavrača dvojnost v prizadevanjih za manjšinske pravice v Avstriji, in

Dr. Ivo Müller, predsednik Hrvaškega kulturnega društva v Železnem / Eisenstadtu

sicer ima uradna politika ena merila, ko gre za Tirolsko in druga za koroske Slovence in gradiščanske Hrvate. Predsednik HKD postavlja v zdajšnjih razmerah na prvo mesto urejanje razmer na področju vzgoje in izobraževanja, ne pa urejanje gospodarskih vprašanj, kot menijo vladni predstavniki. Gre za negovanje in razvoj materinske, za vzgojo in izobraževanje, kar je sedaj neurejeno, zato bo nujno ustvariti boljše ozračje za negovanje jezika.

Večinski narod, torej Avstrijci, tudi niso ustrezno obveščeni o manjšinskih problemih, ki težko najdejo mesto v sredstvih obveščanja, menijo na Gradiščanskem, kjer ugodno ocenjuje razvoj stikov in sodelovanja s SR Hrvatsko, zlasti na kulturnem pa tudi ostalih področjih.

Madžari v Avstriji

Kako neenak je lahko položaj manjšine v eni državi, krepko čutijo Madžari na Gradiščanskem, ki so edini vstopili v narodnostni svet in spoznali po nekaj več kakor enemu letu, da to ni oblika in možnost, s katero bi Avstrija želela resnično pomagati manjšinam. Vstop madžarske manjšine v svetovet so ugodno ocenili predstavniki narodnosti v Avstriji iz preprostega razloga: to je bila pot, da je

Srečanja narodnosti se udeležujejo tudi vidni politični predstavniki: po vrsti z leve proti desni so Jože Hartman, predsednik komisije za narodnostna vprašanja RK SZDL Slovenije, Geza Bačić, predsednik komisije za narodnostna vprašanja skupščine SR Slovenije in Mitja Ribičič, predsednik RK SZDL Slovenije (Ta in vse ostale fotografije: E. Ružič)

Avstrija sploh priznala Madžare, o katerih, razumljivo, ne govori državna pogodba.

V razpravi je Šteberenyi Lajos poudaril, da v svetovet ne morejo razpravljati ali se odločati o najpomembnejšem področju, o vzgoji in izobraževanju. To pa je, kot pravi pred-

Dr. Ferenc Hajos, predstavnik madžarske narodnosti v SR Sloveniji

stavniki madžarske manjšine, najpomembnejše vprašanje, od katerega je odvisen razvoj in obstoj manjšine. Kot konkreten predlog imajo gradiščanski Madžari, naj vlada omogoči ustanovitev narodnostne gimnazije, ki jo bodo obiskovali mladi Madžari in Hrvati.

Gradiščanska madžarska manjšina bi želela tudi nekoliko sodelovanja z matično deželo — Madžarsko, zlasti z mejno oziroma sosedno Železno županijo, v kateri živijo tudi Hrvati. Dosedanje izkušnje, zlasti pa potrebe, pravijo na Gradiščanskem, narekujejo razvitejše stike in sodelovanje. Znano namreč je, da imata Madžarska in Avstrija druge oblike sodelovanja, zlasti pa gospodarske stike, dobro razvite, ***

Tako približno je mogoče strniti razprave o aktualnih narodnostnih in manjšinskih vprašanjih, ki so se vrstile druga za drugo na srečanju v Köszegu. Hkrati je mogoče iz njih izluščiti temeljna, pereča vprašanja narodnosti in manjšin, pa tudi dosežke na tem področju. Veliko je torej skupnih črt, marsikaj je različnega, vendar je enotno, da postanejo manjšine subjektivni, običajno v razvoju jezika, ampak tudi nosilci gospodarskega in socialnega razvoja in razvojne perspektive; manjšine hočejo biti prednost, ustvarjati kulturno bogatstvo in nacionalne skupnosti. Vsem je skupna želja, da večinski narod razume to njihovo potrebo; skupno je tudi narodnostim in manjšinam, da se poslužujejo v bitki za svoje pravice demokratičnih sredstev, da se hore javno in skladno z ustavnimi načeli; nečijo biti drobiž za obračunavanje nacionalistov ali blokavskih računov ali drugih interesov; prizadevajo si za zaupanje v večinskem narodu in za to, da bi imele najširše možnosti svobodnih zvez s svojimi matičnimi narodi,» je o srečanju dejal predsednik Socialistične zveze Slovenije Mitja Ribičič. Mi pa smo povzeli, različno obsežno, pa ne glede na probleme, tiste poudarke, ki so v Köszegu najbolj izstopali, in ki so več ali manj že nekaj let pojavljali v političnem besednjaku manjšin in narodnosti štirih držav tega dela Evrope.

Pripravil ERNEST RUŽIČ

*Slovenski denarni zavodi na Goriškem in Tržaškem
vam želijo srečno in uspešno novo leto 1982!*

KMEČKO DELAVSKA POSOJILNICA V SOVODNJAH

Posebne usluge in posojila obrtnikom in domačinom

KMEČKA BANKA - GORICA

Ustanovljena leta 1909

KORZO VERDI 51 - TEL. 84206/7 - 85383, menjalnica 83909 - TELEX 460412 AGRBAN

Posojila in krediti po ugodnih pogojih - urad za uvoz in izvoz - plačila - inkasi - menjalnica - vse bančne operacije

KMEČKO OBRTNA HRANILNICA DOBERDOB

*Nudi: vse bančne usluge - posojila - kmečka in obrtniška posojila po znižani obrestni meri - krožne čeke
plačevanje penzij - usluge za plačevanje SIP, ENEL, IVA, IRPEF, ILOR ter socialnih dajatev*

DELUJE V OBČINI DOBERDOB IN V OBROBNIH OBČINAH: TRŽIČ, ZAGRAJ, FOGLIANO IN REDIPUGLIA

Urniki: vsak dan od 8. do 13. ure, ob četrtkih tudi popoldne od 17. do 19. ure

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH

OPČINE - BAZOVIŠKA 2 - TEL. 211120 - 212494

Menjalnica - hranilne vloge na knjižice in tekoče račune - vse bančne usluge - posebna posojila po znižani obrestni meri: obrtniška, kmečka, trgovska, mala industrijska, ljudske gradnje - vse bančne usluge

KMEČKA IN OBRTNA HRANILNICA IN POSOJILNICA - NABREŽINA

TELEFON 200186

Poslužujte se vaše domače ustanove!

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE S.p.A. TRŽAŠKA KREDITNA BANKA d.d.

UL. FILZI 10 - TEL. 61446 - TELEX 460264 BANKRD

Vse bančne operacije in usluge - neprekinjena blagajna - varnostne skrinjice - menjalnica - banka usposobljena za blagovno in devizno poslovanje s tujino

POGOVOR MIGLIA - PIRJEVEC

O problemih sožitja in medsebojnega razumevanja

MIGLIA: V začetku najinega pogovora bi rad omenil pismo o problemih Dalmacije in Nikole Tomasea, ki si ga objavil pred nekaj meseci v milanskem časopisu «Il Corriere della Sera». Pisatelj Alfredo Tadico je kot turist obiskal Šibenik in je po svojem povratku izrazil obžalovanje, da v mestecu ni našel nobene spomina na Tomasea. Dejal je, da Jugoslavija ne sme pozabiti tega sina Dalmacije, ter da mora premagati vsakršne kompleksne manjvrednosti v zvezi z italijanskim patriotom, ki pa je vendarle v čast svojemu rodu. Zelo jasno si odgovoril, če se ne motim, da je nekaj let po-svečajo osebnosti in delu N. Tomasea več pozornosti v Jugoslaviji kot pa v Italiji, da pa Jugoslavci nečisto, da bi pisatelj predstavljal nekakšen simbol namišljenega italijanizma v Dalmaciji, simbol, ki sta ga ustvarila stari italijanski nacionalizem in poznejše fašizem. Tolklo bolj, ker je bil Tomaseo pomenjen na svoj balkanski izvor in je dolgo doživljal tragedijo izgnanosti in hrepenenju po rodni zemlji, ki ni nikdar upasilo.

Tudi meni se zdi, da je treba razgledati zgodovinsko ponaredbo o italijanski, celo enadeset italijanski Dalmaciji, ko pa gre za deželo, ki je nedvomno skozi stoletja občutila vpliv Beneske republike, a je vendarle bila povsem tuja italijanski zgodovini. Na žalost je velik del italijanskega javnega mnenja sledil mitu o hromljenju zmagov, ki je bil eden od virov D'Annunziove, pozneje pa fašistične ideologije, prav zaradi tega, ker Italija ob koncu vojne ni dobila cele Dalmacije, kot so to zahtevali vladni krogi in takratna javna občila. Celo Gaetano Salvemini, ki je bil vendar eden od najbolj znanih in aktivnih protifašistov, je v določenem trenutku ugovarjal, da je treba dati Italiji cel pacosenje od Zadra do Šibenika. Težko je razumeti italijansko nevednost v zvezi s tako občutljivimi vprašanji, to zahteva po povsem tuji zemlji, to zmešajavo med slovenskimi teritoriji in o-nimi, ki so bili etnično italijanski (na primer ob zahodni obali Istre). Vsekaror je jasno, da je to po porazu v drugi svetovni vojni povzročilo predpogoje za izgubo enih in drugih.

PIRJEVEC: Kar me pri študiju italijanskih diplomatskih dokumentov preseneča, je dejstvo, da je bila rimska zunanja politika tako toga, brez prave fantazije in da jo je pogojevalo bistveno nepoznavanje naših razmer. Sicer ne bi prišlo do trditve, kot tiste v zvezi z našo historijo, ki je bila po letu 1918 v dobrih meri krivična za slovenski narod. Zanimivo je, da je Storza, ki je podpisal rapsko pogodbo in je po letu 1947 bil spet italijanski zunanji minister, ocenjeval rešitev iz leta 1920 kot povsem pravično. Kot da bi šlo za sporazum, ki je bil posledica pogajanj med enakovrednimi partnerji. Ni se zavedal, da je šlo za pravo nasilje s strani Italije — zmagovalke, nasproti Jugoslaviji, ki se je šele oblikovala in seveda ni imela tiste besede, kakršna bi bila potrebna. Mislim, da je tudi iz tako togih predpostavk, tako zaprte miselnosti, zrastle mnoge problemov, ki bi se jim lahko izognili.

MIGLIA: V osnovi teh napak je po mojem neznanje zgodovine in geografije in skromna domačnost z vprašanji, ki jih srečujemo v naših etnično mešanih krajih. Po znani v prvi svetovni vojni je bila Italija prepričana, da bo lahko vsilita svojo voljo. Govorila je o etnističnem mešanju, bi morala — kot posledica pravičnega in svetega patriotizma tlačene-ga ljudstva — izbruhniti vstaja. Ne moreš zasesti tuje zemlje, ne da bi računal z odporom. Takšne usodne napake je treba pre-jati slej plačati. In po tem je povrh prišlo še fašistično nasilje in napad na Jugoslavijo, ki sta storila ostalo; to, kar smo doživljali vsak dan. Polna zavest o bistvu teh vprašanj je manjkala tudi po porazu v drugi svetovni vojni, ko Italija ni razumela, da je treba iskati dialog z Jugoslavijo ne pa zaščititi pod anglo-ameriškim okriljem. Treba je bilo upoštevati stike z Beogradom, toda o zavesti italijanske poraza, odgovornosti fašizma, napadalne vojne in križnih mejo, začrtanih v Rapalu. Takoj bi bilo treba ustvariti predpogoje za novo-jadransko politiko, ki naj bi se odrekla preteklosti in težila k rešničnemu miru s sosednjim državo, seveda zgrajenemu na povsem novih temeljih.

PIRJEVEC: Mislim, da je šlo za nezmožnost dojemanja razmer v vsej njihovi razsežnosti, pa tudi za miselnost, ki je zasidrana v fašistični preteklosti. Ko sem pred kratkim delal v rimskih arhivih, sem imel priložnost spoznati, kako blizu je bil skoraj na dramatičen način, to kontinuiteto, ki sicer ni zajela samega vrha oblasti, je pa zelo občutna v tistih vmesnih plasteh državne aparata, ki pogosto v bistvu politiko. To se je seveda odražalo tudi pri nas, kakor tudi v stikih z Jugoslavijo. Gre za zaprtost, nepriljubljenost na resničen dialog, in ne občutljivost za vlogo, ki naj jo manjšina ima v meddržavnih odnosih. V Rimu nihče na primer ni pomislil, da bi številna italijanska manjšina v Istri, s podporo demokratične Italije, lahko odi-

grala nadvse pozitivno vlogo pri odpravljanju starih sovrašttev in sporov. Isto velja seveda tudi za slovensko manjšino v Italiji. Skratka, iz dokumentov lahko jasno vidiš, kako birokracija in administracija se vedno delujeta v skladu z zastarelimi in preživeli umskimi vzorci, ki so, bojim se, še danes zelo živi. Na žalost predvsem pri nas, v Trstu.

MIGLIA: Tudi jaz sem mnenja, da bi bilo potrebno in nujno takoj po političnem in vojaškem porazu leta 1945 sprožiti pogovore med Rimom in Beogradom v zvezi z manjšinami, ki so ostale tokrat in onkraj meje. A to z velikim realizmom, brez slepomišljenja in za-hrbtosti in predvsem brez štirjenja iluzij, da bo končna teritorijalna rešitev drugačna. Beg iz Istre je mogoče razumeti tudi s to zaprtostjo, z nezmožnostjo preobrniti svojega sočutja, že leta 1945, z gočimi problemi. Istranom bi bilo treba govoriti stvarno, povabiti jih, naj ostanejo, kjer je skozi stoletja bila njihova zemlja, hiše, morje. Vsako spodbujanje k begu strahu je bila takrat izdaja, tragična iluzija. Kajti, kadar zapustiš lastno zemljo, je vedno kriv; kajti begunstvo je najhujše prekletstvo, ki lahko doleti mislečega človeka, predvsem pa tiste, ki so najbolj revni, najbolj ponižni in odrinjeni.

Seveda, s temi problemi bi se bilo treba spoprijeti, kljub težkim letom sovraštva. Dati občutek gotovosti, harmonije, avtonomije narodnostnim manjšinam, Slovincem tu in italijanskim I-stranom onkraj meje. Kajti manjšine morajo biti element miru, kulture, povezanosti in usklajevanja prebivalcev različnega jezika, ki jim je sojeno živeti na isti zemlji, z istimi pravicami in dolžnostmi. Kajti, če manjšina pravica, enakost, globalna zaščita, se lahko primeri, da začuti manjšina nostalgijo po svoji matični domovini in postane činitelj nemira v državi, v kateri živi in dela; to velja za Italijane v Istri, za Slovence v Trstu in okolič, za Avstrijce v Južnem Tirolu, da govorimo samo o etničnih skupninah, ki so nam blizu.

Prepričan sem, da bi odgovorni Italijani našli odziv pri jugoslovanskih sogovornikih, ki so tudi okusili izgnanstvo in oblast tu-jih gospodarjev, in so — o tem ne domnim — občutili za te probleme. Seveda, če bi bili že tedaj zastavljeni zdalekovidnost, s političnim realizmom, brez varljivih upanj. V takem primeru bi po-jaš begunstva zašel samo ne-koj skromnih meščanskih plasti, nikakor pa ne mase revnega ljudstva, ki je živel od svojega de-la, v mru svoje zemlje in svoje hiše.

Takoj bi bilo treba tudi poudariti nujno dvojezičnost, in vseh rav-nah, od osnovne šole naprej. Vedno bolj sem prepričan, da je tre-ba na mešanih področjih, kot je naša, kot sta Istria in Kvarner, ta-koj zastaviti ta vprašanja, tako da bi se vsi čutili enake, in bi nihče ne zasel v malodušje. Da bi se nobena stran ne čutila manjvredno, diskriminirano za-idi jezika in kulture. Ta napor, ki je zame bistvo globokoga med-sebojnega sporazumevanja, bi mor-al začeti že v prvih razredih o-snočne šole, kajti iz osnovne šole se vpliv širi na družino, na o-drasle, tudi na tiste, ki pogosto beže v preteklost in ne znajo ži-veti v sozvočju s časi in dogod-ki, ki spreminjajo toliko resni.

Na žalost vem, da so številni Italijanci to misli nevesne in tuje. Ko ti ljudje v Italiji sliši-jo govoriti drugačen jezik od svo-je-ga, so prepričani, da gre za manjvrednega človeka. Nanj gle-da-jo z nezaupanjem, zviska, ne da bi pomislili, da je tisti, ki go-vorijo drugačen jezik, verjetno bolj

Politična ožina teh krogov se najbolj jasno kaže v tem, da so za Slo-vence na Korškem tudi v letu 1981 ostala vrata v nekatere občinske in javne ustanove zaprta. Še bolj prepričljiv je dogodek v občini Žitara vas. V tem ozračju nikakor ne moremo sprejeti ureditve v obliki zaka-na o narodnih skupinah, ki nas izbriše iz dveh tretjin avtohtonega nasel-tyvenega ozemlja in ustvarja več kategorij Slovincem na Korškem. Zgodo-vinsko dejstvo je, da živimo Slovenci na Korškem avtohtono v Zilji, Ro-žu in Poduni, zato velja pre-jati slej naša zahteva o celoviti zaščiti na celotnem dvojezičnem ozemlju južne Korške in to na podlagi 7. člena avstrijske državne pogodbe, ki je in ostaja trden temelj za pravice manjšin v Avstriji.

Stališče, ki smo ga koroški Slovenci in tudi veliko demokratičnih pripadnikov sosednjega naroda, zavzeli od zakona o narodnih skupinah, se tudi v letu 1981 ponovno potrjuje, saj je madžarska manjšina v Avstriji, ki je omejenjani zakon leta 1977 pozdravila, letos uradno zahtevala od avstrijske vlade, da mora tudi za njo veljati člen 7 avstrijske držav-ne pogodbe.

V letu 1981 slovenska manjšina na Korškem lahko beleži uspešno delovanje na različnih področjih svojega družbenega ustvarjanja.

Predvsem na kulturnem področju je videti, da mnoga društva, sku-pine in posamezniki iščejo nove poti — in to uspešno.

Posebej je treba poudariti delo in napor, ki ga manjšina vrši na po-dročju gospodarske dejavnosti. Zavest o tem, da moramo omogočiti na-šemu človeku, da dobi delo v domačem kraju, je vedno močnejša. Različ-ne oblike samopomoči, ki jih naš človek pozna že od ustanavljanja prvih posojilnic in zadrug naprej, tvorijo prav tako sestavni del aktivnosti naših ljudi.

Razveseljuje je, da mlada koroška generacija goji in ohranja tra-

vešč življenja, bolj odprti in pri-pravljeni za sprejemanje novega, manj provincialno omejen.

PIRJEVEC: Praviš o nujni tu-di jezikovnega sožitja. Dejal bi, da ne gre za žrtve, temveč za veliko obogatitev, za korak na-prej v razvoju lastne človeške bi-ti. In prav to me v Trstu vedno bolj čudi, da je namreč velik del naše inteligence gluha za ta vpra-šanja. Gre za ljudi, ki so vedno pripravljeni podpisovati čudovite pozive za svetovni mir, medtem ko — tako zglede — ne opazi-jo naših domačih sporov in se ne an-gažirajo v iskanju miru, kar bi bilo konec koncev pomemben pri-vek k stabilizaciji tega dela Evrope. Kako si razlagaš ta ču-dni pojav, to zadrego nasproti političnim silam, ki so v zad-njih letih zavladale mestu in ga potpisile na slepi tir?

MIGLIA: Na žalost je večji del tako imenovane inteligence pre-malo prisoten v stvarih, ki so nam blizu, ki se nas-tičeje vsak dan, ker je pač lažje govoriti o daljnih, nedosegljivih, utopičnih stvareh. Politična skupina, ki nosi ime «Lista za Trst» je dosegla na primer velikanski uspeh na lokal-nih volitvah, a je pahnila mesto nazaj za cela desetletja in ga oddajila od cele dežele, od Trži-ča, Gorice, Vidma, kjer ljudje na razumejo, kaj pravzaprav Trst hoče. Taka podpisujejo manife-ste za resničnost in utopije, ki so daleč od nas, tukaj govorijo o potrebi sporazumevanja s Franci-jo, Bavarsko, Avstrijo, Švicco, to-da ko se dotaknejo Jugoslavije, se takoj pojavi opreznost in nezaup-ljivost, strah pred novim, in na površje prirove, pa čeprav morda na podzavesten način, zakrknjenost italijanskega in tržaškega nacio-nalizma, staro sovraštvo in zani-čevanje vsega, kar je slovensko, sovraštvo, ki ga je fašizem po-večal in ga spremenil v barbar-stvo.

In potem je še drug problem, ki je v koreninah tržaške krize; gre za krizo identitete, dejstva, da se mnogi skoraj stramujejo svojih prednikov. O tem sva že govorila in pisala, toda primerno je, da se tega problema še dotaknem, kaj-ti samo tako je mogoče razu-meti širino in zapletenost pojave. Mislim, da je tu edini kraj na svetu, kjer je bilo na desetstiče drugih prisiljenih spremeniti svo-je priimke. Mislim, da je človek, ki se je oddaljil svojemu izvoru, ki mu je neprijetno, ker izhaja iz drugega jezikovnega in kulturne-ga kroga, človek brez duše, brez zagona, brez bodočnosti. Od tod kraj mesta, njegova odušenost, ravnodušnost, nezmožnost, da se spoprime z nujnimi vprašanji, da postane protagonisti svoje zgodo-vine, njegovo odklanjanje tistih, ki žive ob nas, na naših cestah, v naših hišah, a govorijo drugačen je-zik. Nezmožnost zreti s priatelj-skim očesom na ljudi, ki žive to-kraj in onkraj kraškega grebe-na, ki nam bi vendar morali bi-ti bratje, s katerimi bi morali graditi skupno usodo, sedaj, ko je bil vsaj uradno zapečaten ja-dranski mir.

PIRJEVEC: Mislim, da je tu iskati enega od glavnih vzrokov tistega bivanjskega neugodja, ki ga danes doživlja Trst. Dejstvo pa je, da iz njega ne vidiš nika-kršnega izhoda. Moram priznati, da postajam v zadnjih letih ved-no bolj pesimističen, ko opažam ekonomsko, kulturno in politično propadanje mesta, njegovo stara-nje in oddaljevanje od tistega de-la Italije, ki je zdrav, in od Ev-rope. Kaj bi ti rekel na te u-gotovitve?

MIGLIA: Vprašuješ me, če je za bodočnost kaj upanja. Odgo-rjam, da ne, kajti dejstva mora-jo zmagati, tudi onkraj zaviralne volje tistih ljudi, ki so na obla-

sti tu in v Rimu. Predvsem bo tre-ba priti do dvojezičnosti ali vsaj do spremembe tukajšnje miselnosti. Narekovala jo bodo razme-re, ki kljub težavam napreduje-jo. Kjer je več jezikov in več kul-tur, tam je več življenja, zago-na, perspektiv za bodočnost. Je več soočanja, in inteligentni člo-vek živi od soočanja, se v njem oblikuje, se umsko razvija, po-staja bolj odprt, a tudi bolj po-nižen in strpen. Strpnost pa je najbolj izrazit znak civilizacije. Zaradi tega je živeti v Trstu — če seveda živiš z odprtim in spre-jemljivim umom — bolj zanimito kot v Milanu ali v Firencah ali v Rimu. Pomisli, da sem septem-bra hotel videti Bosno in Hercego-vino in kraje, ki jih je ljubil No-belov nagradenec Ivo Andrić. Od-potoval sem z avtom, zjutraj sem bil še v svojem tržaškem stanovanju, proti večeru pa že v Sa-rajevu in med tem sem se usta-vil v Jajcu in Travniku. Da sam povem, na kako zanimivi, re-kiel bi zapeljivi točki leži naše mesto, če seveda v njem živiš z razpoložljivostjo ali bolje misel-nostjo modernega človeka.

PIRJEVEC: Upanje, kljub vse-mu. Že dejstvo, da so v Trstu ljudje različne narodnosti, ki so zmogni dialoga, je ohrabrujoče. Moram pa ti priznati, da z žalo-stjo ugotavljam, kako tele najine razgovore objavlja samo sloven-ski dnevnik, in so torej namenje-ni publiki, ki kolikor toliko sogla-ša z najinimi besedami. Žalostno pa je, da jih nama ne uspe pre-dstaviti italijanskemu občinstvu, tistemu, od katerega bi rad slišal tudi ugovore, kajti prepričan sem, da je mogoče samo izkre-sanja mnenj ustvariti v mestu novo atmosfero. In s tem v zvezi bi se dotaknil tvoje osebne izku-snje. Ti si nedvomno primer in-telektualca, ki je drugačen od o-nih, o katerih sem govoril prej, o onih, ki so raje tiho. Ti govo-riš, se pogovarjaš, a to te se-veda marsikaj stane.

MIGLIA: Seveda, moj položaj ni vedno prijeten, prepričan pa sem, da sili marsikoga k premi-sleku. V urlihih trenutkih, ko dobi-vam dosti pism o političnih vprašanjih, prihajajo tudi grožnje, vedno anonimne. Upam, da ne bo prišlo do kakšnega tragičnega do-godka, tudi zato, ker v Trstu — če izključimo fašistično barbar-stvo — ni tistih oblik terorizma, ki so tako razširjene v drugih ita-lijskih mestih. Novim voditeljem dnevnika «Il Piccolo», s katerim že leta sodelujem, sem že pred-lagal, naj sprejme te najine po-govore ali druge diskusije, ki bi zaobele in vzbudile probleme, kakršni so nam pri srcu. Mogoče

Rezalnica (rezanca po domače) pri Kocjanovih v Križu

bodo to tudi storili, a vsi pozna-mo težave, v katerih so že leta časopis skupine Rizzoli. Nihče še ne ve, kakšna bo usoda tržaške-ga dnevnika, ki bi vendar moral imeti poglobljeno vlogo pri za-stavljanju takih in podobnih vpra-sanj.

Kljub vsemu mislim, da za Trst ni druge poti: tu je pomirjenje duhov bolj potrebno kot drugje, tu, kjer se stikata različna, a kljub vsemu civilna svetova, ki se morata in moreta spojit, ne pa da ostajata drug drugemu so-vravana. Prepričan sem, da so najine ideje dovolj razširjene v javni zavesti, čeprav morda mno-gi nimajo poguma, da bi jih na glas izpovedali, tudi zato, ker so nove in različne od onih stereo-tipnih fraz, ki so tolikšen del na-še zgodovine.

PIRJEVEC: Da se rešimo iz za-gate, v kateri smo, moramo na vsak način porušiti zid strahu, ki osamlja toliko ljudi in maši to-liko ust. Treba je denuncirati, govoriti, razpravljati. Prav zato, mislim, najin pogovor ni bil brez koristi. Dotaknila sva se nekaj ključnih problemov našega vsak-dana, ki jih je treba še poglobiti in razčistiti, a ki nakazujejo smer, h kateri je na vsak način treba težiti.

Vse fotografije na tej strani: Mario Magajna

Staro ognjišče v Križu pri Kocjanovih, po domače «pri Doktorju»

Najaktualnejša vprašanja iz življenja madžarske narodnosti v SR Sloveniji

V življenju pripadnikov ma-džarske narodnosti v letu 1981 sta brez vsakega dvoma najpomembnejša dva dogodka: prvi je raz-prava o uveljavljanju pravic in položaja pripadnikov madžarske in italijanske narodnosti v SR Sloveniji in v zborih skupščine SR Slovenije in na predsedstvu RK SZDL Slovenije, drugi pa je pri-prava zakona o uresničevanju po-sebnih pravic pripadnikov ita-lijanske in madžarske narodnosti na področju vzgoje in izobraže-vanja ki ga bo predvidoma sku-pščina SR Slovenije sprejela v za-četku 1982. leta.

Skupščina SR Slovenije je po-drobno obravnavala uveljavljanje pravic in položaja madžarske in italijanske narodnosti v SR Slo-veniji 1977. leta. Na podlagi široko zastavljenih razprav od krajevnih

skupnosti do republike so zbori skupščine sprejeli znana stališča, priporočila in sklepe o uresničevanju posebnih pravic italijanske in madžarske narodnosti in njuni pripadnikov v SR Sloveniji, ki so bila objavljena v Uradnem listu SR Slovenije št. 11/77. Ta stališča, priporočila in sklepi so tako podrobno obravnavali vso problematiko iz življenja nardo-nosti, da so ves čas služila kot program akcij na tem področju. Po štirih letih je dozorel čas za ponovno oceno stanja. Zelo pomembno je, da se je tudi tokrat organizirala razprava podobno ka-kor 1977, torej od krajevnih skup-nosti preko občin do predsedstva republiške konference SZDL in do zborov republiške skupščine. Na-rodnostni skupnosti sta se v to razpravo vključili kot enakopra-ven subjekt in ustvarjalno prispe-vali, da je razprava bila kva-litetna in da je bilo mogoče na podlagi teh razprav sprejeti nove akcijske programe za bodočo ob-dobje. Samoupravna interesa skupnosti za prosveto in kulturo pripadnikov madžarske nardo-nosti se je vključila v razpravo že v krajevni skupnosti, sodelovala je pri sodelovanju v občinskih skupščinah kot četrti zbor, pa tudi na predsedstvu SZDL Slovenije in v zborih skupščine SR Slovenije so delegati madžarske nardo-nosti aktivno sodelovali v razpravi.

Osnovna ugotovitev iz te raz-prave je bila, da smo v pre-teklih štirih letih dosegli znane uspehe. Ti uspehi so posebej vi-dni na področju kulturne dejav-nosti in ustvarjalnosti narodnosti in na področju izobraževanja. Kot glavno sornanikljivost je razpra-va nakazala na nezadostno uve-ljavljanje dvojezičnosti v krajev-nih skupnostih in v združenem de-lu in se bodo zaradi tega v bo-določne aktivnosti vseh prizadetih, zlasti pa družbenopolitičnih or-ganizacij, osredotočile na to pro-blematiko.

Z uveljavitvijo zakona o uresni-čevanju posebnih pravic pripad-nikov italijanske in madžarske narodnosti na področju vzgoje in izobraževanja na bo v Pomurju uvedeno dvojezično šolstvo v u-smerjenem izobraževanju na sred-nješolski ravni. Po uspehih v dvo-jezični šoli, ki smo jih analizirali lani ob proslavi 20-letnice uvedbe dvojezičnega pouka v osnovni šoli, je dozorel čas za uvedbo dvo-jezičnega pouka tudi na srednje-šolski ravni. Do sedaj smo za u-čence, ki so končali dvojezično šolo na srednjih šolah, zagotovili le pouk jezika narodnosti kot predmeta, sedaj pa prehajamo v novo kvaliteto — dvojezični po-uk. Seveda ne bomo mogli zagot-očiti vseh usmeritev v obeh je-zikih, ker za to ni možnosti pa-niti potrebe, zagotoviti pa bomo za učence, ki bodo nadaljevali šola-nje izven narodnostno mešanega območja, pouk maternega jezika kot predmeta. Prav okoli na-čina ureditve pouka jezika kot predmeta tečejo še živahne raz-prave. Omeniti na velja, da v Lendavi, ne glede na to, da za-kon še ni sprejet, že deluje dvo-jezični pedagoški oddelek, ki bo zagotavljal kadre dvojezičnega profita, tako nujne za uveljavitev dosledne funkcionalne dvojezično-sti.

Tudi na višješolski ravni je u-stanovljena katedra za madžar-ski jezik pri pedagoški akademiji v Mariboru. Zaradi tega, ker ve-liko učencev iz narodnostnega ob-močja nadaljuje študij v Ljublja-ni, na novo mnenja, da bi po-dobna katedra bila potrebna tudi na univerzi v Ljubljani.

Na področju informiranja smo postavili radijski studio v Len-davi, ki bo zagotavljal radijskemu programu v madžarskem jeziku večjo kvaliteto, glede na to, da bo deloval na narodnostno me-šanem območju pa tudi več ča-

sa za oddajanje. Ni še uresničen sklep o postavitvi TV pretvornika za sprejemanje programa TV Budimpešte, ki bi v veliki meri prispeval k poglobitvi poznavanja sodobnega madžarskega je-zika zlasti za učence osnovnih in srednjih šol. Imenovan pa je od-bor za izzredno tega pretvor-nika in upam, da bo prihodnje leto tudi ta sklep uspešno uresni-čiti.

Delegacija pripadnikov ma-džarske narodnosti v SR Sloveniji je v letu 1981 aktivno sode-lovala tudi na VI. srečanju nardo-nosti sosednjih dežel v Köszegu v LR Madžarski, da je naše aktivno udeleževanje na teh srečanjih in pri pripravih in organizaciji teh srečanj zelo pomembno, ker ori-speva k spoznavanju in zblize-jevanju narodnosti in manjšin, ki

žive v Jugoslaviji, Italiji, Avstriji in Madžarski, z izmenjavo izku-senja na brez dvoma lahko pri-spevamo k uspešnejšemu boju za uveljavitev narodnostnih pravic tam, kjer te pravice še niso pri-znane. Prav zaradi tega se bomo zavzemali za uresničitev tistih vsebinskih in organizacijskih spre-memb srečanja narodnosti, ki bo-do prispevale k kvalitetnejšemu in uspešnejšemu delu tega sre-čanja.

Seveda je bila v življenju pri-padnikov madžarske narodnosti še vrsta pomembnih dogodkov, vendar ni bil moj namen, da po-ročam o vseh dogodkih, nakazal sem na nekaj res najpomemb-nejših.

Lendava, decembra 1981
FERENC HAJÓS

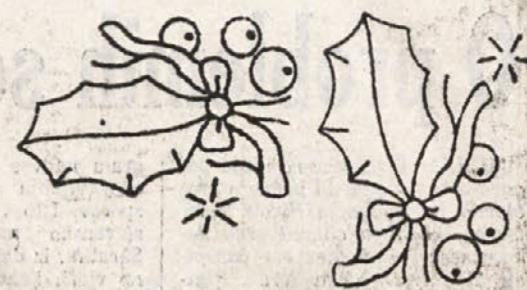
Kamniti relief na vodnjaku pri Kocjanovih iz leta 1855

Detajl intarzij na stari skrinji pri Kocjanovih v Križu

Kulturna in športna društva vam želijo srečno novo leto

Zveza slovenskih kulturnih društev

želi vsem srečno in uspešno 1982

KULTURNO DRUŠTVO

Fran Venturini DOMJO

želi srečno in uspešno polno leto 1982
vsem domačinom ter našim društvom in ustanovam.

DIJAŠKA MATICA

se toplo zahvaljuje vsem
za darovane prispevke
ter jim želi srečno in
uspešno polno leto 1982

KD SLOVENEK

iz BORSTA in ZABREZCA

želi vsem pevcem, članom
in vaščanom
srečno novo leto 1982

Srečno in uspešno 1982
želi svojim dijakom,
učnemu in neučnemu osebju
ter vsem sodelavcem
in prijateljem

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

Slovensko deželno gospodarsko združenje

TRST — Ul. Cicerone 8

GORICA — Travniki 11/II. nadstr.

želi vsem članom in slovenskim poslovnim ljudem
srečno in uspešno polno leto 1982

Srečno in uspešno novo leto
želi vsem članom,
sodelavcem
in prijateljem

Slovenski raziskovalni inštitut

Združenje slovenskih športnih društev v Italiji

želi vsem včlanjenim športnim društvom, vsem športnikom
doma in v matični domovini ter vsem športnim delavcem vse najboljše
ter mnogo športnih uspehov v novem letu 1982

ŠZ GAJA

želi vsem članom
in prijateljem
SREČNO
IN USPEŠNO 1982

ŠD VESNA

vošči vsem vaščanom in športnikom
srečno novo leto

KD SLOVENEK

iz BORSTA in ZABREZCA

želi vsem pevcem, članom
in vaščanom
srečno novo leto 1982

Srečno in uspešno 1982
želi svojim dijakom,
učnemu in neučnemu osebju
ter vsem sodelavcem
in prijateljem

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

Gospodarsko društvo Kontovel

vošči vsem članom in klientom
srečno novo leto

SREČNO
IN USPEŠNO POLNO
LETO 1982

ŠK Kras

ŠD «ZARJA» BAZOVICA

želi vsem članom,
navijačem in športnim organizacijam
srečno in uspešno leto 1982

KULTURNO DRUŠTVO

KD SLAVEC RICMANJE - LOG

vošči
vsem svojim članom
in prijateljem
SREČNO 1982

KD ROVTE - KOLONKOVEC

želi srečne novoletne
praznike vsem članom
in prijateljem društva

Članom pevskega zbora,
otroški in mladinski fol-
klori, članom in vsem
prijateljem društva želi
srečno in uspešno leto
1982

KD Rdeča zvezda Salež

ZADRUGA

Kriški breg

SV. KRIŽ PRI TRSTU

vošči vsem svojim članom
in vsem vinogradnikom

SREČNO
IN USPEŠNO 1982

Odbor športnega društva POLET

želi svojim športnikom,
članom, prijateljem, ki so se
društva spomnili v dobrih
in težkih trenutkih,
ter športnim društvom
iz zamejstva
in iz matične domovine
SREČNO IN USPEŠNO
POLNO NOVO LETO

ŠZ «SLOGA»

želi vsem svojim članom,
simpatizerjem, odbojkarjem in planincem
ter vsem sorodnim organizacijam
srečno in uspešno leto 1982

SREČNO 1982

želi svojim članom
in prijateljem

KD PRIMORSKO Mačkolje

KD J. RAPOTEC PREBENEG

PREBENEG

vošči vsem članom
in prijateljem
SREČNO 1982

KD PRIMOREC, SD PRIMOREC in «VIKTOR PARMA» iz Trebče

želi vsem članom,
vaščanom in prijateljem
srečno novo leto 1982

KD VESNA in ŠD MLADINA

vošči vsem članom
in prijateljem
srečno novo leto

KULTURNO DRUŠTVO «LONJER-KATINARA» in SPORTNO DRUŠTVO «ADRIA»

želi vsem članom,
športnikom
in prijateljem
srečno in uspešno
novo leto

GLASBENA SOLA

ANTON BIRTIČ iz Beneške Slovenije

želi vsem učencem slovenskih
glasbenih šol vse leto
srečno in uspešno polno
novo leto 1982

ANSAMBL

ANTONA BIRTIČA «Beneški fantje»

želi vsem ansamblom
na Slovenskem vse leto
srečno in uspešno 1982.

KULTURNO DRUŠTVO

FRANCE PREŠEREN

iz BOLJUNCA

želi vsem srečno
in uspešno 1982

VELOX Sarl

34133 TRST
Ul. Rismondo 9
Tel. 761-884 - 761-819

Ekskluzivna glavna zaloga:

ROGAŠKA mineralna voda - vrelce - DONAT
RADENSKA mineralna voda
PRŠUT S. DANIELE - KRASKI TERAN
IN ISTRSKA VINA: KABERNET, REFOŠK, MALVAZIJA
PIVO PUNTIGAM
IN REININGHAUS - GRAZ - AUSTRIA
OSVEŽUJOČE PIJACE APPIA
MINERALNA VODA in PIJACE PLOSE

ZA VSAKOGAR
NEKAJ POSEBNEGA

Valetič Ivo in Karis Jožita

kontaktne leče

želi vsem odjemalcem
srečno 1982

TRST — Ulica Buonarroti 6, telefon 772-996
(prečna Ul. Rossetti)

POHISTVO

Korsic

Srečno 1982

TRST — Ulica San Cilino 39
Telefon: (040) 54-390

GRADBENO PODJETJE

Geom. IDLE TUL & C.

S. n. C.

TRST - Ul. Flavia 22/3
Tel. 818-141

OPTIKA - FOTO - KINO - RAZVIJANJE
IN TISK FOTOGRAFIJ

N. MARUŠIČ

TRST - Ul. S. Nicolò 33
Tel. 60-227

ALI IMATE TEŽAVE Z UREDITVIJO VAŠEGA DOMA??

možda pričenjate zidati hišo?

- imate staro stanovanje ter ga želite obnoviti in opremiti?
- želite preurediti podstrešje v udobno stanovanje-mansardo?
- želite na novo preurediti in opremiti poslovni prostor, gostilno ali trgovino?
- želite samo urediti vhod v vaš dom, pozidati ograjo, urediti teraso z ognjiščem ter sezidati garažo za vaš avtomobil?
- potrebujete samo arhitekta, ki vam bo svetoval kakšne tapete ali keramične ploščice uporabiti v določenem prostoru ter kakšne zavese obesiti na okno?

Od idejne skice, projekta do končne realizacije vas vodi, vam pomaga, in izdelava ter jamči za kvaliteto in rok

ulica Molino Vento, 10 - Tel. 773978

TRST

BREZPLAČNO VAM BOMO SVETOVALI TER
IZDELALI IDEJNE SKICE. OBIŠČITE NAS !!

ADRIAIMPEX

D. D.

UVOZ - IZVOZ

ZASTOPSTVA

TRST — UL. GEPPA 9/III — Telefon 68-802, 64-489

vošči uspešno novo leto 1982

UVOZNIK ISTRSKEGA VINA
ZALOGA DOMACIH VIN IN LIKERJEV

MIRAN KURET

TRST Riva Gulli 1/E
Tel. 762-286

URARNA IN ZLATARNA

KARLO MIKOLJ

TRST — Campo S. Giacomo 3
Tel. 795-881

ZLATARNA — URARNA

ŠKERLJ

TRST
Ul. Filzi 5/a
Tel. 68-374

TRGOVINA JESTVIN

RESINOVIČ

najemnik
GIANNI TAUCER

TRST, Trg V. Giotti 8
Tel. 761-948

KROJAČNICA

MOZETIČ

TRST
Trg Garibaldi 11
Tel. 790-280

Med volilno kampanjo za referendum smo na Trgu Unita prvič po 23 letih ponovno poslušali slovenski govor

Dvojezični transparent tržaške pristaniške družbe, ki je tako zelo bodel v oči občinske upravitelje

Boj za globalno zaščito Slovencev od osimskega sporazuma do danes

Zaključni odlomek iz predavanja dr. Karla Šiškovica na znanstvenem posvetovanju v Ljubljani (17. in 18. novembra 1981) o boju Slovencev v Italiji po drugi svetovni vojni za dosego narodnostnih pravic

Od vložitve in predstavitve prvih zakonskih osnutkov v letih 70 - 72 za globalno zaščito Slovencev in od srečanja enotne delegacije Slovencev z ministrskim predsednikom Colombom 1971. leta se ni nič spremenilo v smeri uresničevanja postavljenih zahtev. Dejstvo, da so 1972. leta predčasno razpuščeni parlament, je prisililo stranke, ki so vložile zakonske osnutke, k novi predložitvi v novem parlamentu. V tem času pa se je odvijal obisk predsednika Tita v Italijo (Tito je sprejel enotno slovensko delegacijo) in vse je kazalo, da se bodo zadnja sporna vprašanja med Italijo in Jugoslavijo rešila. To se je zgodilo novembra 1975. Osimski sporazumi, ki so v svoji pogodbi postavljali tudi vprašanje slovenske manjšine v Italiji in italijanske v Jugoslaviji.

Dr. Karel Šiško, član posebne komisije predsedstva vlade za slovenska vprašanja kot predstavnik Slovenske kulturno-gospodarske zveze, je na znanstvenem posvetovanju v Ljubljani 17. in 18. novembra podal izčrpen prikaz prizadevanj Slovencev v Italiji v povojnem obdobju za dosego narodnostnih pravic (1945-1981). Po poglavjih je šel skozi vse faze razvoja tega vprašanja od boja za priključitev k Jugoslaviji (1945-1947), prek mirne poravnave z Italijo (1947) in delitve Slovencev na zahodni meji Jugoslavije na dva dela: na goriske, beneške, rezijanske in kanalske Slovence pod Italijo in na tržaške Slovence v meji Svobodnega tržaškega ozemlja, prek Londonske spomenice o soglasju (1954) in novega položaja, ki je nastal za Slovence v Italiji, prek neizpolnitve posebnega statuta Londonskega sporazuma in prizadevanj in pričakovanj Slovencev v Italiji v zvezi z ustanovitvijo avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine in tega, kaj je ta avtonoma dežela prinesla oziroma ni prinesla Slovencev na področju uresničevanja narodnostnih pravic, pa do prvih osnutkov zakonov o globalni zaščiti in zahtev na italijansko vlado in prizadevanj v tej zvezi, vse do osimskih sporazumov in do danes.

Iz te izčrpe študije objavljamo zadnje poglavje, ki sintetizira napore za dosego globalnega zaščitnega zakona.

vsakršno zavlačevanje z globalnim zaščitnim zakonom pomenilo kršitev osimskih pogodb. Zaradi tega dveh različnih interpretacij sta torej stališči italijanske vlade in Slovencev različni, kar ima svoje posledice v obravnavanju problema, saj je italijanska vlada dokazala v posmehem obdobju, da res zavlačuje ureditev vprašanja.

Kljub tej različnosti pa se Slovencev s svojimi enotnimi nastopi niso pustili zvesti. Predvsem je čas prinesel svoje in zato so prejeli zakonski osnutki in dokumenti o globalni zaščiti nekoliko starejši. Tako se je, zgodilo, da sta KPI in Slovenska skupnost leta 1978 izdelali nova osnutka, ki se mu pridružuje prejšnji socialistični. Tudi SKGZ, ki se ni odrekla mnenju, da je treba vprašanje rešiti na podlagi spremembe posebnega statuta avtonomne dežele, je pristala na to, da se pridruži ostalim organizacijam in strankam v zahtevi po normalnem zakonu, ki pa ni bil globalen v ožjem smislu. Zato je izdelala nov dokument, ki je bil sprejet 1979. leta.

V posmehem obdobju se je enotna akcija Slovencev razrasla. Poleg novih zakonskih osnutkov in dokumentov je treba zabeležiti veliko aktivnost enotne delegacije, ki je bila pri ministrskem predsedniku Andreottiju in pri njegovem nasledniku Cossigiu. Naj prvega povzročila je bila ustanovitev posebne komisije za slovenska vprašanja pri predsedstvu vlade, ki je delovala 3 leta, ni pa prišla do nobenih enotnih zaključkov, ker so prišli na dan prevelike razlike in razlikovanje med tržaškimi in rezijanskimi Slovenci na eni in Slovenci v videmski pokrajini na drugi strani, med Slovenci, ki na Tržaškem in Goriskem živijo v mešanosti ali na podeželju, enakopravnosti kulture s tem, da se ne bi ustvarili klime privilegijev »na škodo Italijanov«. Glede šolstva se je italijanska stran izrekla proti njegovi avtonomiji, glede gospodarstva in prostorskih problemov ni hotela priznati posebnosti ozemlja, na katerem živijo Slovenci, in posebnosti gospodarskih potreb Slovencev. V zvezi z juridičnimi jamstvi se je italijanska stran skli-

venskih prizadevanj po drugi svetovni vojni za dosego narodnostnih pravic, je lahko prišel do zaključka, da so bili napori Slovencev veliki, da se nismo v nobenem obdobju srečali s pasivnostjo Slovencev in da so bili nastopi vedno zelo konstruktivni, argumentarni in prepričljivi. Skrajno od vsega kazalo, predvsem pa od mirovne pogodbe dalje so Slovenci imeli pred seboj jasno vizijo o normativu, ki bi moral biti »rešiti« njihovo življenje v Italiji. Nikoli se niso pustili zanesti v edino od protestnih gibanj, vedno so predlagali konkretne in sprejemljive rešitve. Pri teh svojih naporih in prizadevanjih niso našli odziva na drugi strani, tako da se človek sprašuje, kaj tičijo vzroki takšne gluhosti pri italijanskih osrednjih in krajevnih oblasteh in pri nekaterih vodilnih političnih silah. Verjetno gre v tem primeru za gluhost političnega značaja in za ostanke miselnosti o drugorazrednem značaju slovenskega prebivalstva, o italijanizirajočem poslanstvu na tleh, kjer se križata slovenski in italijanski narod, za krepko podzavestno in zavestno nacionalistično miselnost, ki se neče enakopravnost, strpno in demokratično sočutje z drugim narodom, prav posebnost, ki je stara miselnost imela ta narod za manjvrednega.

Vsekakor pa moramo zaključiti, da so Slovenci vseh idejnih in političnih smeri v Italiji poleg delavskih strank stali priredbo svojih interesov. Druga stran na moralno pred odgovorno odgovorjati na neizpolnjeno dolžnost.

Kdor je sledil historiatu slo-

Pomen evropskih gibanj za razorožitev

«Prekovali bodo svoje meče v lemeže, svoje sulice v vinjake. Ne vzdigne več narod zoper narod meča. Ne bodo se več učili vojskovanja.» Če primerjamo te, domnevno najstarejše zabeležene želje po razorožitvi iz drugega poglavja Izajevine knjige v Stari zavezi, s sedanjostjo stvarnostjo, se nam najbolj jasno pokaže neuspešnost vseh dosedanjih dolgotrajnih prizadevanj za razorožitev in mirno poravnavo z mednarodno. Ne le koliko gorja, trpljenja, lakote in krvi so že zahtevale številne vojne, ampak tudi kolikokrat si je po njih človeštvo že obljubilo, da bo z njimi dokončno prekinilo. Vendar so bile vse te pobude želje zaman, kot tudi niso obrodila nobenega pravega rezultata v dogovarjanju na tem področju po drugi svetovni vojni, ko se je nasprotno s pričakovanji spirala oboroževanja razvila v do neslučenih razsežnosti.

Gospodarske šiske države in narodi so bili že od nekdaj glavna tarča agresij. S tehnološkim razvojem, delitvijo med blokoma in vedno večjim prepadom med razvitimi in nerazvitimi se je ta odnos še bolj zaostril. Zato ni čudno, da so prav države v razvoju, povezane v gibanja nevrščenih, stebri boja za razorožitev. Med njimi pa imata še posebno pomembno vlogo Jugoslavija in predsednik Tito, ki je bil pobudnik druge konference o razorožitvi, ki je potekala leta 1978 v okviru Združenih narodov.

O rezultatih te konference in problemu razorožitve smo se pogovarjali s prizanim strokovnjakom s tega področja, profesorjem dr. Antonom Beblerjem, predavateljem na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo ljubljanske univerze Edvarda Kardelja.

— So na drugi konferenci o razorožitvi sploh kaj sklenili?

— Sklenili so. Veliko so sklenili!

— Potem sklepov niso realizirali?

— So realizirali, določene organizacijske stvari so naredili. Ustanovili so nove organe, zagnali so center Združenih narodov za razorožitev in v tem centru delajo tudi Jugoslavlani. Sklicali so nekaj novih sestankov, konferenc, simpozijev, napisali so nekaj študij itd. Res, ne moremo reči, da se ne dela. Toda učinkov na svetovno oboroževanje ni nobenih, predvsem v smislu, zaustavljanja oboroževanja. Možno pa je, da nobena dejavnost Združenih narodov ne bi mogla vplivati na to, tudi če bi se postavili na glavo. Potrebna je namreč prostovoljna pripravljenost številnih suverenih držav, da se omejujejo v svoji vsakdanji politiki. Recimo pri sprejemanju svojih vojaških proračunov, v načrtovanju števila vojakov, tankov, topov, ladij itd. Te pripravljenosti pri večini držav ni. Zato tudi ni učinkov delovanja številnih organov Združenih narodov. Uradni predstavniki vseh držav pa govorijo kako bi bilo to dobro, kako bi bilo to krasno in vsi smo za razorožitev, za reševanje mednarodnih sporov z mirnimi sredstvi. Vsi smo tudi zoper nevarnost jedrske vojne, saj ni nobenega človeka na tem svetu, ki bi si upal trditi, da si želi jedrsko vojno.

— Ali menite, da se prav zaradi nespornosti mednarodnih orga-

NEKAJ PRIMEROV, KI JASNO PRIČAJO O KONTINUITETI PROTISLOVENSKE POLITIKE

Kako je Lista za Trst v zadnjem letu «skrbela» za naše narodnostne pravice

Cecovinijeva tržaška manjšinska občinska uprava se je v zadnjih mesecih svojega delovanja štirikrat zagnala proti slovenščini v mestnem središču: dokaz, da ne gre za naključja, ampak za dosledno izvajanje politike, o kateri smo mislili, da je že davno zarjavela

V analizi tržaškega občinskega sveta bo ostalo leto 1981 zapisano po tem, da so stranke ustavnega loka končno sklenile, da zrušijo manjšinski odbor, ki ga je tri leta skoraj nemoteno vodil predstavnik Liste za Trst odo. Manlio Cecovini. Nič čudnega torej, da se ob predstavitvi leta ozremo nazaj in skusamo podati kratek sintetični pregled delovanja Cecovinijeve uprave. Ker je bilo to delovanje zelo razvejano, ga seveda ni mogoče strniti v ta omejeni prostor; zato se bomo tu omejili na odgovor na eno samo vprašanje, ki pa je za nas precej pomembno. Kaj je naredil občinski odbor župana Cecovinija v letu 1981 v korist slovenske narodnostne skupnosti, ki živi in deluje v tržaški občini?

In še: «Nedavna manifestacija za rešitev ladjedelnice Alto Adriatico je predstavljala izjemo zaradi svojega značaja splošnega protesta proti ukinitvi temeljne in tradicionalne komponente mestnega gospodarstva, ki je z vso jasnostjo presegla pomen specifične politične ali sindikalne pobude... Gradili na tem dejstvu priložnost za naknadno polemiko gotovo ne pripada k uravnoteženi in mirni rešitvi vprašanja zaščite slovenske manjšine in njenega jezika, vprašanja, ki je nedvomno resno, vendar pa nima nobene zveze z obravnavanim.»

Zupan torej v bistvu pravi, da Trg Unita ni primeren za promocijsko manifestacijo. Pa ne zato, ker bi na njej govorili tudi v slovenščini. Zakaj pa? Na to vprašanje odgovarja glasilo Liste za Trst «La voce libera» 19. marca: «Manifestacija za Alto Adriatico je bila ena redkih izjem, ker je izhajala iz izrednega sindikalnega dogodka, ki je vključeval protest vsega mesta in pokrajine proti nam, da nam izbiramo morje. Promocijska proslava pa je vsako leto. Pa tudi mirno in prijateljsko sožitje z brati slovenskega jezika je za naše ljudi vsakdanjost.»

Skratka, če je bilo treba preprečiti slovensko besedo na Velikem trgu je bilo vsako sredstvo dobro; tudi trditve melanorističnega glasila, da je sožitje za njih nekaj vsakdanjega.

Tudi ni več dolgo etiral. Po 23 letih prepovedi je v volilni kampanji za referendum slovenski govornik končno lahko spregovoril na Trgu Unita. Na sestanku na prefekturi, kjer so se predstavili stranki in organizaciji dogovarjali o volilni kampanji, so komunisti sprožili vprašanje in predstavniki KD, PSDI, PLI, SSK in DP so se izrekli za to, da bi volilno kampanjo dopolnili tudi na Trgu Unita. Proti sebi seveda mislovi in pa predstavnik Liste za Trst. Občinski odbor Alfieri Serri je tedaj dejal, da bi moral ostati Trg Unita na razpolago otrokom za njihove igre in za mir uradnikov, ki so tam okrog zaposleni. Pozabil je še povedati, da bi volilna kampanja verjetno motila tudi golobe...

Dvojezični napis na Domu pristaniških delavcev je že od konca vojne izkaz prisotnosti Slovencev v Trstu. Dolga leta je bil ta napis edini slovenski napis v mestnem središču. Nič nenavadnega torej, če je bil slovenski jezik aktivno prisoten na vseh manifestacijah za proslavo 50-letnice ustanovitve tržaške pristaniške družbe, ki je bila maja letos. In seveda ni nič nenavadnega, če je bil na treh transparentih, ki so jih pristaniščniki namestili v mestnem središču, dvojezični napis. Nič posebnega: velika številka 50, zavezan pa z manjšimi črkami napis v italijanski in slovenski:

«Ob veljavnosti ustavnega in demokratskega statuta Liste za Trst» je nadalje zapisal zupan Cecovini — kar zadeva pravico vsakega italijanskega državljanca, ne glede na jezikovno skupino, kateri pripada, da se svobodno izraža zasebno in v javnosti v svojem materinem jeziku, je tržaški občinski

Compagnia portuale di Trieste — Tržaška pristaniška družba, in spodaj še letnici 1931 in 1981.

21. maja pa je občinski odbor Serri, ki je tedaj nadomestil župana Cecovinija, potem ko so bili transparenti že izobešeni, z odlokom prepovedal dvojezične transparente »zaradi politične oportunističnosti in zaradi negativnih odmevov, ki jih je imela omenjena pobuda v mestnem središču.»

Pristaniščniki so seveda takoj reagirali. Niso sprejeli diktata občinske uprave, organizirali so protestno manifestacijo, prefektu so sporočili, da takega stališča ne morejo sprejeti, transparenti pa niso odstranili; zastražili so jih, da bi komu ne prišlo na misel, da bi jih odstranili. In mestni redarji, katerim je odbornik Serri ukazal, naj odstranijo transparente, tega pač niso mogli narediti. Kljub temu, da so transparenti ostali na svojem mestu, ni vesti, da bi prišlo v Trstu do revolucije; poslopja, na katero so bili transparenti pripeti, se niso zrušila, pa tudi samomorijci iz obupa, da so slovenski napisi onemogli italijansko podobno mesta, ni bilo.

Pač pa je poslanka Liste za Trst Aurelia Gruber Benco imela za potrebno, da bi tem dogodkom pove svoje mnenje. Po njenem mnenju je treba vedno upoštevati, da je v Trstu le 8 odstotkov Slovencev in je treba to razmerje vedno upoštevati, tudi kadar gre za dvojezičnost. Razobešanje dvojezičnih transparentov v mestnem središču »ob vsaki priložnosti bi lahko pomenilo poskus spremembe tega razmerja in bi obiskovalcem nudilo izkrivljeno sliko tržaške stvarnosti. Slovence je treba zaščititi tam, kjer živijo, vendar ne da bi prizadeli pravice večine. Integralna dvojezičnost pa bi bila možna le tam, kjer je Slovencev polovica. Pa se to ni dobilo: gospa Aurelia pri tem opozarja, da je v devinskobrezinski občini večkrat opazila, da na raznih manifestacijah govorijo najprej v slovenščini in nato v italijanski. Po njenem mnenju bi se manjšina morala zavesti, da živimo v Italiji in da ima »zaradi tega italijanska vedno prednost.«

ARCI in ZSKD sta tudi letos organizirali pristočno otroško manifestacijo Ringa ringa raja — Ghiri ghiri gaia. V letošnjem programu je bil tudi koncert golobe na pihala na Trgu Golodni in sicer v soboto, 6. junija, od 18. do 17. ure. Organizatorji so vložili prošnjo na občino, ki je lastnik Trga. Odgovoril je odbornik Galazzi, tudi on v županovem imenu: «Za vam moramo sporočiti, da prošnji ni mogoče ugoditi, ker je odborništvo za javna dela napovedalo, da bo v začetku junija začelo z deli za asfaltiranje trga, deli, ki so bila že pred časom načrtovana. V soboto, 6. junija, ni nihče asfaltiral Trga Golodni. Pri nas so že od nekdaj odpravili dela na cestah ob sobotah popoldne, razen če ne gre za nujna popravila. A asfaltiranje je bilo že dolgo načrtovano, kar je že samo po sebi dokaz, da ni bilo nujno. Bil je torej še en izgovor, da bi preprečili slovensko manifestacijo v mestnem središču. In dokaz za to je posredovala sama La voce li-

bera 11. junija 1981, ko piše, da je kljub vsemu prišlo do »načrtovanega nacionalno-slovenskega rogovljenja« in da niso organizatorji teagali nič, ker »zadržanje prefektur« dovoljuje vsakomur to in se več. In na koncu se La voce libera sprašuje, kdaj bomo zaplesali kolo na dvorišču vladne palače. O asfaltiranju pa le ugotovimo, da lahko vsakdo vidi luknje na Trgu Golodni; če bi luknje zastopale za zaporo trgov in ulic, potem bi bil doberšen del Trsta zaprt promet, saj se je melanoristična uprava še kar odlikovala po tem, da je na cestah še kar precej lukenj. Iz pisanja glasila Liste pa jasno izhaja, da je šlo le za izgovor z namenom, da se slovenščini še enkrat odvzame status enakopravnega mešana.

Stiki med kulturnimi institucijami iz dežele Furlanije-Juljske krajine in iz Slovenije sodijo že dolga leta v politiko prijateljstva ob odprtju meji in so eden členov medsebojnega spoznavanja. Izmenjave gledaliških ustanov in številne umetniške razstave so jedro tega kulturnega sodelovanja. V ta okvir je sodila tudi nedavna razstava grafičkov »Ljubljanske šole«, ki jo je organiziral mestni muzej Revoltella. Avtonomija muzeja je zelo omejena in upravne sklepe sprejema občinska uprava. Občinski odbor pa je, v nasprotju s predlogi muzeja, sklenil, da ne bodo našli mesta, dvojezičnih lepakov ne dvojezičnih katalogov. Katalogi bodo vsi v italijanskem jeziku, kot je pač običaj za vse razstave, ki jih prireja občina; kar pa zadeva lepake, bodo našli 350 italijanskih lepakov in 50 slovenskih, ki jih bodo izobešili na krakški planoti. Tako je zapisal občinski odbornik Dolcer v pismu prof. Klavdiju Palčiču, ki je bil po nalogu kuratorja muzeja Revoltella organizator te razstave.

Komentar je pravzaprav odveč. Rekl bi le, da gre predvsem za pomanjkanje spoštovanja do razstavljavcev samih, obenem pa tudi za ponovno zanikanje prisotnosti Slovencev v mestu samem (50 slovenskih lepakov bomo izobešili na krakški planoti). Skratka, Slovenci nimajo pravice, da v mestu preberejo lepak v slovenščini, Italijani, ki živijo na Krasu, pa bi morali po tej logiki — v mesto, da lahko preberejo lepak v italijanski —

Cecovini, Serri, Gruber Benco, Galazzi, Dolcer. In še bi lahko dodajali, če se ne bi omejili na kratko obdobje in na najbolj kričeče primere. S tem zapisom smo hoteli prikazati, da gredo pobude Liste za Trst samo v eno smer, proti sožitju med narodoma, ki tu živi in proti priznanju zakonitih pravic Slovencev. Prikazati smo tudi hoteli, da ne gre za pobude posameznikov, ampak da je to v stvarnosti ena osnovnih točk »politike« Liste za Trst. Resnici na ljubo to prikazovanje ni težko; z lahkoto bi napisali nadležnjakom, pri kateri bi bilo neverjetno pravzaprav edino dejstvo, da se je vse to lahko dogajalo v letu 1981.

BOJAN BREZIGAR

nizacij na tem področju v zadnjih letih nastala številna gibanja za razorožitev in mir.

— Ne verjamem, da so ta gibanja reakcija na neuspeh naporov Združenih narodov, ker za pomanjkanje stvarnih rezultatov na tem področju ne moremo kriviti osrednje svetovne organizacije. OZN ne more vsiliti suverenim državam, naj napravijo nekaj, kar je v nasprotju z njihovimi prepričanji. Nimamo niti neke svetovne vlade in policije in niti nekega svetovnega sodišča v tem smislu. Torej nimamo nekega organa, ki bi lahko določal, da je treba zmanjšati število pušk in drugega orožja.

Mirovna gibanja, ki so najbolj vidna in aktivna v zahodnoevropskih državah, so posledica nezadovoljstva širokih slojev prebivalstva v teh državah in ne samo najmanj privilegiranih, s splošnim stanjem v mednarodni skupnosti in splošnim gospodarskim, političnim in tudi moralnim stanjem v svoji državi. V teh mirovniških gibanjih se odraža splošno nezadovoljstvo, ki pa se je v tem primeru osredotočilo na neko temo, okrog katere se lahko povežejo in združijo številni družbeni sloji, številne politične partije in verske organizacije.

Ni namreč slučajno, da se to dogaja v obdobju ekonomske recesije na Zahodu in praktično v vseh drugih državah. S to razliko, da imajo v zahodnoevropskih meščansko-demokratskih državah ti nezadovoljstvi vse ustavne in druge pravice, da gredo na ceste in da javno izražajo svoje nezadovoljstvo. Nezadovoljnih ni nič manj na Češkoslovaškem ali v Romuniji, kjer so sicer državni organi organizirali tudi demokracije za mir. Navsezadnje smo z našim gospodarskim stanjem nezadovoljni tudi mi v Jugoslaviji. Seveda pa Jugoslovani ne moremo trpiti v koš kot vzhodne Nemce, Čehoslovake in Sovjete glede možnosti, da javno izražamo svoje nezadovoljstvo. Na nek način je namreč to nezadovoljstvo pri nas povsem javno in institucionalno izraženo. Razlika je le v tem, da pri nas ni množičnih demonstracij. Delno je to zato, ker tudi naša uradna politika zagovarja stališča in s tem jemlje okrog takimi demonstracijami. Mi te demonstracije ne potrebujemo, ker je ta tema v Jugoslaviji nekontroverzna. Pri nas je pojmovanje boja za mir in razorožitev zelo razširjeno.

— Zakaj so se mirovna gibanja najbolj razširila v zahodni Evropi?

— Menim, da se v zahodni Evropi dogaja nekaj podobnega tistemu, kar se je v teh državah in se posebej v Franciji zgodilo leta 1968. S tem, da so način izražanja, teme, parole in tudi stile, ki so najbolj vzpodbujali, različni. Razorožitev je le povod za te demonstracije, ne pa temeljni razlog. Pobudo za to so dale razne mirovne organizacije, se pravi organizacije, ki imajo v primerjavi z drugimi to prednost, da so interkonvencionalne, da združujejo ljudi z različnimi političnimi nazori iz različnih družbenih slojev. Torej imajo gesla o miru, razorožitvi in zmanjšanju bremen oboroževanja to prednost, da omogočajo tako množičnost. Z njimi se navadno

strinjajo tudi vladne sile, ki prav tako trdijo, da so za zmanjšanje obremenjevanja gospodarstva z oboroževanjem. Vendar postaja že klasično njihovo opravilo, da je to nemogoče v teh zaostrenih pogojih mednarodnega življenja.

— Kakšen vpliv bodo lahko imela ta gibanja na razorožitev in še posebej na pogajanja o evroatlantskem medveleslami v Ženevi?

— Določeni politični učinek so že imela. Če ne bi bilo teh množičnih demonstracij, bi se verjetno pogajanja v Ženevi še ne začela in obe strani, predvsem ameriška, ne bi teh pogajanj vzeli tako resno. Kljub temu, da je pri obeh velesilah propagandni vidik še vedno prisoten, se predvsem Zahod zaveda, da bo treba napraviti nekaj stvarnega. Vsaj nekaj, kar bodo lahko zahodni politiki pokazali svoji javnosti. Le s tem, da bodo dokazali, da so tudi sami za napredek na tem področju, bodo lahko utopili molk gibanja. Američani pa vedo, da ne bodo mogli dobiti soglasja zahodnoevropskim zahtevam. Na primer, ne bodo mogli dobiti soglasja za izvajanje sklepa o povečanju obrambnih stroškov za tri odstotke letno v realnih zneskih, ne bodo mogli napredovati v oboroževanju po zastavljenih načrtih...

— Torej obstaja v ženevskih pogajanjih o evroatlantskem medveleslami nekaj, saj si z njimi obe velesili želita predvsem okrepiti svojo vojaško moč?

— Stvar je v tem, da se absurd izraza na obeh straneh. Oba bloka jemljata politiko pogajanj o omejitvi oboroževanja kot del svoje vojaške politike in to piše v vseh dokumentih. Torej je temeljno merilo, s katerim pristopata k tem pogajanjem, kako izboljšati svoj relativni položaj z drugim blokom.

Velesili bloka v Ženevi kljub vsemu dosegle določen sporazum. Po vsej verjetnosti se bosta domeni, da bo Zahod zamenjal stare pershing z novjšimi, da pa ne bo namestil manevrirnih raket. Se pravi, da bo celoten seštevček padel z več kot 500 na 104 ali 108. Vzhodni blok pa bo recimo zmanjšal sedanje število raket »SS-20« v vzhodni Evropi, oziroma v evropskem delu SZ od 250 na 100. Te rakete bo SZ premešala na območje takoj za Uralom, kjer bodo prav tako učinkovite v primeru vojne kot so sedaj. Njihov velik domet jim bo omogočal zadeti vse cilje, za katere so sedaj programirane.

— Bo tak sporazum imel sploh kakšen učinek in vrednost?

— Imel bo predvsem politično — psihološke posledice. Če bosta velesili dosegli sporazum o relativnem zmanjšanju števila evroatlantskega, bo to zmanjšalo ovire za sklepanje novih pogodb, na primer o širjenju mreže sovjetskih plinovodov v zahodni Evropi. Ali recimo o izvozu zahodne tehnologije v SZ, ali za višje oblike gospodarskega sodelovanja. Tak sporazum bo lahko odprl tudi vrata večjemu številu gostovanj moskovskega baleta v zahodni Evropi, ali pa obratno, da bodo naslednje olimpijske igre v Los Angelesu potekale brez bojkotov in večjih zapletov. Zdi se neverjetno, toda je popolnoma možno. Lahko je to malenkost, lahko pa tudi ni malenkost.

KARLO DEVETAK

TISKARNA

graphart

STUPAR VINICIO

vošči srečno novo leto

TRST — Ul. Rossetti 14
Tel. 772-151DESPAR, JESTVINE,
SADJE IN ZELENJAVA**ŠČUKA BORIS**Ul. Commerciale 94
Tel. 418-767

AVTOMEHANIČNA DELAVNICA

Leandro CorettiTRST
Ul. Sette Fontane 97
Tel. 944264ELEKTRICNE
INSTALACIJE**AMBROŽIČ MILAN**ROJAN
Ul. Moreri 7
Tel. 414-277**TRAD-TRIESTE**

TRST

Ul. Cicerone 8
Tel. 68-812, 630-336
69-489Telegram: TRAD - TRST
Telex: 460187 TRADEX

Naš program vsebuje komplet avtomatizirane linije in posamezne stroje za:

- INDUSTRIJO POHISTVA
- PROIZVODNJO STAVBNEGA POHISTVA
- LESNO PREDELAVO IN OBDELAVO NA SPLOŠNO

■ Rezervni deli ■ Dobro organiziran servis

MERCANTILE

S. r. l.

UVOZ - IZVOZ

Ul. Torrebianca 18 — TRST — Tel. 64-744 - 60-691

Cleva Bruno

Import - Export

Ul. Slataper 22
Tel. 750-291

vošči vesele praznike

Pravim ljubiteljem kave**Cremcaffè** PRIMO ROVIS

srečno novo leto

METALMINERARIA Uvoz - Izvoz

Predstavništva

TRST, Ul. Trento 15 — Tel. 61-227 — Telegr.: METMIN

IZVAZA: abrazivni material, umetne smole,
stroje za kamnolome in ostalo industrijo itd.
UVAZA: bloke marmora, lomljenec,
kvarčni pesek in ostale minerale.**SERVIS**POOBlašČENA
DELAVNICA
ELEKTROAVTOvošči klientom
in prijateljem srečno novo leto

escort

TRST
Ul. sv. Frančiška 58
Telefon: 761-227

PRODAJA

ELEKTROMEHANIČNA
DELAVNICA**STELLA**

di FURLAN & STELLA

TRST
Ul. Cologna 4 — tel. 571-152**Styl
Moda**MODNI ČEVLJI IN TORBICE
IZ IZBRANEGA USNJA —
NAJLEPSI MODELI
ITALIJANSKE PROIZVODNJETRST, Ul. S. Nicolò 22
Tel. 631-959vsem klientom
srečne in vesele praznike**Centro Raccolta Valute**TRST
Ul. Geppa 9/A

JESTVINE

**Bevk Milan
DESPAR**TRST
Ul. D'Annunzio 9
Tel. 741-572**Elettrostile**

Trst — Ul. Valdirivò 26

Tel. 62-740

KRZNA - JOPE - NASITKI

**Pellicceria
CERVO**Drevored XX. septembra 16
TRST Tel. 796-301Priporočena trgovina
za vaše nakupe

VSE ZA HISO

G. Sincovich

TRST

Drevored D'Annunzio 26
Tel. 741-566

GOSTILNA

OSTROUŠKA

TRST

Tel. 61-349
Ul. S. Nicolò 1FOTO
KINO - MATERIAL**SEBOFLEX**TRST, Ul. Mazzini 51/B
Tel. (040) 733-361
420-154**Ceramiche
CASA**VELIKA IZBIRA KERAMIČNIH
OBLOG IN TAL,
SANITARIJ IN PRIKLJUČKOVTRST - Ul. Gambini 4/2
Tel. 764-385AVTOELEKTRIČNI
SERVIS**ELEX**

Mauri Sergio

TRST - Ul. Cadorna 3
Tel. 760-285**Srečno novo leto
1982!**Praktično, solidno,
izbrano, kakovostno
in poceni pohištvo**EDI MOBILI**TRST Ul. Baiaumonti 3 — telefon: 820-766
Ul. Di Vittorio 12 — telefon: 813-301

Zastopnik kuhinj

RIGUTTI

veste tutti...

Ul. Mazzini 43
Tel. 65-642**BIMBI ELEGANTI**

SNC

Otroška oblačila:
od dojenčka do 12 let

TRST UL. CARDUCCI 45 - TEL. 796-988

MENJALNICA

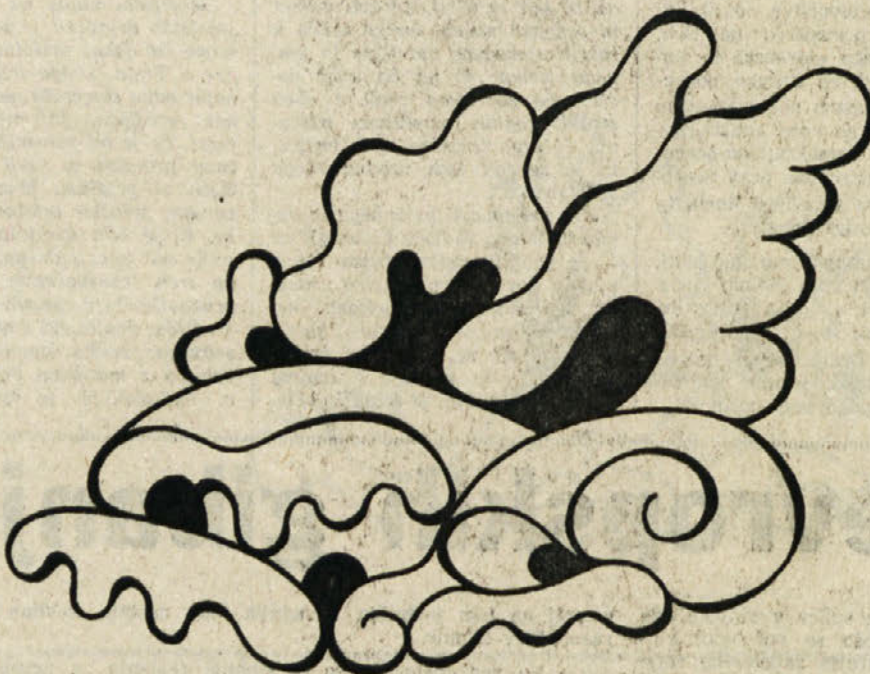
GEIURAD ZA TURISTIČNE
INFORMACIJETRST — Pomol Audace 1
Trg Goldoni 4 - tel. 768-875**bosutti**

di Franco Zago

TKANINE - OBLACILA

TRST - Largo Barriera Vecchia 6

Tel. 90-730

AVTOMEHANIČNA
DELAVNICA**S. Giacomo**

Teodoro Kovac & Emilio Sinico

TRST
Ul. Industria 8
Tel. 744-769**Centro Raccolta Valute**

MENJALNICA

TRST, Ul. Dante 6
Tel. 37-344 - 62-475**Carniel s.n.c.**

TRST - Ul. S. Caterina 11

otroška obutev

žensko spodnje perilo

**VELETRGOVINA
PAM
VEČ ZA MANJ**

TRST drevored Campi Elisi vogal ul. d'Alviano s.p.

Želi vsem svojim cenjenim odjemalcem uspešno in srečno 1982!

SPOMIN NA PREMALO ZNANEGA VIPAVSKEGA PESNIKA

Ajdovska bližnja in daljna okolica
v poezijah pesnika dr. Ivana Lulika

Mlada Danilo Lokar in Ivan Lulik sta kar v ajdovskem zvoniku, daleč od motilcev, na dolgo razpravljala o umetniškem ustvarjanju - Veliko del, ki jih ni za življenja Lulika objavil, je ohranjenih v rokopisu ali tipkopisu

Med premalo ali skoraj nič poznane pesnike Vipavske doline spada ajdovski rojak dr. Ivan (Janez) Lulik, po domače Janez Guštinov. Starejši Ajdovci se ga še dobro spominjajo, medtem ko je že srednjemu in mlajšemu rodu docela nepoznan.

Dr. Ivan Lulik se je rodil 16. maja 1888. Po ljudski soli, ki jo je obiskoval v rojstnem kraju, je odšel v srednje šole v Gorico. Tu je dokončal gimnazij in se potem želel oddati za študij klasične filologije (grščino in latinsčino), vendar je bil prisiljen, vpisati se na juridično fakulteto, ki jo je obiskoval deloma na Dunaju, deloma že po prvi svetovni vojni v Ljubljani. Postal je advokat. Tako po končani gimnaziji je moral na odsolženje enoletnega vojaškega roka. Potem je bil med balkansko vojno leta 1912 spet vpoklican. V prvi svetovni vojni je bil nekaj časa tudi na goriškem bojišču, kjer so ga kot častnika in nadrejenega vsi zelo radi imeli.

V goriških gimnazijskih letih je stanoval nasproti Orzana. Že tedaj je veljal za pridnega zalagala pesmi, ki jih je največkrat pisal v spominke knjige in albume dekletom. Takrat in še pozneje je pesni tudi v nemščini. V letih druge svetovne vojne je propadla zbirka takih pesmi, ki so nastajale pod vplivom nemškega pesnika Heinricha Heineja in ji je Lulik dal naslov »Unter Linden und Kastanien« (Pod lipami in kostanjami), naslov, ki je že sam po sebi dovolj značilen.

Kakor izvezo iz novele Danila Lokarja »Janezove pole«, v kateri je skušal Lokar tudi ohraniti spomin na svoja prva tipanja v literaturo, sta se z Janezom Lulikom večkrat našla v ajdovskem cerkvenem zvoniku in tu veliko premlevala najprej življenjska, potem pa tudi vprašanja umetniškega ustvarjanja, obravnavala takrat najnovejšo slovensko literaturo (npr. Cankarjeva dela) in skušala vrtati do dna magični omamljenosti, ki jo je na začetku stoletja besedna umetniška ustvarjalnost še puščala mladim literarnim začeti.

Zahvaljujoč se torej mladostnemu prijatelju Lokarju, se je ohranilo več Lulikovih tipkopisov, tako dvojni sonetni venec Kašgarska svetnica, obširna zbirka pesmi V večernih zarjeh in dramsko delo, pravzaprav farsa v dveh dejanjih Zbor vinskih duhov.

Za življenja Ivan Lulik nikakor ni mogel prodreti v slovenski literarni svet. Po vojni mu je skušal posredovati pri slovenskih založbah sam dr. Lokar, pa vse skupaj ni našlo odmeva in tako nam je ostal pesnik Ivan Lulik neodkrit v rokopisni zapuščini.

Lulikovo pesniško ustvarjanje prevečata dve osnovni vodilni čustvi: ljubezen do ženske in ljubezen do domače pokrajine, torej ljubezenska in domoljubna lirika. Ljubezenska pesem je pri Luliku splošna, najprej petje o fantovski in deklisli ljubezni, kasneje, ko se preljuje v ljubezenski spev, otna, in te note se pesem ne znebi več. In tako se vrste pesmi, v katerih pesnik toži, da je globoko, resnično in zvesto ljubil svojo drago, a je iz dneva v dan, iz leta v leto vedno bolj spoznaval, da je ona ob njegovi ljubezni nesrečna zaradi nekega čisto preprostega človeškega nesporazuma. Pesnik je skušal storiti vse, da bi to skupno ljubezen rešil, a je bil ob tem čisto nemočen zaradi sil, ki so bile izven njega in proti katerim se ni bilo moč postavljati v bran. O vsej tej človeški in pesniški tragiki pripoveduje največ sonetni venec, sicer brez akrostiha, ki pa je vendarle spesen po pri Slovenščini že kar udomečenem vzorcu, kateremu prvi in doslej neprekinjeni mošter med Slovenci je postal Prešeren. Raziskave dr. Antona Slodnjaka, našega velikega prešerenslovca, so dokazale, da je Prešerenov sonetni venec spesen po italijanski obliki takega venca, ki je v literaturi dobila naziv »egli intronati di Siena«.

Lulikov sonetni venec ima sicer neko posebnost, in sicer da je skupino petnajstih sonetov dvakrat ponovil, obenem pa povezal s pojasnili besedilom. Tako nam na začetku pove, da je njegov sonetni venec posročilo, ki ga pošilja svoji ženi, kitajski cesarici, ko se ta vrača na svoj dom v oddaljeni Kašgar, njen mož, cesar v Pekingu. Pesnik Lulik sam pa se posebej kot cesarjev sluga, ki ji to ljubezensko sporočilo prebere. Pred magistratom stoji spet kakor prozno besedilo, ki pove, da so to misli, ki so se izluščile cesarici, ki je grebla po spominih, ki jih je cesarjevo pismo splozilo.

Za tem prvem sonetnim vencom sledi tretji drugi z naslovom »Spremono pismo ali predgovor in zagovor«, v katerem pesnik pojasnjuje nastanek in namen in spet obnavlja, da je tokrat nič več preneseno in alegorično, marveč s stvarnimi podatki, svojo in svoje drage mladostno ljubezen, ki se je kasneje v življenju izkazala, da ni bila druga za drugo rojena.

Pesnitev razodeva vso Lulikovo pesniško oblikovno verziranost, velik smisel za kompozicijo in u-

reženost ter se tu in tam dvigne do lepših pesniških podob, ki kažejo na nadpovprečno obvladovanje vseh pesniških rekvizitov.

Rokopisna zbirka pesmi je razdeljena v več ciklov, ki imajo naslednje naslove: Razne, Klic svobode, Ajdovščina, Kašgarska svetnica, Iz cikla »Ranjanja«, Jesen. Poleg ljubezenskih pesmi, v katerih se pretežno pojavlja čustvo nevrane ljubezni, pa je pri Luliku močna tudi tožba po izgubljenih mladostnih dneh in po vseh tistih krajih, kjer sta z ljubljenim dekletom sanjala ljubezenske sanje. Po izgubi drage se vedno toži: »Srce je mrtvo vendar trepetalo in te obupajočo povsod iskalo«.

Zares lepi so njegovi soneti iz cikla Ajdovščina. Vanje je skušal ujeti kakor slikar na svoja platna ajdovsko bližnjo in daljno okolico. Najprej sta tu dva soneta, v katerih popisuje sotočje Hublja in Lokavščine, dalje Pali, Staro Babo, Fuzine, Polce, ajdovsko pokopališče, Požgane Ustje, Log, Rusne, semenj sv. Terezije v Ajdovščini. Plače, Sv. Križ, Stomaže, ajdovsko burjo, Hubelj, tnalno (=borjač) v Šibeniki ulici v Ajdovščini pred svojo rodno hišo. Človeku je ob branju teh pesni tako toplo pri srcu, saj se srečuje s staro Ajdovščino, tisto izpred pol stoletja in več, vse ima že nadih starosti. Pesniku je bilo to še toliko bolj pri srcu, ker je moral desetletja živeti proč od domačega kraja. Domotožje po Ajdovščini in po svetu, v katerem je preživel svoja otroška in mladostna leta ter iz katerega se je moral umakniti, je stalno v njegovih verzih in mu pomaga, da so slike, ki jih riše v pesmi, pristne in sveže. Njegova fantazija je šla še dalje. V daljši pesnitvi »Vipavski mlad graščak in lepa ajdovska gospa« pripoveduje o srednjeveški ljubezni med dvema plemičima. Pesnitev je oblikovno nastojena na slovensko ljudsko pesem in spada med Lulikove boljše tekste. Zadnji del pesniške zbirke je pravzaprav obratna nad življenjem. Jesenski motivi prinašajo v pesniško dušo spomine na vse lepo in tudi na vse žalostno, ki ju je v življenju doživel. Med njimi je nekaj pretresljivih opisov jesenskih razpoloženj, ki so vezana na

ajdovsko pokrajino.

Edino Lulikovo dramsko delo, ki pa morda niti ni bilo napisano z namenom, da bi bilo za oder, marveč je dramska oblika v njem le okvir za notranje razpravljanje, odvijanje pesnitve, je farsa »Zbor vinskih duhov«, ki se v naslovu še nadaljuje »v hramu pri Stareščinovih« na Planini. Farsa ali pravzaprav resnična zgodba, ki jo je doživel ali presenjal v jeseni 1948 in v verzih povezal Lulik van Lyk - Mickin, neodločujoči član mednarodne razmejitvene komisije iz holandske Indonezije. Kot igralci - osebe nastopajo duhovni domačini in tuji vin ter nekatere vinogradniške potrebnice - orodje. Godi se v stari kleti Terbižanov, ki je datirana izpred 1504. leta.

Pesnitev je zares svojevrsna in bi ji bolj težko našli primerjo. Gre za nekaj nad 8000 verzov. Osrednja misel pesnitve je, da naj gre oblast domaćinu. Tako se odlo-

Dr. Ivan Lulik

čijo, da naj na Vipavskem kraljuje Vipavec (vino) in ne kako tuje vino. Pesnitev je po svoje zanimiva tudi, ker je nastala v času, ko je bil živ boj za našo zahodno mejo in sploh za Primorsko po drugi svetovni vojni.

Ivanu (Janezu) Luliku življenjska sreča v tem, kar je pesniškega, ni bila mila. Ko bi bil začel

svoje pesmi tiskati v zgodnjih letih in ko bi se pesnjenju predal z vso silo umetnika, ki je v njem bila, ko bi svoje pesniške proizvode lahko postavil pred slovensko publiko, tedaj — o tem smo lahko prepričani, bi danes gledali v njem podobno pesniško osebnost, kakor je npr. kak Igo Gruden ali kateri njemu podobnih. Žal se zaradi različnih življenjskih okoliščin to ni zgodilo in tako nam je ostal po njem dokaj obsežen pesniški opus, ki govori o nedvomno talentiranem pesniku, ki pa se v slovensko literarno arno žal ni utegnil spustiti.

MARJAN BRECELJ

Števerjanci na obisku
v Škofji Loki

Pevci in člani prosvetnega društva Brški grič so bili prejšnji teden na obisku v Škofji Loki. Na povabilo delovne organizacije Iskra Rateče so si ogledali tovarno gospodinskih aparatov, zatem pa tudi osnovno šolo Peter Kavčič, kjer so sledili kulturnemu sporedu, pri katerem je sodeloval tudi števerjanski zbor, medtem ko je Silvan Pittoli domačinom prikazal diafilm o Števerjanu.

Goste sta pozdravila tudi predsednik občinske skupščine Škofja Loka, Viktor Zakelj ter predsednik ZKPO Peter Finžgar ter se nato zadržala v prijetnem pogovoru. Popoldne so si Števerjanci pod strokovnim vodstvom ogledali stari del mesta ter muzej na gradu.

Zvečer pa je bila v kulturnem domu v Ratečah prireditelj, na kateri so sodelovali Oktet Jelovica, tamburaški orkester in pevski zbor KD Janko Kermelj iz Rateč ter pevski zbor PD Brški grič.

Pred odhodom proti domu, je bila še družabnost s plesom ob zvokih ansambla Orglarij ob slovesu pa je bila izražena splošna želja, da bi se podobna srečanja še nadaljevala.

Širite
PRIMORSKI
DNEVNIK

Tako je risar v prejšnjem stoletju videl Gorico z griča, na katerem je kapucinski samostan Kostanjevica

V KNJIGARNI CARDUCCI JE BIL ZAPOSLEN ALBIN VALENTINČIČ

S pisarniškimi potrebščinami in knjigami
je skrivno prenašal tajna poročila TIGR

V njem sta Albert Rejec in Zorko Jelincič našla prizadevnega in vestnega sodelavca - Med vojno je dobavljal papir partizanskim tiskarnam

Našega preskromnega Albina malokdo pozna, še manj pa njegovo minulo delo, reči moramo borbo za naš narodni obstoj in za osvoboditev. Ko se je leta 1924 zaposlil v Narodni knjigarni v Gorici, se je s seznanjenjem z nekaterimi kulturnimi in političnimi delavci v Gorici že začela zanj svojevrsna podtalna dejavnost proti fašizmu. Albert Rejec, tajnik političnega društva »Edinost« in urednik istoimenskega dnevnika, in Zorko Jelincič, tajnik ZPD (Zveze prosvetnih društev), sta srečala v njem zanesljivega in prizadevnega delavca. Kot trgovski potnik knjigarne je pogosto prekošaril Vipavsko, Soško in Idrijsko dolino, Baško grapo, prihajal na Bukovo, Predmejo, Col in obhodil Brda. Zaradi fašistične kontrole poštnih pošilk, ki so jih celo uničevali, sta mu Rejec in Jelincič poverila prenašanje pošte, še posebno Jelincič med ZPD in PD na podeželju. Valentincič je odjemal knjig in pisarniških potrebščin so bile šole, občinske, sodniške, trgovske, odvetniške, in druge pisarne, sploh pa vsa PD. Predsedniki in tajniki PD, ki so prišli po naročene knjige in druge potrebščine v knjigarno, so mu Valentincič prejemali in mu izročali

Rejčevu in Jelincičevu pošto. S to povezavo je Valentincič mnogo prispeval pri razmahu kulturne in politične dejavnosti prosvetnih društev, dijaških srenj, krožkov in športnih klubov. Rejec in Jelincič sta jih ustanavljala povsod, kjer se je dalo in sta s predavanji na njih sedežih, posebno na dijaških zborovanjih v hribih in gozdovih, budila in krepila odpor proti fašizmu. To njuno prizadevanje je rodilo dobre rezultate v poznejši ilegali borbi proti fašizmu in še posebno v NOB. Fašistične oblasti so ju na vse mogoče načine ovirale. Prepovedovali so jima prihajati na podeželje in ju tudi večkrat aretirale. Po Valentinciču obveščeni člani PD ali dijak, ki so v določenem času, predvsem v večernih urah zbrani čakali svoje drage predavatelje. Tako so se eni in drugi privadili tajni podtalni dejavnosti. Člani PD in dijak, ki so bili prava organizirana Jelincičeva in Rejčeva vojska, ki se je vneto borila proti nasilnemu italijančevanju. Prav oni so razdelili na tisoče a-becednikov »Prvih korakov« in prešli v ilegalno protifašistično dejavnost, v kateri je med prvimi vneto sodeloval Albin Valentincič. Skozi njegove roke v Narodni knjigarni, nato v Liberri Carducci, je več let prehajala razna šifrirana pošta. Skozi 15 let je bil osrednja povezava med posamezniki in skupinami. Z Jelincičem in Rejem se je že od prvega začetka skrivaj s pomočjo zvez Jelincičevih sester sestajal, ki so tudi druge tigrovice povezovala med seboj. Valentincič je sodeloval v Gorici z Avgustom Sfiligajem, zdravnikom Josipom Potratu, s Hilarijem in Sonjo Frančeskin, kjer je bila javka, T. Rutarjem, T. Majnkom in še nekaterimi. Neposredno je bil v stiku s Francetom in Davorino Bevk ter Damirrom Fajglom. Pomembnejše je bilo sodelovanje z I. Lebanom, trgovskim potnikom pri Korenu, prenašalcem pošte in tigrovski literature. Bila sta povezana z Josipom Kosovelom in A. Ščukom v Trstu, z Alojzom Šavljem v Usniku, a Leban posebej se s tigrovcem v Cadrugu, Zbatah in Tolminu. Po aretaciji Lebana, iz čisto drugih razlogov, maja 1934, je bil Valentincič bolj obremenjen. Alojz Šavlj ga je vozil z motornim kolesom v Trst, Tolmin, Kobarid, Cerkno, na Bukovo, kjer je od Fanice Obid dobival literaturo, v Idrijo, Vipavo, Ajdovščino. Tu so z njim sodelovali Tone Slokar, Anton Zigon, učitelj Fajgelj. V vseh omenjenih krajih je imel zanesljive sotrudnike. Prinašalec tajne pošte Valentinciču je bilo več, med njimi tudi Jožefa Lapajne s Temljim, Vika Obid z Bukovega, Marica Perin in njena sestra iz Medane. Tesno je sodeloval s celico TIGR, a predvsem z Davidom Arčonom v Renčah.

Albin Valentincič

z občasnimi obiski Gradnikovih v Medani, Makucovih v Gor. Cerovem, Sirkovih v Biljani, Simčica na Humu, družine Reja v Kozani poživljala Valentincičovo antifašistično dejavnost.

Pri svoji ilegalni protifašistični dejavnosti sta bila Valentincič in Ivan Leban izredno opreznata. Med tako številnimi aretacijami leta 1930 in 1940 ju fašistična policija ni odkrila. Valentincič je bil aretiran po napadu na Jugoslavijo v knjigarni v Gorici 7.4.1941. Do noči so ga pridržali na karabinjski postaji v Gorici, nato odpeljali v tržaške zapore. Srečal se je s Stankom Vukom in Antonom Ščukom, ki je bil močno za tekel in poln podplutb po obrazu, rokah in životu; šest mesecev, pravi Valentincič, so ga dan za danem prepejali do nezvesti. Po enem mesecu je bil Valentincič interniran v Città S. Angelo. Po kapitulaciji Italije sta se 22.9.1943 z Bogomilom Hvala skupaj vrnila domov. Spet se je zaposlil v knjigarni Carducci v Gorici in se kmalu povezal z OF. Z raznim tiskarskim materialom in papirjem je Albin Valentincič zalagal partizanske tiskarne na Vipavskem, Brdih in Tolminskem. Nemci so ga trikrat aretirali: 9.5.1944, poleti 1944 in leta 1945. Po posredovanju ravnatelja knjigarne Hrovatova so ga po mesecu zapora izpustili. Sodeloval je v NOB do osvoboditve. Valentincič je ostal kot je vedno bil zelo skromen. Nikoli se ni hvalil in sploh omenjal svoje pretekle dejavnosti, za katero ni iskal priznanj in nagrad, ki mu v veliki meri pripadajo, toda on čuti in se zaveda, da je naredil le to, kar je dolžnost vsakega Slovenca. Odkar se je po 40 letih dela v knjigarni upokojil, živi s skromno pokojnino v svoji ljubljani Pevmki.

Tudi zadnja »Iniziativa isontina«
ima veliko spisov o goriski kulturi

Slikar Rudolf Saksida in pisatelj Edvard Kocbek sta Slovenca, a katerih je govor v zadnji številki revije »Iniziativa isontina«, ki je izšla tik pred letošnjim mittelevropskim srečanjem.

Dragocen je prispevek Fulvia Monaja, ki budno spremlja kulturno dogajanje v Gorici, o Rudolfu Saksidi ob njegovi antološki razstavi, ki je bila v avditoriju pred kratkim. Členek dopolnjuje tudi fotografije nekaterih del tega priznanega goriskega umetnika.

Alojz Rebuta pa objavlja v reviji članek o slovenskem literatu in politiku Edvardu Kocbeku še predno je ta umrl v Ljubljani. 3. novembra letos. Gre pravzaprav za prevod predavanja, ki ga je Rebuta imel v Trstu 6. aprila letos. Naslov članka je »Poet med Kristusom in Marxom«.

V »Iniziativa isontini« pa je poleg teh še običajna vrsta člankov o drugih problemih, kot so 1600-letnica oglejskega koncila, o umrlem prevajalcu Ervinu Pocarju, o 90-letnici Biagia Marina, o knjižnicah v Posočju (napisal O. Tello Silvestri), o evropskih sre-

Simon Gregorčič
v madžarščini

V počastitev petdesetletnice smrti pesnika Simona Gregorčiča je novosadski dnevnik v madžarskem jeziku »Magyar Szó« objavil dne 22. novembra 1981 prevode treh njegovih pesni: »Nazaj v planinski raj!« (O, vissza már!), »Ti meni svetlo sonce!« (Fenn a fénylő napom vagy) in »Tone sonce, tone!« (Sülyed a nap). Prevode je pripravil Novosadčan Károly Ács, ki je za objavo prispeval tudi krajše besedilo.

Objavljamo odlomek te objave s prevodom Gregorčičeve »Nazaj v planinski raj!«. V madžarskem jeziku se to bere takole:

Ó, VISSZA MÁR!
Széld, tündéri táj,
hol élek, s mégis egyre
húz valami a hegyre,
szívelem hívja már,
hová? megállj!
A bércek hona vár!

Itt zöld a domb s a völgy,
tarka virágok intek,
madarak szólnak, s mindent
hó fed még odajont,
hová? megállj!
A bércek hona vár!

Nézd ezt a völgyet, itt
aranylók szökök érnek;
mondák, téged nem igéznék
dús, delli izek!
Hová? megállj!
A bércek hona vár!

Mért mennél? Halld, nehány
hű barát száva hangzik,
és marasztal: »Maradj itt,
ne menj el soha már!«
Hová? megállj!
Ne kerdjétek hová!

Ó, az arany napok
emléke hűz a hegyre,
szívelem azt sügá egyre;
hegyek fia vagyok!
Fel oda már,
a bércek hona vár!

Furlanska revija
o slovenskem literatu

V letošnji septembrski številki (52-53) videmske revije »La Panarica« Clara Gorjan objavlja daljši spis o Antonu Klodiču - Sabladokom z naslovom »Cenni sulla vita e l'opera di Anton Klodič«, Avtorica prikazuje življenje in delo tega protagonista slovenskega kulturnega in sloškega ter literarnega življenja druge polovice prejšnjega stoletja in začetkov tega stoletja, ki se je rodil v Klodiču v Beneški Sloveniji 10. novembra 1836. Študiral je v Kobaridu, v Gorici, služboval v Gorici, Trstu, Splitu, Gradcu in drugih avstrijskih krajih kot šolnik in šolski funkcionar. Avtorica ponuja italijanskim bralcem seznam del tega Benečana, ki je sicer živl in delal v avstrijski državi. Omenja tudi, da je bil eden njegovih sinov, Pavel, rojen v Trstu 1887, leta 1901 ravno tam leta 1901, visok urednik v tržaški pristaniški ustanovi. Spomnil se bomo pri tem da je Pavel Klodič - Sabladok imel zanimiv konjček: Narisal je vse ladje, ki so pripadle v tržaško pristanišče. Nad trideset zajetnih knjig s podobami teh ladij smo videli na lanski razstavi Marje Terezije v Trstu.

Kmečka ohcet na prvem planinskem plesu v Gorici

Kmečka ohcet pred prvo svetovno vojno na planinskem plesu v goriškem Trgovskem domu. Na sliki: Ida Barilli, Berta Barilli, Mela Barilli - dr. Stepančičeva

Na nedavni razstavi ob 70-letnici Slovenskega planinskega društva, ki je bila v decembru v Kulturnem domu v Gorici, sta bili razstavljeni tudi dve fotografiji skupine ljudi v narodnih nošah. Sio je za slike s Kmečke ohceti na planinskem plesu, ki ga je priredila takratna goriška podružnica Slovenskega planinskega društva v Trgovskem domu v začetku leta 1913. Slike nam je posredovala gospa Rika Stepančič Adamičeva, ki živi danes v Trstu, bila pa je takrat kot otrok z družino v Gorici. Omenjeni slike, za kateri se gospe Riki lepo zahvaljujemo, sta nedvomno najstarejši fotografski dokument o delovanju Slovenskega planinskega društva v Gorici in istočasno dragocen dokument o slovenskem družabnem življenju v tem mestu pred prvo svetovno vojno. Sliki je napravil goriški fotograf Anton Jerkič.

Kmečka ohcet pred prvo svetovno vojno na planinskem plesu v goriškem Trgovskem domu. Na sliki: Ida Barilli in Zane Miklavc

stopal poleg nje njen kasneje rečni drug. Za njima so se vrstili drugi svatje. Kot zadnji par sta ponosno hodila mama gospe Rike Mela Stepančičeva in Ferdo Pintar, ki je s svojo visoko postavo preraščal njeno avbo in vso skupino. Svatje so vriskali in zdaj pa zdaj je zletel tudi kak z dišečim puščcem okrašen klobuk v zrak. Sledil je med juhanjem ples, kjer so možki svati podjeto dvigali poplate in še kako brhko »ple-salko«.

Tako piše gospa Rika Stepančič Adamičeva, ki nam posredovala dve marsikateri zanimiv spomin iz stare Gorice, kar je sprožilo v njem reakcijo drugih spominov, o čemer bomo pisali kdaj drugič. Povejmo še, da smo gospe Riko Stepančič Adamičev omenili tudi kot gojenko glasbene šole Pevskega in glasbenega društva v Gorici v letih pred prvo vojno (glej

Primorski dnevnik 29.11.1981). Takrat smo objavili tudi sliko članov lepega in kvalitetnega zbora tega društva. Na tisti sliki sta tudi Berta Barilli, Mela Barilli Stepančičeva, ki je bila v zboru solistka-sopran. Ida Barilli pa je v Trgovskem domu igrala z uspehom tudi v burki »Charleyeva te-ta« in je domačo mladino vzpodbudila k domačemu teatru.

Na že omenjenem planinskem plesu sta Mela Barilli Stepančičeva in Cirila Medvedova, hči znane trgovca Josipa in kasneje operna pevka imela najlepši narodni noši.

Spomini ljudi, ki so posredno ali neposredno doživljali takratne dogodke so nam zelo koristni tudi zato ker nam marsikdaj odkrijejo marsikaj kar smo doslej vedeli le iz velikokrat suhoparnega takratnega časopisnega poročanja.

MARKO WALTRITSCH

Srečno

1982

GOSTILNA

PRI PLESCU

Lastnik DANILO ŠTURMAN

BAZOVICA
Ul. I. Gruden 32

Vsem srečno 1982

Lipica SPORT

BAZOVICA — Ul. Dragotin Kette 2

Občinska uprava Dolina

želi svojim občanom srečno in uspešno novo leto 1982

ŽERJAL LUCIANO

DOLINA 348
Tel. 228-201

GOSTILNA IN ZALOGA «DREHER» in «RECOARO»

ANDREJ GRGIČ

BAZOVICA
Ul. I. Gruden 44
Tel. 226-106

TRGOVINA JESTVIN

BRUNO KAPUN

PESEK 1
Tel. 226-389

PEKARNA

RUDOLF MARC

BAZOVICA
"Il. S. Kosovel" 24
Tel. 226-171

KOVINSKE ZASTEKLITVE

Dolina

Dolina 271
Tel. 228-769

SAMOPOSTREŽBA

ŽERJAL - TEDESCO

DOLINA 324
Tel. 228-761

PEKARNA — SLASČICARNA

OTA

BOLJUNEC 38
Tel. 228-253

TRGOVINA JESTVIN

Livia Cej

RICMANJE 111

Klet stari Kras

Trattoria
al Vecchio Carso

BORST 67
Tel. 228-150

VRT
BAR - SOBE
PARKIRISCE

Lovske specialitete
Zabe

Zaprto ob torkih

DRAGA S. ELIA — Tel. 228-173

GOSTILNA

PRI STUDENCU

STRAIN

DOLINA 40 — Tel. 228-116

Ob petkih zaprto

MANUFATURA

SANCIN - STRAIN

BOLJUNEC 231
Tel. 228-145

GOSTILNA

Zdenka in Oskar

KURET (Ex Društvo)

RICMANJE 6
Tel. 820-192

TRGOVINA JESTVIN

MARCELA ZOBEC

BORST 27
Tel. 228-566

GOSTILNA «Pri vodnjaku»

Guštinčič Gligi

ZAPRTO OB CETRTKIH

JEZERO
Telefon 228-211

JESTVINE

KOS ELEONORA

por. Pecarz

DOLINA 172
Tel. 228-178

MESNICA

MEVLJA

BAZOVICA
Ul. I. Gruden 35
Tel. 226-233

BAR

ZERIAL

BOLJUNEC 322

Vsem srečno novo leto

GOSTILNA

GASPERUT

ČAČ MIROSLAVA

JEZERO — tel. 228-212

Zaprto ob torkih

MESNICA

PANGERC

DOLINA 80
Tel. 228-112

KOZMETIČNI SALON

Ružica

BOLJUNEC 378
Tel. 228-313

GOSTILNA

PETAROS

BORST 60
Tel. 228-151

CASOPISI IN MANUFATURE

LOREDANA SMOTLAK

DOLINA 463
Tel. 228-122

Zadružna gostilna

Podnajemnika
Ezio in Nerina FONTANOT

Dolina 230 - Tel. 228-187

KONJUŠNICA ROSANDRA

JAHALIŠČE V BOLJUNCU
JAHANJE IN JAHALNA SOLA

MARIO in PAOLO GIOTTA

BOLJUNEC 67 - tel. 228-483

ZALOGA GRADBENEGA MATERIALA

OSKAR RACMAN

BOLJUNEC 340
Tel. 228-166

SAMOPOSTREŽNA TRGOVINA JESTVIN

RADO ŽERJAL

BOLJUNEC 405
Tel. 228-114

GOSTILNA

TUL

MAČKOLJE 106
Tel. 231-744

HOTEL RESTAURANT

SONIA

DOMJO 47
Tel. 820-229

Bertocchi & Venier s. n. c.

JESTVINE - PRODAJA NA DEBELO

Skladišče: KRMENTKA 464 — tel. 820-840

Prodaja: PREBENEG 13 — tel. 231-782
DOLINA 41

MESNICA

MARINO PREGARC

BOLJUNEC 366
Tel. 228-334

TRGOVINA JESTVIN

OSKAR KRALJIČ

PREBENEG 85
Tel. 231-846

TRGOVINA JESTVIN

KOS

MAČKOLJE 25
Tel. 231-740

MODE VALENTINA

želi vesele praznike in srečno novo leto

DOMJO 89 — tel. 820-191

PLESKAR IN DEKORATER

ŽERJAL BRANKO

MILJE — Ul. Stazione 5
Tel. 272-701

GOSTILNA

AL PONTE

CREVATIN

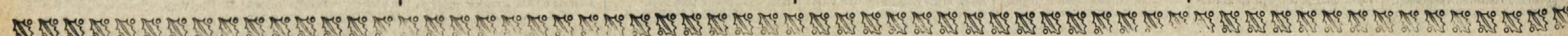
NOGHIERE - PRI OREHU 131
Tel. 231-106

OBRTNIK

MIRKO KRALJIČ

Izdeluje vrata, okna in druge izdelke iz aluminija

PREBENEG 69
Tel. 231-139

DAMSKA KONFEKCIJA

for lady

PECAR IGOR

TRST — Ul. Marconi 2
Tel. 040/725-300

TVRDKA

Rag. Luciano Fabian

Import - Export

TRST, Ul. Ronco 7
Tel. 728-267**FRIUL EXPORT** s.r.l.
IMPORT-EXPORT-RAPPRESENTANZE
UVOZ - IZVOZFiliala TRST — Scala Belvedere 1
Tel. 43-713, 43-714 — Telex 460319
Sedež VIDEM — Ul. Adige 27/7 — Tel. 0432/52967**Avtoagencija CLAUDIO**

TRST — Ul. Geppa 8 — Tel. 62-640

EKSKLUZIVNI ZASTOPNIK V TRSTU

JAWA**ŠKODA**

SERVIS IN NADOMESTNI DELI

OBLAČILA — SPORTNA OPREMA

Veliah-SportTRST — Ul. Ponziana 5 — telefon 744-237
— Ul. dell'Istria 13

CVETLICARNA

«Riviera fiorita»

Silvia in Dario

FLEUROP - INTERFLORA

TRST — Ul. dell'Istria 19 Tel. 795-052

AUTOFFICINA COSTALUNGA s.d.f.

PREGARC FRANCO in RIOSA GUALTIERO

TRST Ul. Costalunga št. 402
Tel. (040) 821-362**STAC**

di M. Scharf

Vodne črpalke — dom poljedelstvo, industrijo in pomorstvo — hidroforji — električni, diesel in bencinski kompresorji.

NAJVEČJI SLOVENSKI PROIZVAJALEC V TEM SEKTORJU.

Izvoz v 26 držav PODRUŽNICE: Jeddah (S. Arabija)
Djibouti - Philadelphia (ZDA) - Kairo - Beirut34133 TRST
Ul. F. Severo 20
P.O. Box 989
Tel. 040/60516
Telex. 460636 STAC I

CVETLICARNA

SAVINA

Srečno novo leto

TRST — Ul. dell'Istria 10
Tel. 755-590

AGRARIA

SV. IVANUl. S. Cilino 42
Tel. 51-044

VSE ZA KMETIJSTVO IN VRTNARSTVO

URARNA

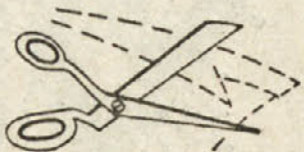

ZLATARNA

LUXORVelika izbira 14- in 18-karatnega zlatega nakita,
kakor tudi 22-karatno zlato za zobe

LUXOR - TRST - Ul. Valdirivo 36/a - telefon 61-305

MOSKI KROJAČ

S. KOŠUTATRST
Drevored d'Annunzio 11
Tel. 795-498**A. Nimmerrichter**

di Mario Cescutti succ.

ELEGANTNA OBUČEV

Korzo Italia 10
tel. 65-840SADJE
IN ZELENJAVA**CELESTINA
GRUDINA**

Lonjerska cesta 177

INDUSTRIJA STROJEV
ZA POLJEDELSTVO
Skladišče v Trstu
Ul. Economo 10/a - Tel. 762-259Sanitarije, armature,
oprema za kopalnice**PAHOR**MILJE
Trg Foschiatti 6
Tel. 271-307

Motorne žage:

- ☐
- Homelite
-
- ☐
- Partner
-
- ☐
- Alpina

**AGRARIA Silvano
Močilnik**Nadomestni deli in rezne verige za vse
vrste motornih žag «OREGON» po ugodnih cenah

- ☐
- Vse za kmetijstvo in vrtarstvo
-
- ☐
- Stroji vseh vrst

TRST - Ul. Udine 18 - Tel. 418-878

IMPORT - EXPORT

TECHNATRST, Ul. Ghenga 2 — tel. 64-535
Telex: 460517 TECHNA I

opravlja vsakovrstne uvozne in izvozne operacije

želi vsem srečno in uspešno novo leto

MANUFAKTURNA TRGOVINA Z BLAGOM

Stojan UdovičVelika izbira moškega in ženskega blaga
ter vsakovrstne konfekcijeTRST
Trg Ponterosso 4 in P.zza Vecchia 2 — tel. 62-537**KONT-EX**

di Gulich Giulio

IMPORT - EXPORT

Strada del Friuli 118/1
Tel. 410-967**GENERALI**
Assicurazioni Generali S.p.A.

agencija

v TRSTU

na OPCINAH

Ul. GENOVA 14
Tel. 610-345Ul. dei Salici 1
Tel. 211-489

SVAB CORRADO

AUGELLI ROBERTO

Voščita vsem svojim klientom in prijateljem

srečno 1982

ČOK SILVANO

TRST

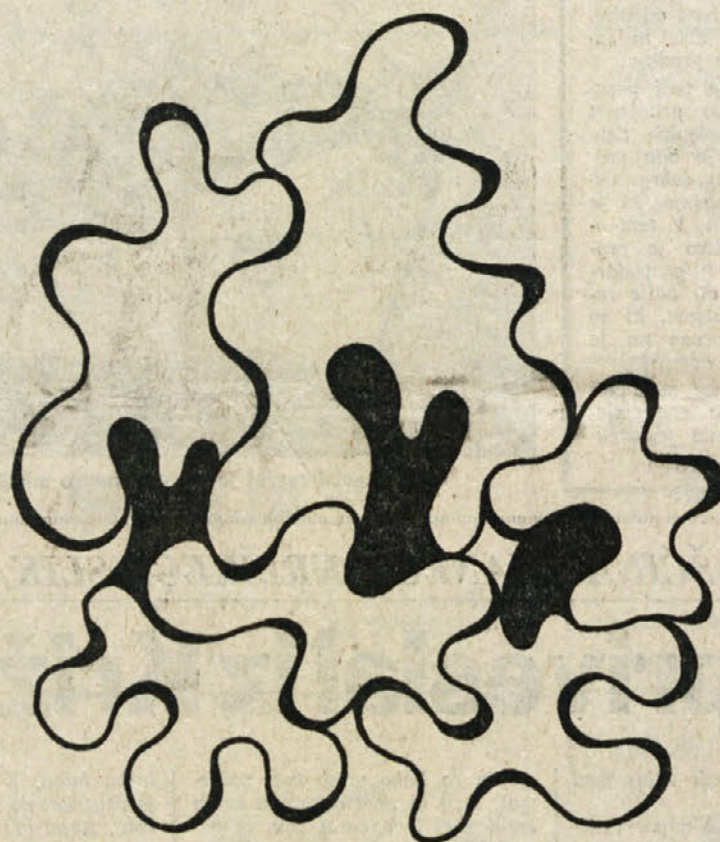
Bazoviška cesta 86
tel. 54680 - 55443vsem
odjemalcem
srečno
novo
leto

- pripravljeni beton
- pesek
- gramoz
- beton z razpiheno ilovico

USNJENI IZDELKI

ANITATRST
Ul. Oriani 1
Tel. 794-592RIUNIONE ADRIATICA
DI SICURTA
L'ASSICURATRICE
ITALIANA

AGENCIJA

TRST
Ul. Diaz, 15
Tel. 730-011VSE ZA KMETIJSTVO IN VRTNARSTVO
KMETIJSKI STROJI VSEH VRST**KMETIJSKA
ZADRUGA - Trst**

z o. l.

SEDEŽ:
TRST, Ul. Foscolo 1 - Tel. 794-386POSLOVALNICE:
TRST, Ul. Flavia 62
Tel. 812-397
MILJE, Ul. Tonello 6UPRAVA IN SKLADIŠČE:
Industrijska cona
Terza Traversale Est
Tel. 817-325

TRGOVINA JESTVIN

ZOBIN GENIONaselje sv. Sergija
Ul. Rosani 17

želi vsem srečno novo leto

MESNICA

PANGERC SERGIODOMJO 33
Tel. 820-346

SUPERMARKET

DESPAR DOMIO

Guido Jez

DOMJO 157
Tel. 826-541

GOSTILNA

GelmoStr. di Fiume 412
(Katinara)
Tel. 910-749

MIZARSKA DELAVNICA

**MILAN
KOVAČIČ**TRST
Ul. Cunicoli 13
Tel. 726-212

SAMOPOSTREZBA

UMBERTO GHEZLonjerska cesta 168
Tel. 54-388

BAR - JESTVINE

Lorenzi (Lavrenčič)

SONJA IN ZVONKO

LONJER 330 — tel. 910-047

ZALOGA GRADBENEGA MATERIALA
IN KURIVA**KARLO ČOK**

LONJER 236 — tel. 910-124

OB IZTEKU POPREČNEGA GOSPODARSKEGA LETA V JUGOSLAVIJI

Pričakovane zasuka še ni bilo

Čeprav je še v polletju slabo kazalo, smo z letošnjimi rezultati, ki jih je doseglo slovensko gospodarstvo, vendarle lahko zadovoljni, je v nedavni televizijski oddaji dejal predsednik slovenske vlade Janez Zemljarič. Nekoliko podobno oceno, vendar nikakor ne tako ugodno, bi lahko dal tudi predsednik zvezne vlade Veselin Djuranović, kajti tudi celotno jugoslovansko gospodarstvo je vsaj nekatere najpomembnejše gospodarske naloge zadovoljivo opravilo. Toda oba predsednika lahko mirno priznata, da s tem, kar je bilo doseženega v letošnjem letu, nikakor ne moremo biti zadovoljni. Celotno gospodarstvo si komajda uira pot v stabilnejše obdobje. To, kar je bilo doseženo letos, še ni prava stabilizacija, to še ni prelom in obračun s stariimi navadami in razvadam. Jugoslovansko gospodarstvo je še vedno v sorazmerno globoki krizi in težave je komajda začelo odpravljati, še daleč pa je od tega, da bi jih odpravilo.

Jože Petrovič

kaj je torej največji uspeh jugoslovanskega gospodarstva? Ne dvomno to, da je primanjkljaj v zunanjetrgovinskih bilanci letos komaj 1,5 milijarde dolarjev. Podatki o primanjkljaju seveda še niso dokončni in nekateri napovedujejo, da bo primanjkljaj celo manjši. Seveda je čudno, kadar se neko gospodarstvo hvali s tem, da ima samo poldrugo milijardo dolarjev primanjkljaja v finančnem poslovanju s tujino.

Hvalili bi ga namreč lahko upravičeno le, če bi imelo v trgovanju s tujino presežek. Toda kljub temu je za jugoslovansko gospodarstvo že tolikšen primanjkljaj velik dosežek. Treba je namreč vedeti, da je imela Jugoslavija še leta 1979 precej več kot 3 milijarde dolarjev primanjkljaja in da je zdaj ta primanjkljaj zmanjšal za več kot polovico. Treba je vedeti, da je jugoslovansko gospodarstvo delalo letos v izjemno hudih okoliščinah, saj cel svet pretresa gospodarska recesija, prodor na tuje pa je bila glavna zapoved za jugoslovansko gospodarstvo. Ta prodor je bil toliko težji, ker so tuji gospodarski partnerji vedeli, da mora Jugoslavija zaradi velikih dolgov izvažati za vsako ceno in so zato cene jugoslovanskih izdelkov močno znižali. Dohodek od prodaje na tujem je bil zaradi tega manjši kot bi sicer bil. Veliko težav je bilo zato, ker se ni dalo dobiti v tujini posojil za marsikateri izvozni posel, kajti tuje finančne ustanove so zaradi zaslne neljivosti, v katero je naša država, nehale posojati denar. Samo poldruga milijarda dolarjev deviznega primanjkljaja je uspeh nedvomno tudi zato, ker je jugoslovansko gospodarstvo tehnološko povsem odvisno od Zahoda. Zaradi te odvisnosti je navezano na tuje surovine, zlasti pa na tuje sestavne dele, ki pa jih ni moglo uvažati toliko, kot jih je rabilo.

Pri vsem tem pa je treba — brez bojzani, da bi nam kdo napetil oznako samosvestnosti — posebej izpostaviti slovensko gospodarstvo. Letos je izvozilo za 2,9 milijarde dolarjev, uvozilo pa za prav toliko. V zunanjetrgovinski bilanci po dolgih, dolgi letih ni primanjkljaja. Toda tako dober izvozni rezultat je prinesel s seboj tudi precej senčnih strani. Izgube jugoslovanskega in slovenskega gospodarstva so se močno povečale. Mnogo podjetja bodo letošnje leto zaključila s primanjkljajem in denar za kritje izgub bo treba zbirati na razne načine. Če je hotela Slovenija izvoziti dovolj, je morala poseči tudi v tisto svojo zakladnico, iz katere jemlje v najbolj hudih časih — v gozdove. Posek lesa se je močno povečal in je dosegel tistega, ki je bil sicer predviden za čez štiri leta. Mnogo manj je Slovenija uvažala, zlasti blaga za široko potrošnjo, zaradi česar so trgovine manj za ložene, kot so bile. Zato ni presenetljivo, če so ljudje iz vse Jugoslavije tako množično obsejali dobro založene trgovine onstran meje in če je zato država sprejela odlok o ostriem carinjenju vsega, kar je vredno več kot 200 dinarjev.

Za doseg takšnih izvoznih rezultatov je bilo porabljenih veliko moči in zdi se, da bi jih je zmanjkalo za druge naloge. Dolgo časa je bilo zelo vprašljivo, če bo industrija sploh uspešna na rediti toku letu poprej. Produkcija se je v drugi polovici leta vendarle toliko povečala, da bo za nekaj odstotkov nad tisto iz leta 1980. To je sicer le navidezni uspeh, saj je v minulih letih gospodarstvo z lahkotno dosegalo rast med petimi in desetinimi odstotki. Toda letošnja gospodarska rast je bolj kot kdajkoli izraz lastnih realnih možnosti, kajti prejšnja leta je bilo povečanje proizvodnje močno spodbujeno s tujo akumulacijo, letos pa ne. Letos je do težav prihajalo v skoraj vseh industrijskih dejavnostih in skoraj v vsaki tovarni so se stroji vsaj za nekaj časa ustavili.

Velike težave so bile zlasti z energijo. Jugoslavija je bila zaradi velikih izdatkov, ki jih ima z nakupi nafte, prisiljena močno zmanjšati uvoz te goriva. To je delo v tovarnih zavri, niso pa delale niti elektrarne, ki jih poganja mazut. Zaradi slednjega je letos močno primankovalo električne energije, kar se je poznalo pri delu v tovarnih. Ni bilo dovolj niti premoga, ker ga je precej zastarelih rudnikov niso uspeli nakopati toliko, kot bi ga v Jugoslaviji potrebovali.

V zelo podobnem položaju, kot smo ga orisali za celotno jugoslovansko gospodarstvo, se je znašlo tudi slovensko. To je se z veliko večjo težavo dosegel nekaj več kot dvostrono rasti, čeprav večji težav z energijo ni imelo. Energetski položaj v Sloveniji je bil veliko boljši kot v ostali državi. Slovenija namreč v minulih desetletjih je vložila veliko denarja v elektrogosposodarstvo in premoženstvo (veliko je vlagala tudi v drugih republikah, zato da si je zagotovila potrebno energijo) in vse to se zdaj obrestuje. Istotako pa je uspela zbrati dovolj denarja za nakup nafte, tako da pri preskrbi z naftnimi derivati ni prišlo do zagat ali vsaj ne do tolikšnih težav kot v drugih republikah, kjer zaradi pomanj-

so mogle pokriti rastočih življenjskih stroškov. Delavčeve plače so zato letos za 7 odstotkov (ocena) manj vredne kot lani, kar je spodbudilo politike, zlasti tiste iz sindikatov, da so zahtevali preprečitev nadaljnjega padanja življenjskega standarda v prihodnjem letu.

Toda kljub temu so ljudje pridno varčevali in vrednost hranilnih vlog v bankah se je precej povečala. Izrazito pa se je povečala vrednost deviznih hranilnih vlog. Medna imajo Jugoslavlani v domačih bankah shranjenega že za 9 milijard dolarjev tuje denarja, kar je zaradi slabe oskrbljenosti trga in visoke inflacije seveda razumljivo. Iz tega jasno sledi, da je zlasti cvetela prodaja tuje denarja na črni borzi, kajti po legalni poti v Jugoslaviji ni mogoče kupiti tuj denar za dinarje.

Kljub temu, da so ljudje lahko vložili še precej svojih prihrankov v banke, pa je prav banke pestilo hudo pomanjkanje denarja. Banke sicer niso več posojale toliko denarja za naložbe kot prejšnja leta. Obseg naložb se je močno zmanjšal zaradi močne politične akcije — ta je temeljila na dokazih, da daje Jugoslavija preveč dohodka za naložbe — zaradi na novo določenih ostrih kriterijev za naložbe in tudi zaradi pomanjkanja denarja. Vseeno pa jim je zmanjkalo denarja celo za kreditiranje nekaterih pomembnih izvoznih poslov, pa celo za posušila posojila, tako da je zvezna vlada nekaterim oblikam potrošniškega kreditiranja morala za nekaj časa celo ukiniti. Do tega je prišlo delno zato, ker si banke niso mogle sposojati denarja pri tujih bankah (vključno preveč), pa tudi zato, ker so v Jugoslaviji sklenili, da bo letos rast obsega denarne mase manjši od rasti nacionalnega produkta, kajti precej let je bil večji, kar je močno podpiralo inflacijo. Z neklividnostjo pa so se banke otepele tudi zato, ker se je vrednost dinarja precej zmanjšala. Ker imajo v bankah Jugoslavlani veliko denarja, so morale banke same kiti težave razlik, to pa je dokaj visok strošek. Zaradi pomanjkanja denarja so se v hudih težavah znašla zlasti podjetja, saj niso imela denarja niti za sprotne potrebe.

Ker je obseg naložb precej upadel, se je začela povečevati nezaposlenost. V Jugoslaviji je zdaj več kot 800 tisoč nezaposlenih. Problem je resen, saj se mora zdaj z nezaposlenostjo ukvarjati celo Slovenija, ki nezaposlenost še dolgo ni poznala. Vendar nezaposlenost niso povzročile samo manjše naložbe, pač je zlasti ostrejša gospodarska okoliščina, ki podjetjem niso dopuščale večjega zaposlovanja.

Nad vsemi gospodarskimi tokovi je seveda bedela gospodarska politika. Prav tej pa so v letošnjem letu marsikaj očitali, predvsem pa to, da ni pravočasno reagirala takrat, ko bi bilo treba. Zvezna vlada je namreč obljubljala, da bo letos pripravila kar nekaj paketov ukrepov, ki naj bi prispevali k stabilizaciji gospodarstva. Toda od vseh napovedi je bilo storjenega kaj malo. Tega sta se očitno zavedala tudi predsedstvo države in predsedstvo partije, ki sta zato predlagala ustanovitve posebnega štaba za stabilizacijo. Ta štab, ki je sestavljen iz najbolj vplivnih ljudi, naj bi pripravil nekakšen program stabilizacije ali naj bi vsaj svetoval, kako rešiti najtežje go-

spodarske probleme. Skušal naj bi torej pomagati reševati tisto, česar zvezni vladi ni uspevalo.

Zaradi vseh teh dogajanj v jugoslovanskem gospodarstvu bi lahko torej pritrili mnenju, da se je gospodarsko leto 1981 še kar dobro izteklo. Toda doseženi so skromni povprečni rezultati, med katerimi je edino izvoz svetla izjema. Zato ne preseneča, če je gospodarski načrt za prihodnje leto zastavljen še bolj zahtevno, kajti zdaj je že povsem jasno, da bo moralo biti prav leto 1982 prelomno. Predvsem bo treba spodbuditi umnejše gospodarjenje, doseči spremembe v naložbeni politiki, zaradi dolgov, ki jih ima Jugoslavija, bo treba še izdatneje pospešiti izvoz, poiskati bo treba tiste energetske vires, ki so bili doslej zapostavljeni, zmanjšati stroške, ki jih gospodarstvu povzroča tako imenovana družbeno režija, povečati proizvodnjo hrane, občutno zmanjšati draginjo in s tem inflacijo, pocičiti proizvodnjo in dvigniti tekmovalno sposobnost podjetij. Vse to pa so bile naloge, ki bi jih morali opraviti že letos. To pa očitno ni bilo mogoče zaradi več vzrokov, pa tudi zaradi tega, ker je zdravilne nje gospodarstva dolgotrajna reč. Prav zaradi tega, kar na teh področjih letos ni bilo storjenega več, pa ne moremo govoriti o uspešnem gospodarskem letu. Hrabri to, da se je začelo premikati v isto smer, kamor bi se moralo pravzaprav že pred desetletjem.

Energetsko-industrijski gigant v Kopru pognal korenine kot prioriteta naloga

Ze nekaj let ugotavljamo, da gospodarska rast obalno-kraske regije v stagnaciji, energetski pa je celo eno izmed najbolj deficitarnih področij v SR Sloveniji. Izhod iz tega položaja naj bi bila energetsko-industrijska cone v Kopru. Zanimel sicer ni no, letos pa je prvič dobila konkretno obsega, ter natekla tudi na polno podporo tako gospodarstvenikov kot državnih političnih dejavnikov. Energetika in petrokemija sta v prioritetnem planu Slovenije in Jugoslavije, Koper pa sodi med tiste lokacije, kjer je najbolj primerno in smotno graditi zaledne zmogljivosti (blizina luke in razvite morske, cestne, železniške in druge oblike prometnih povezav).

In kako je zastavljeno delo? To nam bo pojasnil direktor energetske-industrijske cone dipl. ekonomist Ciril Habe, ki je rade volje pristal na ekskluzivni intervju za Primorski dnevnik.

Najprej bi me zanimalo, kako je z ureditvijo samoupravnega spoznanja o združevanju v poslovno skupnost, predvsem glede odzivnosti posredno in neposredno zainteresiranih organizacij za zaposlovanje.

Nad vsemi gospodarskimi tokovi je seveda bedela gospodarska politika. Prav tej pa so v letošnjem letu marsikaj očitali, predvsem pa to, da ni pravočasno reagirala takrat, ko bi bilo treba. Zvezna vlada je namreč obljubljala, da bo letos pripravila kar nekaj paketov ukrepov, ki naj bi prispevali k stabilizaciji gospodarstva. Toda od vseh napovedi je bilo storjenega kaj malo. Tega sta se očitno zavedala tudi predsedstvo države in predsedstvo partije, ki sta zato predlagala ustanovitve posebnega štaba za stabilizacijo. Ta štab, ki je sestavljen iz najbolj vplivnih ljudi, naj bi pripravil nekakšen program stabilizacije ali naj bi vsaj svetoval, kako rešiti najtežje go-

no skupnost smo opredelili osnovna izhodišča glede izgradnje in razvoja cone ter pravice in dolžnosti članic. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da je odzivnost dobra. Doslej se je vključilo v poslovno skupnost 12 energetskih, industrijskih in prometnih organizacij združenega dela iz vse Slovenije ter več raziskovalnih ustanov. Zadovoljni smo tako s strukturo, kakor tudi z možnostjo investiranja s strani članic. Prav zdaj se dogovarjamo o pristopu še nadaljnjih petih organizacij združenega dela, ter o sodelovanju z OZD tudi iz drugih jugoslovanskih republik.

Srednjeročni načrt do leta 1985 predvideva izgradnjo štirih večjih terminalov, izgradnjo objektov propilenske kemije (okso sinteza, akrilna kislina in estero akrilna kislina), saj gre za surovine, ki jih nujno potrebuje industrija, gradbeništvo in druge. Pri tej naložbi smo razpisali mednarodni natečaj, saj smo zaradi omejenih možnosti uvoz opreme zelo zainteresirani za vključitev tujih partnerjev kot sovlagateljev. Sicer pa sem glede ureditve celotnega projekta optimisti, predvsem ker se razgovori s tujimi partnerji ugodno odvijajo in ker sem na letu na ugoden odmev pri angažiranju domačih institucij in kadrov.

Pri gradnji takega kompleksa se nujno postavlja vprašanje infrastrukture, oziroma finansiranja ključnih objektov. Razumljivo je, da je to eno izmed ključnih vprašanj. Urbanistična ureditev cone je določena z odlokom občinske skupščine, ki namenja 1600 hektarjev, lociranih v zaledje luke, za izgradnjo energetskih, industrijskih, prometnih in drugih objektov, poslovno skupnost pa zadolžuje, da dolgoročno zagotovi gospodarski poseg v ta prostor. Sem seveda sodi tudi infrastruktura (voda, elektrika, prometne povezave, industrijski tir in drugo). Stroški za infrastrukturo bodo sestavni del stroškov za izgradnjo objektov.

V srednjeročnem načrtu je izredno poudarek na raziskovalnem delu, saj načrtujemo kar 12 obsežnih študij. Bi lahko navedli nekaj podrobnosti o tem, zlasti

keže že samo dejstvo, da je vlada v Bukarešti poverila nalogo, da se ukvarja s to trgovino, enemu samemu podjetju. Sporazum z Bolgarijo je bil podpisan leta 1978 in je v začetku kazalo, da obe državi v njegovem okviru pričakuje velike uspehe. V resnici pa ni bilo tako in izmenjava blaga še danes ne daje vidljivih rezultatov. Podobno kot Romuniji, tudi Bolgarija uvaža iz Jugoslavije v glavnem tekstil in prehrano, v zameno pa dobavlja metalne proizvode, cement, proizvode iz stekla in mleko.

Z Grčijo in Albanijo kakor rečeno Jugoslavija ni podpisala nobenega sporazuma o malobmejnem blagovnem prometu, kljub temu pa se med obmejnimi območji teh držav razvijajo določeni blagovni tokovi, katerih vrednost je v letu 1980 (podatkov za leto 1981 še ni na razpolago) dosegla 6 milijonov dolarjev v vsaki smeri. V okviru tega sporazuma se udeležujejo zlasti jugoslovanska podjetja iz Hrvaške in Vojvodine, znaten delež pa odpade pri tem tudi na podjetja iz Socialistične republike Slovenije.

Sporazum z Romunijo je v veljavi že tri leta, vendar doslej ni rodil infrastrukturnih uspehov. To je odvisno predvsem od tega, ker Romuni ne gledajo nanj kot na možnost za povečanje svojega izvoza na jugoslovansko tržišče, temveč predelajo kot na možnost za razširjanje izjire blaga, ki za sami ponujajo na domačem tržišču. Romuni kupujejo v Jugoslaviji v okviru tega sporazuma predvsem tekstil, na drugem mestu pa vrednosti pa so razne postavke s področja prehrane. Da Romunija se preveč ne zanima za možnosti, ki jih ta sporazum ponuja za krepitve sodelovanja s sosednimi kraji Jugoslavije,

Srednjeročni načrt so sprejele članice poslovne skupnosti, nove članice pa ga bodo lahko dopolnile s svojimi predlogi. Okvirna vsota za izgradnjo prve faze energetske-industrijske cone znaša nekaj nad tisoč starih milijard. Od tega bo 25 odst. tujeja kapitala (razgovori se uspešno razvijajo), 30 odst. bo bančni posojilo, drugo pa bodo naložbe članic poslovne skupnosti in tudi drugih organizacij združenega dela. Pri finančni konstrukciji smo upoštevali svetovno gospodarsko krizo in našo gospodarsko situacijo, zlasti skoz omejene pacionabilne možnosti.

Lahko nekaj rečemo o dinamiki ureditve srednjeročnega načrta skozi letošnje dožetke in o tem, kaj nas čaka v prihodnjem letu? — Letos smo pripravili investicijsko dokumentacijo terminala za propilen in propan butan, dokončujemo investicijski program za propilenski kompleks, v zadnji fazi pa je izdelava investicijskega programa terminala za premo in sipke tovore in projektiranje tehnologije za naprave za čiščenje odpadnih voda. Nekateri od teh objektov bomo začeli graditi v prihodnjem letu. Pri tem bi radi poudarili pomen izgradnje objektov propilenske kemije (okso sinteza, akrilna kislina in estero akrilna kislina), saj gre za surovine, ki jih nujno potrebuje industrija, gradbeništvo in druge. Pri tej naložbi smo razpisali mednarodni natečaj, saj smo zaradi omejenih možnosti uvoz opreme zelo zainteresirani za vključitev tujih partnerjev kot sovlagateljev. Sicer pa sem glede ureditve celotnega projekta optimisti, predvsem ker se razgovori s tujimi partnerji ugodno odvijajo in ker sem na letu na ugoden odmev pri angažiranju domačih institucij in kadrov.

Pri gradnji takega kompleksa se nujno postavlja vprašanje infrastrukture, oziroma finansiranja ključnih objektov. Razumljivo je, da je to eno izmed ključnih vprašanj. Urbanistična ureditev cone je določena z odlokom občinske skupščine, ki namenja 1600 hektarjev, lociranih v zaledje luke, za izgradnjo energetskih, industrijskih, prometnih in drugih objektov, poslovno skupnost pa zadolžuje, da dolgoročno zagotovi gospodarski poseg v ta prostor. Sem seveda sodi tudi infrastruktura (voda, elektrika, prometne povezave, industrijski tir in drugo). Stroški za infrastrukturo bodo sestavni del stroškov za izgradnjo objektov.

V srednjeročnem načrtu je izredno poudarek na raziskovalnem delu, saj načrtujemo kar 12 obsežnih študij. Bi lahko navedli nekaj podrobnosti o tem, zlasti

keže že samo dejstvo, da je vlada v Bukarešti poverila nalogo, da se ukvarja s to trgovino, enemu samemu podjetju. Sporazum z Bolgarijo je bil podpisan leta 1978 in je v začetku kazalo, da obe državi v njegovem okviru pričakuje velike uspehe. V resnici pa ni bilo tako in izmenjava blaga še danes ne daje vidljivih rezultatov. Podobno kot Romuniji, tudi Bolgarija uvaža iz Jugoslavije v glavnem tekstil in prehrano, v zameno pa dobavlja metalne proizvode, cement, proizvode iz stekla in mleko.

Z Grčijo in Albanijo kakor rečeno Jugoslavija ni podpisala nobenega sporazuma o malobmejnem blagovnem prometu, kljub temu pa se med obmejnimi območji teh držav razvijajo določeni blagovni tokovi, katerih vrednost je v letu 1980 (podatkov za leto 1981 še ni na razpolago) dosegla 6 milijonov dolarjev v vsaki smeri. V okviru tega sporazuma se udeležujejo zlasti jugoslovanska podjetja iz Hrvaške in Vojvodine, znaten delež pa odpade pri tem tudi na podjetja iz Socialistične republike Slovenije.

Sporazum z Romunijo je v veljavi že tri leta, vendar doslej ni rodil infrastrukturnih uspehov. To je odvisno predvsem od tega, ker Romuni ne gledajo nanj kot na možnost za povečanje svojega izvoza na jugoslovansko tržišče, temveč predelajo kot na možnost za razširjanje izjire blaga, ki za sami ponujajo na domačem tržišču. Romuni kupujejo v Jugoslaviji v okviru tega sporazuma predvsem tekstil, na drugem mestu pa vrednosti pa so razne postavke s področja prehrane. Da Romunija se preveč ne zanima za možnosti, ki jih ta sporazum ponuja za krepitve sodelovanja s sosednimi kraji Jugoslavije,

pa me zanima študija »Dolgoročna oskrba obale z energetskimi viri« in »Geološke raziskave v Koprskem zalivu za nafto in plin«.

— Glede raziskovalnega dela smo navezali široke stike z ustreznimi institucijami in z republiško raziskovalno skupnostjo. Članice poslovne skupnosti so že ločili milijardo starih dinarjev v te namene, nekaj pa bo prispevala republiška raziskovalna skupnost in posamezne organizacije združenega dela. Trenutno je v prioriteti študija o napravah za sežiganje odpadkov in za čiščenje odpadnih voda ter študija o plinifikaciji in uvažanju alternativnih virov energije (sonce, morje, energija odpadkov in drugo). V perspektivi naj bi bil osnovni vir energije zemeljski plin v kombinaciji s propan butanom. Na obalnem področju bi

Ljuban Omladič

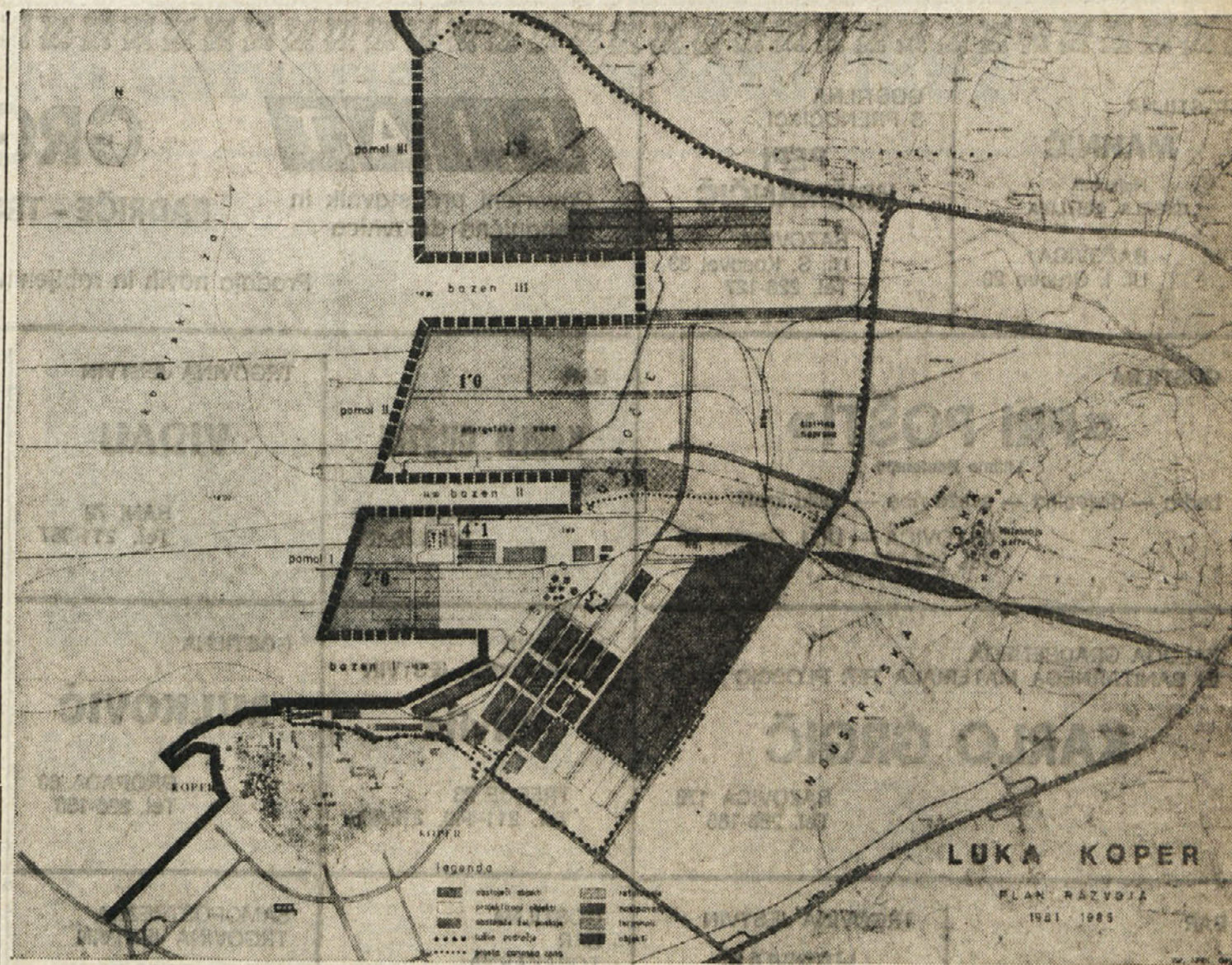
zgradili plinovod za zemeljski plin, ki bi bil pri Miljah povezan z italijanskim plinovodom, v končni fazi pa bi bil vključen v slovenski magistralni plinovod. Ta načrt bomo seveda morali uresničiti v okviru gospodarskega dela siskovnega sporazuma. Lahko pa rečemo, da so možnosti zelo realne. Povezali smo se tudi s projektanti novih industrijskih objektov in stanovanj, da upoštevamo priključitev plina. Med prioritetaimi študij študija o nahajališčih nafte v priobalnem pasu in v Koprskem zalivu. Glede na geološko sestavo tega področja obstajajo namreč določene indikacije.

— Energetska industrijska cone na bo eden izmed glavnih nosilcev gospodarske rasti obalno-kraske regije, dejavnosti v njej pa bodo zalevale široko odpiranje v slovenski in jugoslovanski prostor, sodelovanje z zamejstvom in tudi širše vključevanje v mednarodno delitev dela in sredstev. Kako je zastavljeno delo na tem področju.

— O tem sem nekaj rekel že v odgovorih na prejšnja vprašanja. Rad pa bi poudaril, da so ustanovitvi energetsko-industrijske cone v samoupravnih sporazumih vgrajeni odprti konec kot enega izmed temeljnih ciljev. V sami regiji že najtežje sodeluje z Luko, Iplasmom, Splošno plobo ter s sezanskimi in drugimi gospodarskimi organizacijami. Tu je predvidena široka menjava dela, izkušeni kadrov, skupnega vlaganja itd. Tesno sodelujemo nadalje s slovensko energetsko, kemično, lesno in kovinsko predelovalno industrijo in z delom gradbeništva, prav tako pa smo navezali stike s petrokemičnim kompleksom na Krku in z nekaterimi drugimi organizacijami SR Hrvat-

— Za konec še tole: ali imajo delavci poslovne skupnosti dovolj podpore pri predstavitvah političnega in gospodarskega življenja regije in republik? — Z dosedanjim podporo smo lahko povsem zadovoljni, tako v regiji kot na ravni republik. Zadovoljni smo tudi zaradi tega, ker se mi zdi, da smo zdaj po tolikih letih vendarle dokončno prelomili s tako imenovano celinsko mentaliteto in se slovensko gospodarstvo kot celota zmeraj bolj povezuje z morjem. V prihodnjih letih pa bomo potrebovali precej pomoči pri lokalnih čimeljih, ko bomo reševali stanovanjstva in druga vprašanja novozaposlenih delavcev.

Naj ob koncu zaželim v imenu poslovne skupnosti bralcem Primorskega dnevnika in vsem Slovencem v zamejstvu srečno in uspešno novo leto.

Situacija dolgoročnega razvoja luke in energetske industrijske cone (obstoječi objekti in predvidene gradnje)

Gospodarski odnosi Jugoslavije s sosedi

Jugoslavija meji, kakor znano na sedem držav, in sicer po vrsti Italijo, Avstrijo, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo, Grčijo in Albanijo. Z vsemi temi državami skušajo Jugoslavlani razvijati obmejno gospodarsko sodelovanje, kar pa se jim je doslej pospešilo v največji meri z Italijo, v skromnejšem obsegu pa še z Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo, za kar so bili v preteklosti podpisani tudi ustrezni sporazumi. Obmejno gospodarsko sodelovanje na se v še skromnejši obliki razvija tudi z Grčijo in Albanijo, s katerima pa Jugoslavija ni sklenila posebnih sporazumov, z Avstrijo pa se je blagovna izmenjava razvijala prek specialnih sporazumov, ki se nanašajo na sodelovanje med obmejnimi sejemskimi ustanovami.

Malobmejni blagovni promet med Jugoslavijo in Italijo, se kakor znano, odvija na podlagi dvostranskega sporazuma, ki je bil podpisan avgusta 1955, se pravi v istem času kakor sporazum o malobmejnem osebnem prometu. Ta imenjava se zlasti v zadnjih mesecih skokovito veča in pleteka na podlagi štirih blagovnih listov, od katerih sta dve listi A in B, urejeni po splošnem zunanjetrgovinskem in deviznem režimu, medtem ko je blagovna menjava po listah C in D, ki na nista bili razčlenjeni na gotovo območje, onoslovesni carinski davščin. To je še posebno važno v razdobjih ko ena ali druga stran iz katerega koli razloga omeji medsebojno splošno menjavo, saj je izmenjava ob omejenih sporazumnih pravilih varna pred takimi omejitvami. Prednost orhaja še zlasti do izraza pri omejitvah, ki jih postavlja vodstvo Evropske gospodarske skupnosti, na primer glede uvoza določenih vrst blaga jugoslovanskega izvora na italijansko tržišče, saj je bil sporazum o malobmejn-

nem blagovnem prometu med jadransko sosedoma podpisanih kar rečno leta 1955, se pravi dve leti pred nastankom EGS in v tej zvezi velja pravilo, da imajo pomejšni sporazumi prednost pred poznejšimi dokovori.

Medsebojne obveznosti, ki izvirajo iz trgovinskega poslovanja med obmejnimi območji Italije in Jugoslavije, se poravnava prek tako imenovanih računov za Tržaško in Gorjsko. Reki smo že, da se v zadnjem času ta izmenjava naglo veča ter je njena vrednost po obeh avtonomnih računih v letošnjem letu (1981) dosegla — toda številka moro biti še uradno potrjena — okrog 170 milijard lir.

Blagovna izmenjava na ni edina oblika sodelovanja med obmejnimi območji obeh sosednih dežel. Na tem območju so se namreč v zadnjem času in še zlasti po podpisu osimskega sporazuma, začele razvijati tudi zahtevnejše

Elio Fornazarič

oblike gospodarske kooperacije in v tej zvezi naj omenimo, da je bilo na tem območju doslej doseženih osem sporazumov o industrijsko-tehničnem sodelovanju in da je v mejnem pasu nastalo sedem podjetij z mešanim, pretežno slovenskim kapitalom. Skupna vrednost naložb v pravkar omenjene gospodarske pobude znaša po nekaterih virih danes okrog 22 milijard lir. Med temi pobudami velja še posebej zabeležiti novi tovarni Veples in Hobles v Snetru Slovenov v Beneški Sloveniji.

Kar zadeva Avstrijo, je Jugoslavija in zlasti Slovenija, večkrat povabila avstrijske oblasti na razgovore, da bi med sosednima državama prišlo do podpisa

Priprava terena za gradnjo objektov v energetsko-industrijski coni v Kopru

GOSTILNA
MAHNIČ
Najemnik
ANGELA METLIKA
BAZOVICA
Ul. I. Gruden 29

GOSTILNA
S PRENOČISCI
**PEPI
KRIŽMANČIČ**
BAZOVICA
Ul. S. Kosovel 33
Tel. 226-127

FIAT

Poverjeni predstavnik in
mehanična delavnica

GRGIČ

PADRIČE - TRST - 226161

Prodaja novih in rabljenih avtomobilov — SERVIS

- ◆ KAROSERIJA
- ◆ MEHANIČNA DELAVNICA
- ◆ CESTNA POMOČ

CVETLICARNA

MAJDA

Lastnica ANGELA CAVALLI

Cvetje za vsako priložnost,
izdelujemo vence.

FERNETIČI 13

GOSTILNA

«PRI POŠTI»

Liliana Bontempo

bedra — divjačina — sveže ribe — veliki krofi

BAZOVICA — Ul. I. Gruden 56
Tel. 226-125

BAR

KARLO GUŠTIN

PADRIČE 7
Tel. 226-136

TRGOVINA JESTVIN

VIDAU

BANI 72
Tel. 211-387

PEKARNA
IN TRGOVINA JESTVIN

Sivitz

TREBČE 23
Tel. 211-440, 212-688

GOSTILNA

MILKOVIČ

GROPADA 60
Tel. 226-130

BAR

Aleks

BAZOVICA
Ul. I. Gruden 62

TRGOVINA JESTVIN

**HERMAN
KRIŽMAN**

BAZOVICA
Ul. S. Kosovel 7
Tel. 226-272

GOSTILNA
BAR
TOBAKARNA

DEBENJAK NADA

TREBČE 17

SAMOPOSTREŽNA
TRGOVINA JESTVIN

**PAHOR
in ŠKRLAVAJ**

TREBČE 232
Tel. 211-857

ZALOGE GRADBENEGA MATERIALA

EMIL GRGIČ

PADRIČE 10
Tel. 226-138

MESNICA — UVOZ ŽIVINE IN MESA

ALBIN BAK

PADRIČE 116
Tel. 226-184

TRGOVINA JESTVIN - TOBAKARNA
PRODAJA PLINA AGIPGAS - PUBLIGAS

KARLO KALC

GROPADA 97
Tel. 226-366

ceramiche domus Carso
S. A. FLORANO

TRGOVINA IN RAZSTAVA

TRST - OPČINE - Narodna ul. 71
Tel. 212-000

TRGOVINA JESTVIN,
KONFEKCIJE
IN BAR

GRGIČ - GREGORETTI

VOŠČI
SREČNO 1982!

FERNETIČI 13

Tel. 211-866

FIAT
CITROEN
NSU
RENAULT

NADOMESTNI DELI ZA
AVTO - MOTOR - KOLO

BRUNDULA

34016 OPČINE — Narodna ul. 154 — tel. 211-022

JESTVINE - DROGERIJA

SILVAN GRGIČ

PADRIČE 37-54
Tel. 226-293

PADRIČE št. 59
Telefon 226-304

TRGOVINA JESTVIN

ŠKABAR

Najemnika ANITA in SILVERIJ SLAVEC

OPČINE
Narodna 42 Tel. 211-026

DROGERIJA

IVAN ŠKABAR

OPČINE
Proseška 22
Tel. 211-552

PEKARNA
IN SLASČICARNA

ČOK - KRIŽNIČ

OPČINE, Narodna 57
Tel. 211-046

CVETLICARNA

**ANICA
ŠVAGELJ**

OPČINE, Proseška 33
Tel. 211-482

Trgovina nadomestnih
delov za avtomobile
in avtoodpad

SIMIČ

OPČINE, Narodna 48
Tel. 211-322, 212-057

DROGERIJA

VASJA GULIČ

OPČINE
Narodna 48

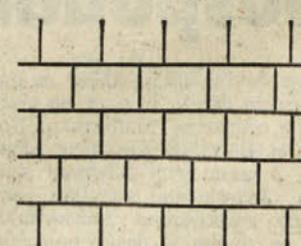
GOSTILNA

GRGIČ

PADRIČE 36
Tel. 226-112

**CELESTINO
DANIELI**

- GRADBENI MATERIAL
- VODOVODNI
INSTALACIJSKI MATERIAL
- KLASIČNE IN
MESALNE ARMATURE
- ODTOKNE CEVI PVC
- MANSARDNA OKNA
- PODSTREŠNE
ZLOZLJIVE STOPNICE
- ODPRTA OGNJISKA
- KAMINI Z IZKORISTKOM
TOPLEGA ZRAKA IN VODE
- OPEČNI IN
SAMOTNI MATERIAL
- SAMOTNI DIMNIKI WIERER
- ZVOČNI IN
TOPLLOTNI IZOLACIJSKI
MATERIALI
- SREDSTVA PROTI VLAGI
IN SNOVI ZA
VODNO IZOLACIJO
- OKRASNE PLOŠČE
IZ STIROPORA
- FASADNI MATERIALI

34016 OPČINE (TRST)
Narodna ulica 77 — Tel. (040) 211-034

REAR

POHIŠTVO

RAZSTAVA - Narodna ulica 51
TRGOVINA - Proseška 3
OPČINE - Tel. 212-255

KEROSIN - OGLJE - DRVA - PREMOG

RUDOLF VREMEC

OPČINE
Proseška 66
Tel. 211-306

ZAVAROVALNICA

LLOYD ADRIATICO

AGENCIJA NA OPČINAH

Zastopnik MIROSLAV STREKELJ
OPČINE, Proseška ulica 3 — tel. 212-753

TRGOVINA ČEVLJEV

MALALAN

OPČINE
Proseška ulica 18
Tel. 212-136

VŠE ZA SPORT IN REKREACIJO

START

sport

na OPČINAH, Narodna ulica 87
vokal z Bazoviško ulico

**ZADRUŽNA
PRODAJALNA**

OPČINE
Alpiska 87 Tel. 211-054

GRADBENI MATERIAL
IN ZELEZNINA

DANEU ALOJZ

OPČINE
Proseška 13
Tel. 211-044

ZELEZNINA

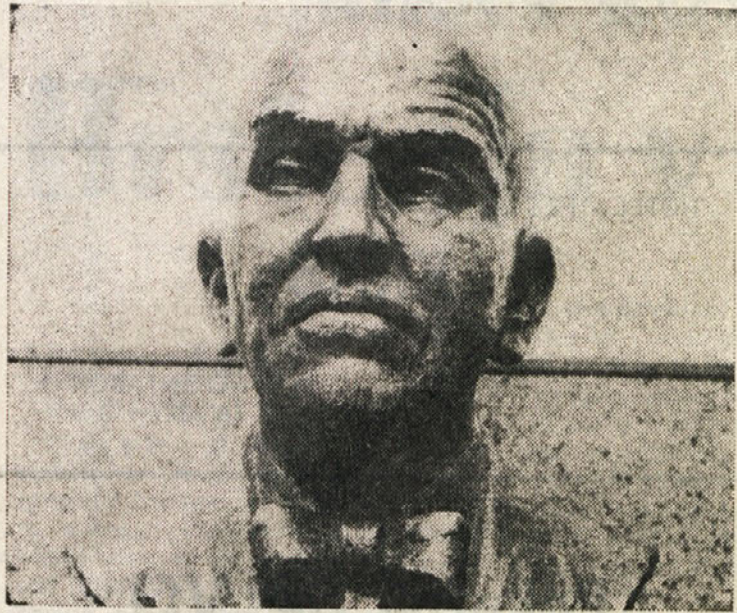
UNUSSI

želi vsem svojim odjemalcem
srečno 1982

OPČINE

PROSEŠKA UL. 13

Pomembnejši jubileji pesniških ustvarjalcev v letu 1982

Stoletnica rojstva ALOJZA GRADNIKA

Pred sto leti se je v Medani rodil veliki slovenski pesnik Alojz Gradnik (1882-1967). S svojimi pesmimi je prinesel v slovensko poezijo čisto svojstven glas. Pisal je v času županičarstva in vendar je njegova govorica bistveno nasprotna od županičarstva. Slednji je o-mamljal z bleščočim jezikom, s pojočimi verzji, z izjemnim stilnim bogastvom. Gradnikovi verzji so kot izklesani v kamnu, nič blišča ni v njih. V Gradnikovi besedah je teža zemlje in starodavne mo-drosti, ki govori o ljubezni in smrti.

Temelje njegove pesniške govo-ricice moramo najti v vsebini nje-govih pesmi. Pesnik je izpovedal čisto svojstveno vizijo sveta; lahko bi ga uvrstili med ekspresioniste, pa tudi ne. Sestavljen je namreč svojstven miselni svet, svet, v ka-terem se pretakata ljubezen in smrt, slast in bolečina, telesnost in duhovnost. Ti ostri razkoli pa najdejo prostor, kjer se razlike združijo: razkol je samo navide-zen: »Spojila v eno sva se v bo-lečinah, / ki nihče jih ne vidi. Dva vodnjaka/oddaljena vrh zemlje sva. V globinah/se vendar eden v drugega pretaka.«

Zemlja, bolečina, smrt so pro-stor, kjer se razdori uravnavajo in hkrati so studenci, brez katerih ne bi bilo življenja. V pesmi »Fon-tana in vodni curek, / ki curek dvigne v nebo, med zvezde iskat vo-do in življenje. Po opojnem lo-bu pa se ponovno vrne v mirno, globoko vodo fontane, iz katere

izvira.

Te osnovne Gradnikove misli so prisotne v vseh njegovih pesmih, ki se po motiviki razlikujejo. Pesnik je pisal o ljubezni, o življenju v Brdih, o kmetih, pa pesmi z narodno tematiko. In povsod je prisotna misel, da se pravo živ-ljenje rodi le v bolečinah, da je slast trenutek in da je ljubezen le v globinah bivanja. Granitni in plastični verzji dajejo vsebini pravo in globoko pesniško podobo. Prav zaradi tega ostaja pesnik še danes vznemirljiv in živ. Tok časa ne izbrše njegove moči, kot ga ni izbrisal takrat, ko je Grad-nik premočrno hodil svojo nekam samotno pot med najrazličnejši pesniškimi tokovi, ki so se pojavljali na slovenskih tleh. Ni rasel proti tem tokovom, ni zaviral nekih novih pesniških in miselnih procesov, bil je le svojevrsten in verjetno enkraten studenec, ki ne spreminja svoje struge, ker je ta jasno in močno začrtana.

Prav zaradi teh svojih lastno-sti je Gradnik pesnik, ki morda deli mnenja, oziroma ne prenaša nekih polovičnih mnenj. Kdor ima rad njegove poezije, bo marsikdaj segel na polico in vzel v roke nje-govo zbirko. Ni tu važno, če se z njegovo poetiko povsem »strinja« (beseda je verjetno neprimerna), težka omama verzov ga bo pre-vzela. Komur je ta teža tuja, bo Gradniku odvil marsikatero toč-ko na lestevici naših največjih pe-snikov, med katero vsekakor Grad-nik spada.

V TUJINI

O kako daleč, daleč si Medana,
ti moja tiha, mila rojstna vas!
Ko mislim nate, skrijem svoj obraz
in vem takrat, kako je solza slana.

Na holmu, v vinograde razsejana,
pred tabo v soncu morje, sivi Kras,
ravan furlanska. Soče zlati pas
in daleč za teboj dva velikana,

Triglav in Krn, še dalje Dolomiti:
tako te vidim in krog tebe Brda
in iščem zate sladkih besedi ...

Najslajša beseda je pretrda,
živ jezik je ne more raztopiti
in kakor kamen v srcu mi leži.

OB SLOVESU

O hodi, hodi, hodi kamorkoli!
Jaz sem potrgala tvoj prvi cvet,
jaz sem izsrkala tvoj prvi med
in druga ga ne najde več nikoli.

Kaj je ločitev? Smrt? — Samo spomini
življenje pravo so. A ne, ki smeh
življenje dal jim je v veselih dneh —
le listi, ki so zrasti v bolečini.

Šestdesetletnica rojstva KARLA DESTOVNIKA-KAJUHA

Šestdeset let je minilo, odkar se je v Šostanju rodil pesnik Karla Destovnik-Kajuh. Skoraj da ga ni slovenskega človeka, ki ne bi pre-bral, zapel, ali pa samo slišal nje-govih pesmi. Droben in hkrati ve-ličastni kulturni dogodek je bil, ko so v gozdovih notranjskega Snež-nika razmnožili 27 pesmi partiza-na Kajuha v 38 izvodih. Bilo je to novembra leta 1943. V podrti baraki je zaropotal stari stroj. Premrazeni prsti so tipkali na sla-bem papirju pesmi, ki jih je Ka-juh sam izbral. Zunaj je medlo, partizani so bili izmučeni od dolge nemške ofenzive. In kljub temu je namesto rafala zabnel tiskarski stroj in namesto smrti so se na papir odtisnili verzji. Šlo je za ver-ze, ki so postali že med borbo popularni. V njih je pesnik-parti-zan govoril o času, ki propada, pa o uporu in o veri v novo živ-ljenje. Govoril je še o ljubezni in žalosti ob izgubi sina ali ljubeza.

Kajuh je v svojih pesmih, sredi gozdov, med umikanjem in napadi pisal verzje, ki so v preproste be-sede strnili najplemenitejšo slo-vensko pesniško tradicijo in ji hkrati odpirali nova pota. Kajuh je zapel otožno in samotno, pa zno-va strumno, napadalno. Pel je o osebnih stiskih in o osebni sre-či. Bodril je borce, vhljal je v svoje verzje trdo vero, da se bo iz borbe rodil nov svet, hkrati pa je bil pozoren na šumenje gozdov, na droben čmurek svet. Zavedal se je minljivosti, zapisal je: »Jaz sem droben, droben list in hkrati-ponosno verzje: »Prav nas je milijon samo, / zdahnili bi, da ne

trpimo / z uporno, dvignjeno gla-vo».

Naj tu navedemo spominski za-pis Kajuha »Marte Paulin-Brine: »Spet se spominjam dogodka med borci, ki so bili zbrani v neki zapuščen hišici na robu pragoz-dnega Roga, na Gričicah. Izpopol-njevali so tam svoje vojaške spo-sobnosti. V globoki travnati vrta-či smo zakurili, ob ognju zapeli nekaj ljudskih in partizanskih pe-smi. Fantje iz vojaške šole so po-sedli po strmini nad dnem vrtca.« Kajuhova Jesenska je odmevala iz globine proti vrhu: »Zaupajte, to-variši, verujte! V resnici tej ni hrepenenja kalna voda, kot divji, hrzajoči konj prihaja k nam svo-boda».

Zamrl je glas. V tistem tistem trenutku smo se začutili kot ena velika družina. Mladi borci, zbra-ni iz raznih slovenskih krajev, so se sprostili, nepozabna so ostala pripovedovanja o dogodkih v bo-jih, ki so jih že doživeli, v njih-hovi domači govorici, prepleteni s šegavostjo in resnobnostjo. Ko smo se potem razšli smo za trdno ve-delj, da nas vse družijo ljubezen do domače zemlje in da nam je Ka-juhova pesem spodbuda, ki nam daje moč v tem zagritenem boju za novo življenje».

V tem boju za novo življenje, v katerega je globoko veroval, v bo-ju za novi čas in za novega člo-veka, ki ju je v pesmih pel, je Kajuh padel, komaj 22-letni (fe-bruaria 1944), za njim pa so osta-le pesmi, ki trkajo na zavest vseh nas.

DROBNA'

Jaz sem
droben, droben list,
ki drevo
mu daje hrano.

To drevo
iz zemlje rase,
zemlja
pa je vir človeštva,
in človeštvo
to je hrast,
ki človeku
daje rast.

PARTIZANOVO SLOVO

Večer je, v breze veter se zaganja,
tovariši so že odšli naprej,
sama sva sredi teh samotnih vej.

Z menoj, dekle, si žalost vso nosila,
ah, kdo bo nosil žalost zdaj ...
Z menoj si boli in radosti delila,
ah, kdo, kdo jih delil bo zdaj?

Se dosti, dosti bi povedal,
a vse besede v prsih mro.
Samo še to: da rad pogledal
poslednjic v tvoje bi oko.

A zdaj odidi, pojdi zdaj domov,
žrtvuj se in ne strajš se grobov,
če vrnem, vrnem se, ko svet bo nov!

Osemdesetletnica smrti ANTONA AŠKERČA

Pred 80 leti (točneje, 10. juni-ja bo osemdeset let) je v Ljub-ljani umrl največji slovenski ep-ski pesnik Anton Aškerč. Gre za takega umetnika, da je prav spomniti se ga, saj je s svojim delom močno označil svoj čas, njegova kremenita realistična kretinja pa je pomenila tudi nov val v slovenskem pesništvu.

Bil je kmečki sin, ki si je pod pritiskom očeta in tete moral »iz-brati« bogoslovje. To je študiral v Mariboru, kjer si je po hudih notranjih bojih miselnosti in ero-tičnega značaja začrtal življenj-sko pot: želel je biti nes-bičen, moralno čist, vse razumevalo du-hovnik, obenem pa je hotel kot pesnik prikazati resničnost živ-ljenja in moč človeške misli.

Tudi v poeziji je krepko krenil za svojim ciljem: prikazovati živ-ljenjsko, to je osebno in druž-beno resnico, kakor mu jo je od-krivalo svobodno in kritično o-pazovanje in razmišljanje. Po kratkem lirskem uvodu je začel zlasti na pobudo kritika Frana Levca, urednika Ljubljanskega zvana, pesniti lirsko - epške pe-smi: balade, romane parabele in satire. Izbral je motive iz družbenega življenja iz ljudske tradicije, zgodovine in osebnega doživljanja. Čudovito široko je nje-govo obzorje: razen nacionalnih in socialnih problemov slovenskega življenja ki ostajajo v središču njegovega ustvarjalnega zanim-a, se loteva vprašani fizične in duhovne eksistence človeka konec stoletja.

Zaradi svojega kritičnega po-gleda na svet in poezijo, zaradi svojega živčnega realizma je bil tarča napadov, ki so zadobili

svojo konico predvsem v Antonu Mahničju. Ta je prvo Aškerčevo zbirko Balade in romane (1890) napadel kot gnusni »nihilizem« in obsodil njeno vsebino in idejnost. Aškerč se je seveda branil, s tem pa sta nastala dva nasprotu-joča si labora: eden se je osla-njal na jansenistično, klerikalno tradicijo, drugi pa na moderni-stične in realistične poglede, ki sta jih zagovarjala tudi Janko Kersnik in Fran Celestin. To pa ni bila samo literarna pravda, temveč tudi peripetija na slo-venskem političnem in socialnem prizorišču.

Neizpodbitno dejstvo pa je, da je Aškerč v svojih baladah in ro-mancih, v svojih epških pesni-vah resnično velik. Nekaj nje-go-vih pesmi je celo ponarodelo, nekaj na jih pošilalo celo priso-podba narodovega odpora proti zatiranemu, saj je Aškerč vedno oznanjal, da so Slovenci »preme-hki« in v bistvu sami krivi za svo-jo neznatno vlogo. Zahteval pa je v zameno kremenitega Slovence, ki nastopa kleno in odločno, kot so to delali njegovi predniki. Za-to se je vedno zatekel v zgodovino, da bi obrazil narodovo moč. Njegov ciklus Stara pravda ni naključno, ampak povsem razum-no in hoteno dejanje. V teh pesnitvah je žil v verzje svetlo in slavno epopejo, ko je ljudstvo vstalo in si zazelelo svobode, že-lelo si je pravega življenja. In tudi v drugih pesmih je Aškerč močan in izviran. Njegove epške širine ni presegel malodane no-ben slovenski pesnik. Anton Aškerč bo ostal v slovenski liti-rarni zgodovini zapisan kot mej-nik časa na koncu prejšnjega sto-letja.

BOJ PRI BREŽICAH

(Iz ciklusa Stara pravda)

«Kdo trka tam zunaj — o polnolunji?»
«Odprite! Kum Zorko pred vrati stoji.»
«Odkod si?» — «Iz Brežic — iz boja!»
«Odprta ti koča je moja!»

«Iz Brežic! Divja li še pravde vihar?»
«Ne! Danes potihnil je že za vsekar!»
Mir sklenil je Ditrihtajin Ziga —
nad njim nihaj vojvode ni ga!

To boj je bil strašen, bil vražji je boj!
Kij s sulicoj, z mečem bat, sablja s kosoj ...
Nocoj je vse tiho tam doli ...
Zdaj ukaj vsak grad naokoli!

O, miren sedaj vsaj je puntar-tlačan,
Mir rajski opevata krokar in vran ...
Kako smo se bili v dolini,
to jaz ti naznanjam edini!

Tristo jih po bitvi ostalih še roj
v vrt mestni našene ti Ditrihtajin, voj;
nasmeje se Ziga in deje:
Pokaj pak so prazne te veje?!

Pet kmetov, tovariši dragi, lahko
kot sadje nosilo bi vsako drevo!
Ko nalašč — prekrasna — vašala ...
Pa naj se poskusi tá — šala!

Štiridesetletnica smrti MIRANA JARCA

MIRAN JARC (1900, Črnomelj - 1942), čigar 40-letnico tragične smrti obhajamo v novem letu, je prav gotovo med središčnimi osebnostmi slovenskega ekspresionizma, obdobja torej, ki je po moder-ni na novo zrevolucioniralo sloven-sko književnost. Spomnimo se le na Kosovelove konstruktivistične poskuse, na Kocbekovo liriko, na baudelairovske motive Boža Voduška, na sijočo in svetlo poe-zijo Antona Vodnika, na socialno motiviko Klopčiča in Seliskarja, pa na vrsto prozaistov in drama-tikov, ki so močno označili svoj čas. In ta čas je s svojim delom označil tudi Miran Jarc.

Miran Jarc se je rodil v Črnom-lju, kjer je preživel mladostna leta, nato se je vpisal na roma-nistiko v Zagrebu, a študij kmalu opustil. Vrnil se je v Ljubljano in tu po abiturientskem tečaju šel v bančno službo. Pridobitništvo pa mu je bilo tuje. Pisal je dosti, pesmi in prozo, v skoraj vse liste, ogibal pa se takih, ki so bili pro-gramsko zanj preveč ekskluzivni. Tako ga ni bilo tudi v Treh labo-dih, ki jih je vodil njegov novo-meški znanec Podbevšek, prišel pa je h katoliškemu Almanahu in h Krizu na gori, kasneje tudi k Mla-dini, ne sicer kot privrženec njih gibanja, ampak kot človek, ki se z njimi v marsičem ujema, hodi pa svoje samotne poti. Jarc je bil bančni uradnik do okupacije. Oku-pator ga je prijel med racijo ju-nija 1942, partizani so vlak z in-terniranci osvobodili, pesnik se jim je pridružil, vendar padel že 24. avgusta v Rogu.

V svojih 42. letih življenja je Jarc napisal drami Ognjeni zmag (1924) in Vergerji (1927-1932), ro-man Novo mesto (1930) in pesniške zbirke Človek in noč (27), Novem brske pesmi (36) in Lirika (40).

V poeziji je Miran Jarc izpo-deval predvsem samotno človeka. Ta samota se kaže skozi lube-zenko in družbeno odtujenostjo, sporom med čustvom in razumom ter vesoljsko tesnobo in rado-žljivostjo. Osamljenost je izvir vse bolečine. Človek je ujet tudi v na-pol agonični, nasladni, nerazumni družbeni vrtiljak, iz katerega se ne more iztrgati. V teh krogih se giblje njegova zbirka Človek in noč, na katero je moral sicer ča-kati dolgo vrsto let. Že v drugi zbirki pa je očiten premik iz sub-jektivistične lirike k miselnosti in motivno objektivni, kar je bil iz-raz pesnikovega zavestnega preo-brata od sebe k skupnostnim vprašanjem. V Liriki pa se je še bolj oddaljil od vsebinskega potepu-šstva, se odpovedal brezčasju ter se intenzivno vključil v čas, v slo-venski realni prostor.

Pesnik iz Črnomlja je tako pisal literaturo, ki je bila značilna za ekspresionizem, njegov izraz je e-leganten in moderen, njegove vizi-je velikokrat apokaliptične. Nezaupen je bil do življenja, ljubosum-no je branil svojo duhovno neod-višnost, ki je kljub načelni social-nosti poudarjala veljavo nemate-rialnega sveta in podpirala nag-njenje k vizionarskim opojem. Tu-di zaradi svojega samotnega iska-nja in samotne hoje, Jarc ni mo-gel vplivati na sodobnike in niti ne na poznejše rodove. Kljub temu pa je njegova umetnost prava in resnična, poleg tega pa še karak-teristična za določeno obdobje slo-venske književnosti, saj se v njej razpoznavajo vsi znaki le-tega, vsa nesoglasja in v bistvu realnost časa.

POT SKOZI NOČ

Kako lepo je iti v dveh
v takih svetlih, svetlih nočeh.

Na obzorju se kristali zvonjenje,
zbiseril se mi davni sen je
v podobo: dalja zasnežena vsa
in midva sredi veselstva sama ...

Utešam si sanje: greva v dveh
v bengalično kričočih nočeh.
Tvoj rožnati smeh mi zastira oči,
da bi ne videla grozne noči.

Ko okostnjaki okrog naju plešejo,
spletava k zvezdam si lestvico ...

Vem: takrat te pri meni ne bo,
ko bom razdvajal sam temo.

Morda, ko se bom zgrozil,
tvoje ime bom v brezkončnost zavpil.

Četudi tvoj sen me več ne pozna,
če najde moj klic te v bleščavi sveta,

naj sto hrepenenj bo do tebe — nekoč
kot spomin ti bo slutnje zviharila noč.

O, pojdeš tedaj kot rožnata misel z mano v dveh
v strašnih, rdeče kričočih nočeh.

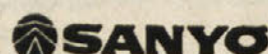
SIVI LASJE

Sivi lasje, sivi lasje
niso za mlado žensko srce.
Zime ne ljubi pomlad zelena,
starca ne mara dekle nobena.

Sivi lasje, sivi lasje —
vsaka ogiblje se jih dekle.
Vidi sneg beli na tvoji glavi
pa jo zazebe, če te pozdravi.

Sivi lasje, častiti lasje ...
Hvala za čast to, hinavski ljudje!
Kaj so lasje mi takšni častiti,
če me nobena več noče ljubiti!

MESNICA

DANIELI MARINOOPCINE
Narodna ul. 69
Tel. 211-097Trgovina radio - TV - električnih predmetov
in nadomestnih delov
pralnih strojev vseh znamk**MARIO SOSSI**OPCINE — Ul. dei Salici 1
Tel. 211-155**FOTOLITO
ARTECOLOR TRIESTE**34016 TRST - OPCINE
Narodna ulica 48/2
Tel. (040) 211-839BARVNA SELEKCIJA IZ DIACOLOR
IN OSNUTKOV Z ELEKTRONSKIM SCANNERJEMhi-fi — radio registratorji
tv color — elektrogospodinski stroji
PRODAJA IN POPRAVILA**BRUNO BRESCIANI**

OPCINE — Narodna ulica 47 — Telefon 211-711

URARNA
ZLATARNASE VAM
ZAHVALJUJE
ZA IZKAZANO
Zaupanje
IN VAM VOŠČI
SREČNO
NOVO LETO 1982

OPCINE, Proseška 6 — tel. 211-465

**Društvena
gostilna
Opčine**Odlična izbrana vina
in domača kuhinjaOPCINE
Proseška 39**AGRO - SOSIČ**OPCINE
Narodna 158Vsem cenjenim odjemalcem želimo srečno novo leto
in se priporočamoHOTEL
RESTAVRACIJA**VALERIA**OPCINE — Ul. Nazionale 156
Tel. 211-204ZALOGA PIVA
IN MINERALNE VODE**IVAN ŠTOKA**PROSEK (Devinsčina)
Tel. 225-207

GOSTILNA

DolencPROSEK (Devinsčina)
Tel. 225-214

TRGOVINA POSODE

STANISSA LIDIA

NABREZINA 89

Kokošereja PRAŠELJvošči vsem klientom
srečno novo leto

PROSEK - KONTOVEL 224

RESTAVRACIJA

SLAVKOKONTOVEL 453
Tel. 225-393

V Velikem Repnu

VELEBLAGOVNICA

SUPERMARKET

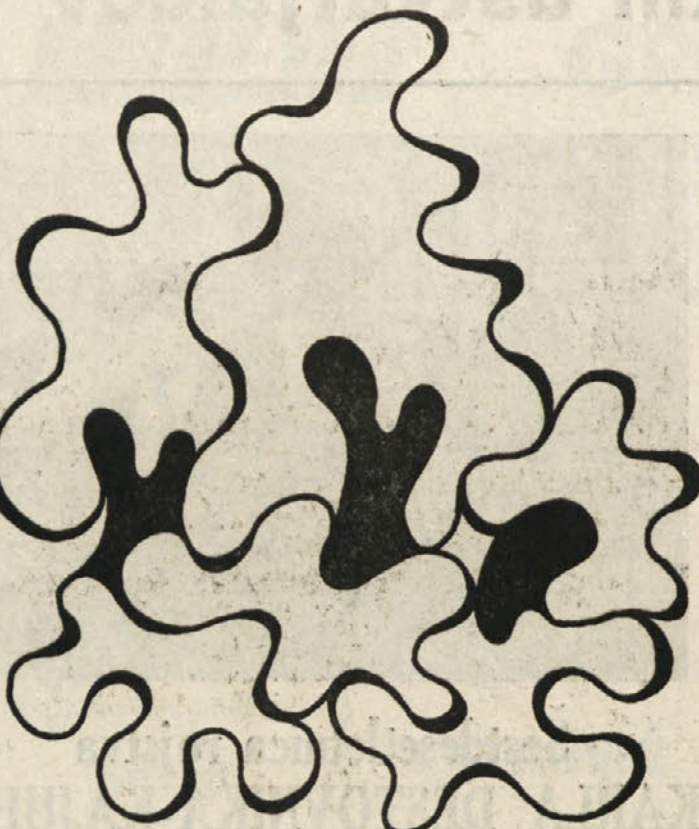
Tel. 227-263

Guštin Branko

VELIKA ZALOGA VSAKOVRSNEGA BLAGA
JESTVIN - DROGERIJSKEGA BLAGA

Vsak teden posebni popusti pri raznem blagu

vse za sport in prosti čas

VEC SPORTA - VEC ZDRAVJA
Briški - Girandole 42/BVsem športnikom
in zvestim odjemalcem
srečno in uspešno
novo leto

DROGERIJA

ROMAN DANEU

PROSEK 154

GOSTILNA
IN TOBAKARNA**MILIČ**

Domača kuhinja

BRISČKI
Tel. 227-330

SEMENARNA

ZORN RADOVANSemena — Kmečko orodje —
Gnojila — Antiparazitarna sredstva — Cvetlične vaze —
Gomolji in rastline na splošno
in sadno drevje

PROSEK 160

GOSTILNA

ŠKABAR

Najemnica MILENA ŽAGAR

VELIKI REPEN 70
Tel. 227-117TRGOVINA
JESTVIN**ŠEGINA - LUKSA**

PROSEK 551

MANUFAKTURNA
TRGOVINA**RAFAEL ŠTOKA**PROSEK 1
Tel. 225-121TRGOVINA
IN
LABORATORIJ
RADIO TVHI-FI, RACK
TV COLOR
SERVISALDO COLJA
KONTOVEL 134
TEL. 225471

ZELEZNINA

**Bruno
Rebula**PROSEK 191
Tel. 225-396

FOTO

SedmakPROSEK 131
Tel. 225-394

Se priporoča

DROGERIJA

AntoniPROSEK 140
Tel. 225-509

BAR

LUXA

PROSEK 140

vošči vsem klientom
srečno 1982

TRGOVINA JESTVIN

Donatella D'Agostino - Parovel

REPNIC 40

HOTEL - RESTAVRACIJA

KRAS

PRI BOZOTU

REPERTABOR 1
Tel. 227-113**Pekarna SALVO**želi svojim cenjenim
odjemalcem
srečno novo leto 1982

REPERTABOR 53

GOSTILNA

«POD TABROM»COL (Repentabor) št. 8
Tel. 227-120

BARVE

COLORIFICIO G-M

PROSEK 138

TRST — Ul. Parini 9

CVETLIČARNA

ADAPROSEK 551
Tel. 225-496TRGOVINA POSODE
IN ZELEZNINE**FIORETTA PERTOT
LIVIANA ZORN**PROSEK 5
Tel. 225-142
Sprejemamo
poročne liste

ZLATARNA

**MARČELA
ŠTOKA**

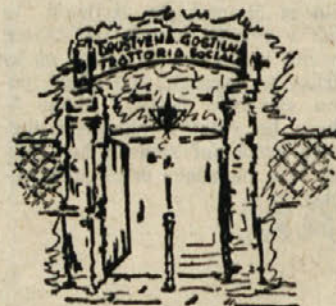
PROSEK 129

PEKARNA
IN SLASČICARNA**DANICA
MARTINUZZI**PROSEK 138
Tel. 225-257

POHIŠTVO

elioPROSEK (TRST)
Tel. 225-277

VSE ZA HIŠO - VSE ZA VRT

**DRUŠTVENA
GOSTILNA
NA PROSEKU**NAJEMNICI
MIRANDA IN ZOFKAPROSEK št. 280
Tel. 225-137

RESTAVRACIJA

VLADI LUXAPROSEK 539
Tel. 225-398

Novoletna novela

MIRAN KOŠUTA: Brstenja v zatonu

I.

Leila

Noč je najina... Sredi trudnega, komaj zaznavnega valovanja tilnikov je v umirjenem prepletu hertzov in vatov zavelo kot iz sveže, pozivljajoče studenčnice. Morje teles je po divjem nabijanju nevidnih tolkal in jeznem strganju električnih kitar ubralo nežno kadenco in le kdaj pa kdaj pljusnilo ob obale plesišča, da se je iz pen in mehurčkov kot Venera izrisal par, ki se je kmalu spet utopil v polmrak divanov.

Najina je, sem s šepetom pritrdil dolgi žitasti lasem, ki so se v kaskadah naboili na ramah v igrivo kodre. Prišla in zasanjala sva se v Lenonovo »Woman«. Kot nalašč. Pesem se je vpela v moje misli: o Leili sem razglabljal kot o sočnem majskem sadežu. Čutil sem jo, žensko, v znojnem vzdihu diska, ki se je lomil v kratko melanholijo noči. O njej je Leila zopet pokramljala.

Ukradla sva jo. Ti morju, jaz pa staršem, so se ji za hip zalesketale ustrice v prosojnem oranžnem pramenu. Povedano mi je budilo še žive spomine, virgo me je v čas. Nazaj. V sobotna čakanja pod njenim oknom. V Leilina prepričajoča opravičevanja staršem — Dober fant je, saj bo že kaj našel, pa rad ga imam — ki sem jih slutil za polakano vhodno smrekovino. V parni plinski izpuh motorja, ki je moral napeti vseh svojih devetindeset kubicov, da sva se z Leilo prebila čez kraške klanke v hišo vabljivih leskov, utripajočih sojev in zvokov, v usodna somračja je par korakov stran od hladno zelenega brinja na robu gmajne. Včasih sva posedela tam razgreta od plesa in toplja od poljubov. In ko so se razblinili vonji pokosenih senozi, je zadisalo po zvezdah, po neskončnem, po jutru, ki je prihajalo.

Potok, ki je vse dotlej mirno zbežal, je nenadoma bruhal. Slap rock glasbe si je v harlekinstvom pobilskov in zvokov ustrojil pot sredi romantične zvedavosti tilnikov. Jezno strganje električnih kitar je bilo znova tu. Leila se mi je iskrivo odtegnila. Zajadrala je v gručo ob robu plesišča. Pozabila mi je z bokci. Peneci se hudomušnosti ritma, ki je izzival s svojo naivnostjo, sem se prepustil še sam. Da sem čisto fizično sočustvoval z glasbo, ki je sanjarila chopinovske vzpone v suženjski zverženosti primitivno plemenskega bobnanja. Da sem opazoval lutke, ki so hlepele po pozabi in po odvodi od vsakdanje nerazume, posrkanih cigaret, od starih in novih skrbi. Da sem se prerinil do Leile, ki se je kot metulj spreletavala po podu iz satovja bleščočih se šesterokotnikov. Po vsej priliki reminiscenca modnega filma... V gruču je vabljivo požugal prst. Žitasti lasje so se sklonili nad moje uho in mi ob zvokem hihitanja zaupali: Tvoja bom. Danes...

Pijan sem klečnil v telo na desni in v enem zamahu zavril na nebo. Luči so se zavrtle v nori omotičnosti. Ze sem se ji približal, da bi z vprašajočim pogledom prešinil lesketajoči se zrkli, ko mi je koščena roka padla na ramena. Starček, ki jo je bil položil, je sredi vijoličastih pobilskov, satinastih kril in prižemajočih se kavboj učinkoval kot čudna, nenavadna prikazen. Planet disko mu je bil, ribiču — zemljano, očitno tuj.

Pridi, Peter! Čas bo in luna je ugodna... me je povabil.

Dolgo sem čemel v njegovo sivo razkuštrano grivo, v njegov neobrblj izpit obraz. Presenečen. Zaprepačen, ker bom zdaj moral z njim.

Da je morje močnejše od ženske?, sem poskušal še zadnjo obrambo.

Močnejši, je pribil izklesano resnico in se usločil. Potem sva odšla. Za mano: vlažne Leiline oči, ki jih moj »oprosti, če moreš...« ni potolažil in par smrdljivih satinastih kril. Z umljivimi gestami so se posmehovala čudni starčevi prikazni.

II.

Ulov

Odkod se je prikradlo tisto decembrsko sonce, ki se je kot valeriana razleglo po travah in osušenih latnikih, razbolelih od slane in jutranjih pajčolanastih meglic, sem lahko samo ugibal. Starcu je bilo dobrodošlo. Me-

ni je ščegetajoče plalo po nozdrvih, da sem se v hipu prevallil na bok in se je vsiljivi pramen razočarano zapilil v kup mrež in plutovine. Vstati v zarjo, polno vabljivega pričakovanja... Kaj bo v mrežah? Ko sem komajda mrknil s trepalnicami v nov dan, je bila siva griva že nared pred ribiško koč. Košeni prsti so pravkar odložili jadrovec, s katerim so obšli obledelo platneno krpo.

Greva?, je zatipal starček. In šla sva brez besed. Nekaj atavične monumentalnosti je bilo v njegovih spretnih gibih, nekaj vzvišene premišljenosti. Starček je zataknil vilici v okovani guli. Komaj sem s čepom zadelal nerodno jajčasto odprtino lagvice, da je hrastovina zadihala iz sveže hladnega curka, je veslo odrinilo ščifo od brega. Nekaj krepkih zamahov — medtem sem karseda hitro pospravil odbojnike — in sva s starcem ugnala portič. Ze sva zagazila v odprto, v izžeti Jadran, ki naj bi naju osrečil, kdove, mogoče s polnimi vedri »paser«, »škilj«, orad.

Vedel sem, da boš tam, je čez čas padlo iz njegovih ust.

Vedel sem, da moram s teboj, sem mu vrnil.

Sam bi starček ne zmoget tega, za kar je naju klicala luna prejšnjo noč — mrzličnega metanja »pešelj« v črno gmoto valov, enakomernega veslanja v smrti krog za ribjo jato, pazljivega trnkarjenja z obema rokama v pričakovanju enega samega, zadnjega trzlaja dremavih brancinov. Moral sem mu slediti, saj sem ga bil svoj čas izbral za vodnika, za luč v poklicu iz žuljev in poraženih upov, ki mi je — v pričakovanju boljšega — še najbolj zalegal. Sicer pa se mi je ribišvo zarilo v meso in kri. In dovolj je bil pogled z načipkane gladine v prosojno zimsko nebo, na orumenele izkolice bradje in vas, ki je želela nad njimi, da sem vedel čigav sem...

Motrenje horizonta — starčevsko hrepenenje v nedosegljivo. Jaz sem se zapilil v nabrežje in stikal za zemeljskim.

Je prišla?, ga je zaneslo z neizrekljivih višin na obale smrtnega.

Leile ne bo, sem odrezal suho.

Tako nekako je morala usekati harpuna ob grodnici, ko so jo pred desetletji ribiči zasajali v tune. Ze dolgo jih ni bilo na spregled, pa jo je starček vedno znova naoljil in obvaroval rje, ko da bi mu morala vsak čas služiti.

Iz samih spominov je, je starček uganil moje misli in odbral moj pogled.

Sediš na čupi v lagodnem brezdelju avgustovskega sonca, v brnenju muh

in os nad sluzjo razmetanih »gužev«. Potem zareže iz salvij in skal: »Kacavali«, tu sol. Skočis v dno barke, odreš se od brega, zaoraš kot veter. Prestrežeš jih tam pod Brojnico. »Buta de magra.« vrzi mreže zakriči s pobočja. Obkolis jih, zadrigneš, sekaš in kolješ in živis... »Stegando voh«, poševo k bregu, ukaže še zadnjič niže med latniki. Zajadraš v portič in se nasmeješ vsemu, čisto vsemu, kar te v njem pričakuje: ženam, otrokom, vasi, vinu, ki diši po krvi, zmagi in soncu...

Starček se je izpel. Privlesala sva na kraj, kjer je bila lebečca pluta mrež z vzporednim korelatom robidovja in suhih češpel na obali memento najini nočni pustolovščini. Čakanje kot umiranje dolgo. Potem je kljun zarezal v val z eleganco galeba. Proti portiču so se podnice šibile pod težo veder. Pasere, škilje, orade. In starcu so se iskrile oči.

III.

V ribarnici

Molo Pescheria: priveznik je s plovca na pomolu strmel v majhno črno piko na obzorju. Njeni obrisi so se v odlesku goreče rože na vzhodu poča-

si izrisali v jasnejši videz — v privzdignjeni krn in dve tanjši marmorno sivi silhueti. Krhki leseni zaboji na njem so odstirali zarji svojevrsten zaklad...

Bral sem o starcu, takšnem kot ti, sem dejal naposled, ko je ščifa pritala zaradi vetra, ki se je bil ukresnil nekje zgoraj in napudral valove. Madež na gladini je zrastle v določnejšo gmoto: zdaj so se videla še vesla.

Imel je manjši čoln, na katerega je privezal z znojem in krvjo priborjeno mečarico, pa so mu jo morski psi med potjo požrli in je privlesal v pristan z okostjem, sem virgel v dan, medtem ko so se vesla že podaljšala v ščifo s sivo grivo in suhljato mladeniško postavo ob kotvi.

No in kaj potem?, je zamrmral starček.

Mar bi jo sesekljal tisto mečarico in jo stlačil v podkrovje. Sicer pa, ga je zaneslo s stvarnega v neslutene bojazni, tu ni morskih psov.

Ščifa se je z rahlim pljuskom vesel prihljnila pomolu, da jo je priveznik lahko premočil čisto od blizu. Na morske pse sem ciknil:

V morju jih že ni, kaj pa na suhem?

Zadnja hamletovska dilema je zvisnila mimo starca prav v trenutku, ko

se je kodelja v stremenih naježila od priveza. Nasprotno ga je osvajalo: dober ulov, dober zaslužek.

Ali ne?

Vonj pinij in rododendrona pod Griljanom je bil le še spomin, ko sva s polnimi zaboji vstopila v napoli stekleno stavbo avstroogrškega videza. Na ribjem trgu je s klci, barantanjem, pogodbami in smradu po razpadajočem utripalo mesto. Mesto, ki je bilo sluznato in mehkužno kot luske ščimbrov, gnijoče in plesnivo kot ribji ostanki mačk, mesto, ki se je ujelo v mreže spomina, zadržalo čupo privdov, veslalo proti toku v zarjo preteklosti... In tu so bili njegovi vitezi: lastnik modne restavracije, ki je kupoval jastoga na bližnji stojnici, zabuhel, trebušast prodajalec, ki se je pogajal za deset zabojev sardonov, mešetar, ki je vozil kalamare, sipe in hobotnice koprnečih oči ribarnicam na Kras.

Tomosov desetkonjski ali Johnsonov petkonjski? — se je z mislijo o motorju za ščifo posladkal starček, ko sva seznanila najin plen s hladom marmornatih plošč. Sivi kodri so z asketskimi trmo začeli barantanje: šestdeset, petdeset, petindeset... Zabredel sem med škрге in plavuti. »Kanoče«, jegulje, škorpene, »garuže«, skati, sardale — vse se je zvijalo v zadnje krče, lovilo in hlatalo za vlagu občasnega prodajalčevega vodnega curka, rinilo za osvežujočo iluzijo ledu, govorilo z očmi, polnimi zakajev, sanjalo modre globine, zelene alge in bisere ostrig... Ko sem se vrnil, so se gube na starčevem obrazu krojile v trpeče razočaranje. Najraje bi bil vse ribe zmetel zopet nazaj v morje. Pa še mreže. In vesla. In sebe. Molč je šele na pomolu izkoprnel v besedo:

Sem ti kdaj pripovedoval o ribiču, ki jo je mahnil na morje za sv. Petra?

Moral bi bil ostati doma, saj je lov tistega dne po stari navadi bogoskrustvo. A on se za to ni zmenil: odjadral je. Morje je bilo mirno, gladko, a kmalu ga je z divjo silo razplamtel vihar.

In ribič se ni več vrnil. Vidiš, tako bi bila morala ostati doma danes še midva. Lovišča so bila tudi drugod radodarna. Rib veliko, zaslužka malo, je starca že spet osvajalo novo nasprotje. Tokrat drugačno: nasprotje nasprotja.

ZAPISNIK

KOMISIJE ZA NOVOLETNI LITERARNI NATECAJ PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Dne 26. t.m. se je v uredništvu Primorskega dnevnika sestala komisija za literarni natečaj Primorskega dnevnika za novoletno novelo.

Komisija v sestavi: Filibert Benedičič, Marij Čuk, Ace Mermolja in Jože Koren je ugotovila, da je do predpisane roka uredništvo prejelo osem prispevkov. Komisija je pozorno in z upoštevanjem razpisa prebrala in ocenila vsak prispevek posebej in soglašala v ugotovitvi, da vsi prispevki odražajo skrben pristop k literarnemu izražanju ter obvladovanje jezikovnih, stilnih in fabulativnih prvin.

Komisija je soglasno sklenila, da izbere za objavo v novoletni številki in nagradi novelo z naslovom »Brstenja v zatonu« avtorja Mirana Košute.

Novelo odlikujejo bogato in plastično izrazoslovje, izviran in sodoben slog ter večplastna fabula, v kateri se prepleta usoda našega človeka ob morju in njegovega značilnega sveta v sočnanju s sedanostjo.

Komisija je tudi sklenila, da nagradi noveli »Dekle iz Ulice Donata« Aleksija Pregarca in »Ni sledu za žerjav« Nadje Krišćak, za kateri si pridružuje pravico objave.

Trst, 26. decembra 1981

IV.

Poljub mesečine

Dež je z nežno, hladno roko božal pozabljene lišaje na strehah. Tokovnice so curljale po hrapavem asfaltu polzele po klancih niže, k velikim vodam. V decembrsko hrepenenje. Iz okrušene vaskne hiše, ki se je v nekakšni primitivni gradbeni gospodarnosti oslanjala na sosedovo s tremi zidovi, se je izvil dim in se porazgubil v meglo.

Doma je, sem se pridružil šepetu dežja na ulici.

Vračanje je bilo boleče obujanje spominov: v škripcih smo, ne potrebujemo vas, nasvidenje kdaj drugič... Tiho, počasi me je zagrabilo. Nekaj kakor slutnja. Da še ni končano? Duri, ki jih je starček odklepal le ko je prihrumel iz svoje ribiške koč na obali v vas po mreže, konopec ali škripčevje, so bile na stečaj odprte. Na pragu: eno samo prajeno šušljanje. V izbi: nekaj sosedov, pasja vročina in... ona. Leilo sem po tisti noči prvič videl. Vsa mehka, skrbna se je sklanjala nad nerazločno telesnostjo, ki je trepetala pod odejami. Žitasti lasje so se s kodri dotikali, rjuh. In odpirali so tesnobo v meni. Na starca, ki me je učil veslanja, šivanja mrež, krpanja jader, nastavljanja trnkov in vab. Siva griva je zdaj v vročini omotičnosti razmetano in razkuštrano orala po polstru. Bledilo se mu je. Tedaj, ko je v peči zahrestljalo in so gabrova polena popokala od plamena, se je ozrla name. Njen pogled — poljub morju iz mesečine zvezdnatih noči avgusta. Poljub v igro valčkov in muslimastih pen. Leiline modre oči so me sprejele, vsrkale vase in odnesle iz izbe. Zaupale so besedam odgovor mojim kristalno jasnim zakajem.

Padel je v vodo. Ko se je vračal z ribarnice, ga je zaneslo v Barkovlje, v gostilno, je zaihtela in mi izostrila drobce neslutene mozaike. Megla se je kmalu razkadila.

Mogoče se je napil, da bi praznoval ulov. V barki je izgubil ravnotežje. Komaj so ga potegnili na pomol. Sprva še ni bilo hudo. Pripljajali so ga domov in poklicali zdravnika. Pozneje se je poslabšalo: pljučnica, mi je Leila navrgla še zadnje manjkajoče drobce. Zdaj je bil mozak popoln. In vedel sem, da ga k pletenki ni prignalo razposajeno veseljačenje, prej kaj drugega, mogoče pelinast okus razočaranja in nenadejani čekani morskih psov...

Kako pa da si prišla?, sem shodil na steze stvarnega.

Pome je poslal. In to mi je izročil. Zate —, mi je pomolila leseno, z razbarjenjem ocvetličeno skrinjico, v kateri so se kot iz ostrige zalesketali biseri: kup denarja. Verjetno vsi njegovi prihranki. Iz Leile je dahnilo skrivnostno.

Našega da vzemi, Tomosa, se je silil v šalo, ko mi jo je zaupal. Rekel je, da boš razumel, so se ulovile najine oči. Njen pogled je bil le še poljub iz mesečine zvezdnatih noči avgusta. Poljub brez očitkov. Drhtenje najin rok v prijemu je bila sladka pozaba tiste noči. In vse je bilo kot nekoč.

Med opozorilnim in prosečim je v obnebe Najinega pogrknilo. Zagrgalo je bolečo prošnjo.

Pojdi, kliče te, me je napodila Leila.

V izbi so oči sosedov še vedno prebadale posteljno vzglavje. Ko me je v trudnem lhtečem snu čutil razneženo ginjenega poleg sebe, so se mu ustnice napele v nežgovorljivo. Se so od toplega počila polena v žerjavici, preden je z neznošnim naporom dahnil v blagoslov in preklestvo. Enkrat za vselej:

Ribič boš...

GOSTILNA

SARDOČ

PREČNIK 1/B

GOSTILNA

SARDOČ

SLIVNO 5
Tel. 200-225

SAMOPOSTREZNA TRGOVINA JESTVIN

KUKANJA

NABREZINA 106/b
Tel. 200-172

PEKARNA IN SLASČICARNA

IVO GRILANC

NABREZINA 108
Tel. 200-231

vošči vsem svojim odjemalcem srečno novo leto

TRGOVINA ELEKTRIČNIH PREDMETOV

MIRKO - ANICA FRANČEŠKIN

NABREZINA (center)
Tel. 200-238

TRGOVINA OTROSKIH OBLACIL
IN VOLNE

DRAŠČEK LAURA

NABREZINA 142

GOSTILNA
IN TOBAKARNA

BASTIANČIČ

želi vsem srečno novo leto 1982
in se priporoča

SALEŽ 59
Tel. 229-113

Prijatelj, znanec in klientom
uspešno 1982

MIZAR

BORIS GRILANC

JESTVINE

MARUŠIČ

SALEŽ 20
Tel. 229-125

MESNICA

RAVBAR BORIS

želi srečno 1982!

KRIZ 193

MESNICA

RAVBAR BORIS

želi srečno 1982!

KRIZ 193

MARMORNO PODJETJE

«ZIDARIČ»

želi svojim klientom in prijateljem
srečno 1982

SEMPOLAJ 4/B

GOSTILNA

«PRI PINOTU»

MEDJA VAS 10/a
Tel. 208-296

**S
r
e
č
n
o

1
9
8
2**

TRGOVINA, PEKARNA
IN SLASČICARNA

Justina Guštinčič

KRIZ 204
Tel. 220-349

ZALOGA GRADBENEGA MATERIALA

MILIČ - USSAI

KRIZ 9/a
Tel. 220-368

ZALOGA GRADBENEGA MATERIALA

MILIČ - USSAI

KRIZ 9/a
Tel. 220-368

BAR

KANIN

URZAN MARIO

vošči svojim cenjenim
gostom
srečno in uspešno leto 1982

SEMPOLAJ 18

BOGATA ZALOGA PLOŠČIC
IN SANITARNEGA MATERIALA

ROLICH

NABREZINA Kamnolomi 35
Tel. 200-371, 200-204

POKRAJINSKA CESTA
NABREZINA - SESLJAN

FRIZERSKI SALON

SONJA ROLIČ

NABREZINA
Tel. 200-203

CVETLIČARNA

Kosmina

NABREZINA 108/A
Tel. 200-375

RADIO — TV

KOSMINA SERGIJ

NABREZINA Center
Tel. 200-123

PEKARNA IN SLASČICARNA

JAZBEC

NABREZINA (center)
Tel. 200-174

DROGERIJA

PIERI GUGLIELMO

NABREZINA - Center 100
Tel. 200-396

ZALOGA PAPIRJA

GUIDO ZIDARIČ

NABREZINA 120/bis
Tel. 200-232

TRGOVINA JESTVIN

VIDIMARI IVAN

NABREZINA (center) 104

MESNICA

PAHOR

NABREZINA (center) 95
Tel. 200-366

DELAVNICA
ZELEZNIH PREGRAD

TABAJ MILOŠ

STANDREZ
Ul. sv. Mihaela 266
Tel. 30-874

GRADBENO PODJETJE

JOŠKO KRAŠČEK

vošči srečno novo leto 1982

SOVODNJE, Ul. Venezian 14 - Tel. 882-178

SAMOPOSTREZNA
TRGOVINA JESTVIN

GRUDEN

DEVIN 50
Tel. 208-139

POHISTVO

«ARCOBALENO»

PUPPIS BORIS

DEVIN
Državna cesta 14
Tel. (040) 208-559

GRADBENI MATERIAL

TERČON

nejemnika ZBOGAR Orlando in RET Ezio

SESLJAN 27/A
Tel. 299-259

Giochi sport

VSE ZA ŠPORT IN PROSTI ČAS — SESLJAN (Center)

ZELEZNINA IN DROGERIJA

TERČON

SESLJAN 27/A
Tel. 299-920

POHISTVO

PUPIS

STALNA RAZSTAVA MODERNEGA
IN STILNEGA POHISTVA

SESLJAN 59/b
Tel. 209-269

PEKARNA IN SLASČICARNA

LEGIŠA

SESLJAN 41
Tel. 209-147

sail sistiana

želi
srečne praznike

NAVIKA IN PROSTI ČAS

SESLJAN 59/L — Tel. 208-700

KOVINARSKA DELAVNICA - KLEPARSTVO

FRANC ČAVDEK

SOVODNJE
Industrijska cona 1 — tel. (0481) 882-028

BENEDIL

Ul. Manzoni 14 - CEDAD
Tel. 730614 - 732019

Ul. Dante - CENTA
Tel. 784515

SPECIALIZIRANO
GRADBENO PODJETJE ZA:

- Protipotresne sanacije
- Stavbeno gradbeništvo
- Industrijsko gradbeništvo

TEKNOMEC

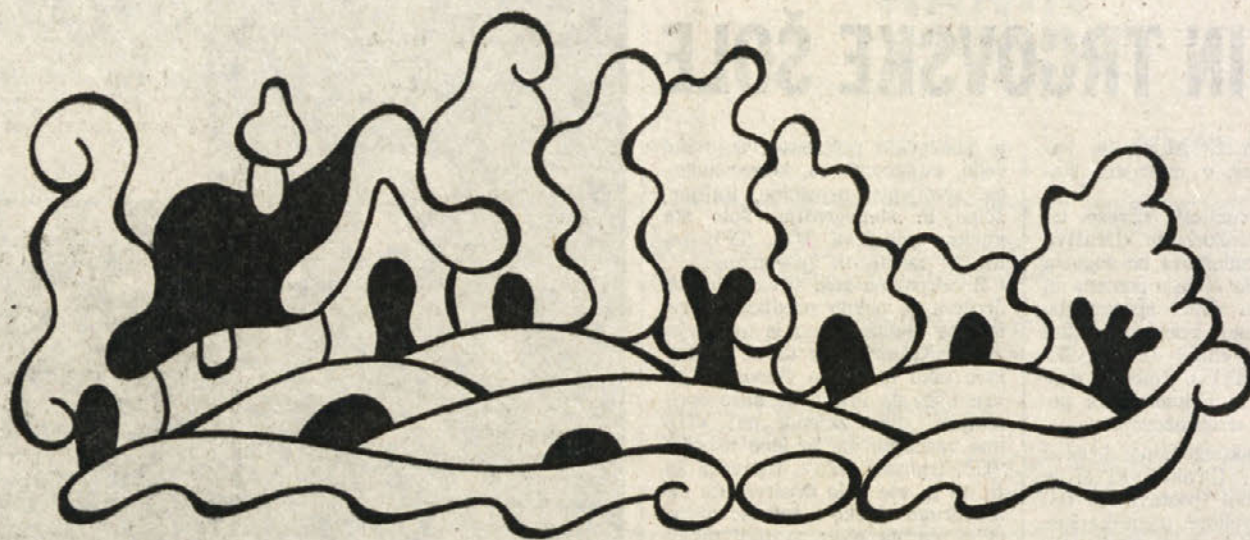
GORICA, Korzo Italija 76
Tel. 81-032

stroji za urade OLYMPIA INTERNATIONAL - IBM
stroji za fotokopiranje NASHUA COPYGRAF
pohištvo za urade — tehnični servis

Dr. Tanja Mermolja

specialistka za ustne in zobne bolezni

GORICA, Travnik 11
Tel. 845-47

DROGERIJA

JULKO ČAVDEK

GORICA

Ul. Duca d'Aosta 34

MINIMARKET

LUIGI TOMŠIČ

GORICA — Raštel 24

Tel. 84-167

SPLOŠNA
IMPORT - EXPORT

ČER - IMPEX

GORICA
Ul. V. Veneto 49 — tel. 82-159, 33-524

TOTOCALCIO

Bar Pace

GORICA, Travnik 22

Srečno 1982
vsem klientom!

TVRDKA ELIJA ČUK S. n. c.

GORICA — Trg Cavour 9

— Navadna in dirkalna kolesa znamk LEGNANO, WANDER,
OLYMPIA, BIANCHI, PINARELLO, COLNAGO itd.
— Nadomestni deli CAMPAGNOLO, SCHIMANO, OFMEGA,
WEIMANN
— Otroški vozički BIEMME
— Celade JEB'S, NOLAN, BOERI SPORT itd.
— Nadomestni deli in potrebščine

PEKARNE
SLASČICARNE

VIATORI

GORICA
Ul. Duca d'Aosta 154, tel. 84-645
Ul. Boccaccio 3, tel. 84-625

TRGOVINA JESTVIN

BRISKO

GORICA
Trg Medaglie d'Oro 12
Tel. 84-550

SHOES

Last. JOZKO KOŠIČ

Travnik 33
Tel. 84-885

GORICA

VELIKA IZBIRA
VISOKOMODNIH MOŠKIH
IN ŽENSKIH ČEVLJEV
TER TORBIC

TISKARNA IN KNJIGOVEZNIKA

Grafica Goriziana

GORICA — Ul. Favetti 9
Tel. 857-66

ZELEZNINA

HOBBY

K. NANUT in T. SULIGOJ

GORICA
Ul. Carducci 32

TRGOVINA ČEVLJEV

ANDREJ ČOTAR

GORICA — Raštel 72
Tel. 83-667

KAVARNA

Roman Bar

Roman Cotic

GORICA
Ulica Roma 2

Elettrotermo sanitaria

Lastnik WALTER SOŠOL

GORICA — Travnik 21 — tel. 85-516

— Instalacije centralnih kurjav na kurilno olje, metan in plin
— vse potrebščine za centralno kurjavo
— prodaja črpalk

OBRTNIŠKA
MIZARSKA DELAVNICA

Čotar

GORICA
Ul. del Poggio 8
Tel. 84-018

TRGOVINA ČEVLJEV

«ALPINA»

GORICA Korzo Verdi 78
Tel. 84-517

AVTOKAROSERIJA

Mužič & Korečič

GORICA
Ul. Rondaccio 2

PEKARNA

OŽBOT

GORICA
Trg Cavour 7
Trg S. Rocco 7

TURISTIČNA AGENCIJA

GOTOUR

GORICA
Korzo Italija 205
Tel. 33-019

TRGOVINA APARATURE STEREO — HI-FI VSEH ZNAMK
ELEKTROGOSPODINJSKIH PREDMETOV — RADIO-TV

Jožef Kerševani

EXPORT - IMPORT

GORICA — Korzo Italija 90 Tel. 84-643, 83-954

KNJIGARNA, PAPIRNICA

GISS

IVANKA LAURENTI

GORICA
Ul. Arcivescovado 15
Tel. 84-594

GOSTILNA

VID PRIMOŽIČ

Drevored XX. septembra 138, tel. 82-117 — GORICA

z briškim vinom in domačo kuhinjo
(pri bivšem Pavlinu)

ZLATARNA in URARNA

ŠULIGOJ

Sportni pokali
Rafinirano zlato za zobe

GORICA — Ul. Carducci 49 — tel. 85-657

ZELENJAVA
NA DEBELO

ROMANO CARGNEL

STANDREZ - TRST

GOSTILNA

TURRI

STANDREZ
Tel. 83-984

GOSTILNA

FURLAN

«PRI TILDI»

Pristna briška vina in domača kuhinja

OSLAVJE — Ulica Ossario 5 — tel. 854-47

TRGOVINA
JESTVIN

Marvin

STANDREZ 219

TRGOVINA JESTVIN
IN PEKARNA

Tomšič

SOVODNJE 30

TRGOVINA

OSKAR KOVIČ

na PEČI

želi vsem cenjenim odje-
malcem s ta in one strani
meje srečno in uspešno novo
leto 1982

UVOZ LESA
ZA OBDELAVO

MAURI OSCAR

TRŽIC (Montalcione)
Viale San Marco 29
Tel. 74-451

SLASČICARNA - PEKARNA

ELVIRO JERMAN

RONKE
Ul. Garibaldi 72 — tel. 777-106

TEHNIČNI URAD

GEOMETER JORDAN VIŽINTIN

DOBERDOB
Rimska ul. 26 - tel. 44-594

GOSTILNA

«Pri Mirotu»

najemnik MARA MUŽINA

Hitra postrežba —
domača kuhinja

SOVODNJE, Ul. ex Impero 82

TRGOVINA JESTVIN

ROMANO BUTKOVIČ

vošči srečno novo leto

SOVODNJE
Ul. ex Impero 97

TRGOVINA JESTVIN

DUŠAN PELICON

SOVODNJE
Ul. ex Impero 48
Tel. 882-060

RESTAVRACIJA

«Rubijski grad»

BRUNO PETEAN

RUBIJE 5 — tel. 882-034

SOVODNJE

ELEKTRICARSTVO

AVGUST TROJAR

Ul. Mameli 2 — GORICA

Velika izbira električnih naprav, lestencev,
likalnikov, raznih kablov, Bergman cevi

PEKARNA
IN TRGOVINA JESTVIN

COTIČ

SOVODNJE 109
Tel. 882-006, 882-026

TRGOVINA S STEKLENIMI PREDMETI

ANTON KOREN

GORICA — Ul. Carducci 6 — Tel. 84-234
Podružnica: Korzo Italija 42 — Tel. 84-475

DROGERIJA - PARFUMERIJA
FOTOGRAFSKI LABORATORIJ

ROVIS

GORICA — Travnik 10
Tel. 84-812

PRI SLIKARJU

Robertu Faganelu

dobite veliko izbiro okvirjev,
umetniških slik tukajšnjih umetnikov in natincev
ter veliko predmetov in pohištvo

GORICA — Drevored XXIV. maja 15 — tel. 81-186

Tehnični artikli USAG,
VBW, FACOM
Kopalnice in vse potrebščine
za kopalnice IDEAL
STANDARD, GROHE, INDA
Električno orodje STAR,
SIMBI
Cevi PIRELLI

GORICA, Travnik 50 - 51

Tel. 84-975

PODJETJE

INSA

BRATJE MIKLUŽ

GORICA — Ul. Torriani 4 — Tel. 83081

Kiti — silikoni — dvokomponentni kiti
ter stroji in orodje za steklarje

POGOVOR S PREDSTAVNIKI ZAMEJSKE TELESNE KULTURE V ITALIJI O NJENI PROBLEMATIKI V SEDANJEM TRENUTKU

Odo Kalan: UTRDITI STRUKTURO ZSSDI

Predsednik naše krovne športne organizacije se zavzema za skupni cilj: uveljavitev slovenskega človeka

Odo Kalan je predsednik ZSSDI pred kratkim naša vprašanja nam je dal izčrpe odgovore.

«Kakšno so vaše dosedanje izkušnje športne aktivnosti?»
«Šport sem se ukvarjal še kot dijak, a seveda takrat ni bilo več slovenskega športa in sam sem takrat živel — kakor mnogi Slovenci — v notranjosti Italije, kamor je bil oče službeno premeščen. Leta 1948 sem skupaj z drugimi mladinci iz Lonjerja sodeloval pri ustanovitvi športnega društva Lonjer-Katinar. Gostili smo moško in žensko odbojko; seveda smo si kar sami uredili igrišče, nabavili opremo in podobno. Takrat ni bil govor o trenerjih ali japonskih žogah. Društvo je sodelovalo na prvenstvu Svobodnega tržaškega ozemlja. Po letu 1948 je takratna športna zveza, v katero so bila včlanjena napredna športna društva — izven CONI — razpadla in tako je zavladalo športno mrtvilo.

Takoj sem se pa pridružil skupini, ki je ustanovila SZ Bor. Dolga leta sem bil v odboru tega združenja, kjer sem opravljal razne funkcije; med drugim sem bil tudi spremljevalec ekip in tako doživljal med športniki njihove probleme, njihove težave. Bil sem na igriščih, kjer so nas zmerjali in žalili, če so le slišali slovensko besedo. Seveda so se danes časi spremenili in ne doživljamo skoraj nikjer takih izpadov, tudi če moramo biti vedno budni. Trenutno sem odbornik športnega združenja Slova.

«Kakšno so po vašem mnenju značilnosti manjšinske športne krovne organizacije?»
«Osnovna značilnost ZSSDI je že v njegovem imenu. To pomeni, da ta organizacija združuje tiste športne organizacije, ki se zavestno opredeljujejo, da so manjšinske organizacije. Torej ZSSDI ni le strokovna organizacija, njena vloga je globlja. Mora pomagati svojim članicam pri reševanju težav, ki jih doživijo vse manjšinske organizacije pri svojem vsakodnevem udejstvovanju. Mora skrbeti, da ne pride do diskriminacij, boljše rešeno, skrbeti mora, da so naša društva enakopravna. Glavna značilnost Zdrženja je narodno obrambna značaja.

«Spregovorite nam na kratko o programih ZSSDI pod vašim vodstvom.»

«Nobena organizacija ne živi, če jo vodi le en sam človek in ravno tako ena sama oseba ne more spremeniti dejstva ali politike organizacije. Pred dobrimi dvema letoma si je takratni novoizvoljeni odbor Zdrženja — takrat sem bil prvič izvoljen v odbor te osrednje organizacije — postavil jasne cilje: predvsem organizacijsko utrditi Zdrženje, saj je bila stara struktura zastarela. Nove smerice dela pa so bile postavljene v sprejetem novem statutu. Seveda je statut le sredstvo in ne more postati cilj, saj je statut — tudi najboljši — le kos papirja, če ga člani ne upoštevajo in ne izpolnjujejo nalog, ki so zapodene v statutu samem.

Sprejel sem kandidature, ker je po mojem mišljenju sedanja skupina ljudi porok, da bomo izvajali sklepe zadnjega občnega zbora. Program je dokaj jasen: utrditi organizacijsko strukturo Zdrženja, posodobiti povezavo med Zdrženjem in članicami, nuditi članicam nove sodobnejše usluge. Navzven pa ostane važno utrjevanje in širjenje sodelovanja z italijanskimi športnimi zvezami, v katerih so včlanjene naše članice, to pomeni, da moramo stremeti za tem, da pridejo v obdobje zvez tudi predstavniki slovenskih društev, ki bodo morali zastopati skupne interese slovenskega športa.

Posebno poglavje pa so stiki z matično domovino oziroma s športnimi organizacijami v SR Sloveniji. Nam je pomoč matične domovine izredno potrebna. Tu ne mislim zgolj na finančno pomoč, ampak in predvsem na moralno in strokovno. Preiti moramo k reševanju vrste problemov, ki so bili mnogokrat nakazani, a ne poglobljeni.

«Katerih vprašanj se boste najprej lotili?»
«To vprašanje je v vzročni zvezi s prejšnjim. Predvsem moramo skrbeti za domače kadre. Iz leta v leto izdemo večjo pomoč za trenerje kadre v Sloveniji in tudi na Hrvaškem. Ti kadri so seveda kvalitetni, vendar ne moremo na njih graditi bodočnosti zamejskega športa. Ti trenerji lahko zapolnijo današnje vrzeli, mi pa moramo skrbeti, da ustvarimo voditelje, trenerje ter visoko kvalificirane strokovne delavce iz svojih vrst. Skrbeti moramo, da bodo ti lahko uradno

uveljavili svoje strokovno znanje pri italijanskih športnih zvezah. Sestavili smo prednostne lestvice panog in skušali bomo vplivati na društva, da prijavijo čim več resnih bodočih voditeljev. Podčrtam nujno potrebno resnost bodočih kandidatov, saj ne moremo dovoliti, da bi ljudje imeli tečaj za prijeten dopust brez dela.

Drugi važen problem je ureditev poslovnih knjig, katere bodo v kratkem času obvezne. Razdelili smo anketne pole med članicami in sedaj bomo analizirali specifične zahteve društev. Jasno je, da bo moralo Zdrženje pomagati svojim članicam tudi pri tem vprašanju, seveda v okviru svojih možnosti ter v skladu z italijanskimi zakonskimi predpisi.

Tretji problem so tako imenovane «siva področja». Imamo področja, kjer živi manjšina, a kjer skoraj ne obstaja športna dejavnost. Moramo dobiti obliko, da začnemo tudi na takih področjih z delom. Ta naš trud bo koristil ne samo športu, ampak manjšini v celoti.

Posebni problem so vodilni kadri v društvih. Na žalost vidimo, da imajo mnoga društva težave prav z odborniškimi kadri. Tudi na to smo že pomislili, in bomo skušali posredovati tudi na tem področju.

Kakor vidimo, je problemov mnogo in ne smemo misliti, da je to obvezna prednostna lestvica. Če bodo razmere pokazale, da moramo dati prednost drugi problematiki, bomo to storili.

«Kje so bile po vašem mišljenju v zadnjih letih storjene napake in kaj je bilo najbolj pohvalnega?»

«Težko je govoriti o eventualnih napakah ali pomanjkljivostih dosedanjih odborov. To morajo društva presoditi in se o tem izjasniti. Saj je najlažje kritizirati, težje pa nekaj narediti. Čisto gotovo so bile storjene napake a za nje ne moremo dolžiti tega ali onega, saj sem prepričan, da so vsi delali v dobri veri.

Storjeno je bilo mnogo dobrega. Zdrženje obstaja, moramo ga le utrditi s skupnimi močmi in se

veda posodobiti njegovo delovanje.

«Kaj bi našim športnikom najbolj položili na srce?»

«Športnikom — pod to besedo združim tekmovalce, trenerje in organizatorje — bi predvsem položil na srce, naj se vedno zavajajo, da so Slovenci in da torej niso samo atleti ampak pripadniki manjšine. Vsekakor uspeh slovenskega atleta je uspeh manjšine, vsako nešportno obnašanje je pa madež za manjšino. Saj nas večinski narod, ki nas obkroža, kritično presoja in mi moramo biti vedno kos tej kritiki.

Jaz si pa želim, da bi se odborniki zavedali, da ni Zdrženje eno in društva nekaj drugega. Zavedati se morajo, da smo vsi skupaj pripadniki slovenskega športa in da je naš skupni cilj uveljavitev slovenskega človeka, saj je tudi šport znak vitalnosti manjšine.

Vsem pa srečno in uspehov polno leto 1982.»

D. B.

O opravljenem in načrtovanem

Običaj je, da ob prelomu leta tudi športniki potegnajo črto pod svojim delovanjem in pregledajo to, kar je bilo opravljenega, obenem pa tudi pogledajo na možnosti, ki se odpirajo za bodočnost. Ti pregledi se lahko nanašajo na razne dejavnosti in smeri, naša športna redakcija pa je letos sklenila postaviti nekaj vprašanj nekaterim vidnejšim predstavnikom zamejskega športa. Njihov pogled na telesno-kulturno dopajanje v zamejskem športnem prostoru je vsekakor zanimiv, saj nam to dejavnost osvetljuje iz njihovega zornega kota.

Na naši posebni strani smo zabeležili pogovore tako s predsednikom ZSSDI kot tudi s predstavniki teritorialnih odborov na Tržaškem in Gorškem, medtem ko v Benečiji trenutno telesna kultura, če izrazimo planinstvo, še ni dovolj razširjena. Popravila na smo tudi za mnenje o vlogi nove športne dvorane v Gorici.

Čeprav sta množičnost in kakovost dve temeljni postavki zamejske telesne kulture, pa je vendarle neizpodbitno, da ni mogoča ne prva ne druga brez dela z najmlajšimi. Prav vključevanje najmlajših v zamejsko telesno kulturo je temeljne važnosti za vsako aktivnost na tem področju v prihodnjih letih, zato bi morali prav temu vprašanju posvetiti mnogo več vsebinske pozornosti in organizacijskih naporov kot v preteklosti

Nova telovadnica v Gorici je velika pridobitev

Slovenskim goriskim športnikom odpira nove možnosti razvoja njihove telesne kulture

Ekipni športi so med našo mladino še vedno najpriljubljenejši

Pred dobrim mesecem smo v Gorici, z odprtjem Kulturnega doma, beležili zgodovinski trenutek v življenju naše narodnostne skupnosti. Po več desetletjih, odkar smo s silo izgubili Trgovski dom smo Slovenci dobili v mestu naš osrednji kulturni dom, središče našega kulturnega in vsesplošnega izražanja. In res je tako. Nova zgradba je ramčre tako zasnovana, da je v njej predstavljen kulturni v širokem smislu besede. Imamo gledališko dvorano, predavalnico, razstavne prostore, imamo pa tudi izredno sodobno opremljeno telovadnico s trim kabineto in klubskim prostorom, ki bodo služili razvoju telesne kulture.

Telovadnico kot druge kulturne prostore goriskega doma smo svečano odprli konec novembra. Povedati pa je treba, da je telovadnica služila svojemu namenu že tri sezone in to predvsem kot vadbeni prostor nekaterih slovenskih društev, ki so bila v prejšnjih letih prisiljena se seliti iz ene dvorane v drugo in večkrat v nemogočih umikih.

Čeprav ni telovadnica do odprtja imela uradnega potrdila za prvenstvene nastope, smo kljub temu v treh sezonah beležili rekordno število prisotnosti (okoli 1.200 mesečno). To se pravi, da je dnevno obiskovalo dvorano za vadbo okoli 40 oseb. Že ta podatek zgornjo priroča o potrebi, ki

smo jo Slovenci na Gorškem čutili po taki športni dvorani. Ti podatki pa nam povejo še nekaj. Odslej namreč, ko bo dvorana lahko sprejela tudi razne prvenstvene tekme, se bodo te številke še povečale in bo gotovo med najbolj obiskanimi telovadnicami na Gorškem.

Iz teh razlogov smo sklenili, da v tem prispevku bežno ocenimo pomen športnega dela Kulturnega doma. Za mnenje na smo vprašali nekatere izmed tistih, ki najlažje zahajajo v dvorano iz službenih, oziroma športno-rekreativnih razlogov.

Kaj je novi objekt prinesel naši skupnosti, smo vprašali Vilija Prinčiča, predsednika Športnega združenja Dom iz Gorice, ki je med društv, ki so doslej največ uporabljali nove prostore športnega središča.

«Nova telovadnica je rešila marsikateri problem, ki je prejšnja leta bil povezan s pomanjkanjem vadbennih prostorov. Če pomislimo, da so naše ekipe v minulih letih bile raztresene po vsem mestu in tudi izven njega, je nova dvorana vsekakor velika pridobitev. Dopajalo se je namreč, da se zaradi te raztresenosti posamezne sekcije društev sploh niso poznale med sabo. Prav v tem sedaj vidim največjo prednost, ki jo prinaša telovadnica. Pomembno se mi zdi, da so škarjari seznanjeni, da v dru-

stvu deluje tudi odbojarska sekcija; da otroci, ki hodijo k uram športne telesne vzgoje vedo, da v društvu delujejo tudi specializirane sekcije za razne športne panoge, kamor se bodo imeli možnost vključiti, ko bodo odrasli.

Tudi usposobitev telovadnice za razna prvenstvena tekmovanja je rešila obilico problemov. Zdaj naši športniki končno lahko rečejo, da igrajo na domačem igrišču. Ne nazadnje morajo italijanska moštva dobiti občutek, da so gostje slovenskih društev in da so vsa dobrodošla, samo da ne žalijo naših slovenskih čustev.

Seveda dograditev telovadnice še ne pomeni rešitve vseh naših problemov. Telovadnica sama ne pomeni ničesar, če je ne bomo znali vrednotiti z delovanjem, kateremu je namenjena. Nedopustno bi bilo, da bi se brezbriznost, ki jo prinaša sodobni način življenja in ki se je žal usidrala tudi med naše ljudi, ti krasni prostori ostali brez pravega življenja. Naloga vseh nas, in ne samo športnih storilcev, je, da v mečeh možnosti storimo vse, da tudi s športno aktivnostjo vega-jamo zlasti našo mladino v zavodne pripadnike našega naroda.

Nobenega dvoma ni, da so novi prostori dobrodošli vsem, ki jim je telesna kultura pri srcu in ki v njej vidijo izpolnitev svoje o srednje osebnosti. Še posebej pa

je telovadnica namenjena najmlajšim. Zato smo se obrnili do Mije Ušaj — Češcut, načelnice sekcije za splošno telesno vzgojo, gimnastiko in športno ritmično gimnastiko pri Zdrženju slovenskih športnih društev v Italiji. Zeleli smo zvedeti za njeno mnenje o tem, ali so novi prostori pripomogli k utrjevanju stikov med športniki z obeh strani meje.

«Športni delavci se dobro zavedamo, kaj nam pomeni pridobitev tega objekta, potem ko smo dolga leta gostovali v neprimer-nih dvoranah pri Zlatem pajku in v drugih neprimerno opremljenih dvoranah v mestu. Nova telovadnica nam je bila nujno potrebna, da z najmlajšimi, 3 leta starimi otroki, začnemo sistematično redno vadbo.

Žal pa pri našem delu srečujemo več ovir. Med temi so stari sami, ki v večini primerov ne sodelujejo, da je pomembno, da bi svoje otroke pripeljali na vadbo splošne telesne vzgoje. Tudi šola nima posluha za telesno vzgojo in redki so učitelji, ki priporočajo učenecem vadbo telesne vzgoje. Iz tega tudi izhaja, da smo neke »prisiljeni« sprejeti v sekciji gimnastike in splošne ritmične gimnastike, v katerih bi morali voditi le bolj spretni otroci, ki vsaj tri leta vadijo splošno telesno vzgojo, tudi mlajše otroke. Ob tem pa moramo povedati, da smo doslej uspeli uresničiti več tekmovalni v poligonu.

Pridobitev tako važnega objekta za razvoj naše telesne kulture pa je vsekakor okreplila tudi stike, ki jih imamo z novogoriško občinsko zvezo za STV in rekreacijo »Partizan« ter Gimnastičnim centrom v Novi Gorici. In s tem v zvezi naj povem, da bomo 16. januarja skupno pripravili tekmovalno v poligonu predšolskih in šolskih otrok. V načrtih pa imamo urediti črtev troboja med Trstom, Novo Gorico ter finale Turnirja prijateljstva v gimnastiki. Ob tem pa se bomo pripravili tudi za partizanski mnogoboj Gorica - Nova Gorica - Celovec.

Slišali smo mnenje dveh športnih delavcev. Sedaj pa nas zanima ocena športnikov. Mauro Dornik je dolgoletni igralec košarkarske ekipe Dom, ki letos nastopa v promocijskem prvenstvu. Od njega smo želeli izvedeti, kako »a na odprtje nove telovadnice.

«Vsa misel, ki bi jo želeli povedati je, da po tolikih selitvah iz ene telovadnice v drugo, končno igramo doma. To ni le naša fraza. Ima svoj pomen, saj v tej telovadnici treniramo in igramo prvenstvene tekme. Tako da smo nanjo navajeni. Poleg tega lahko tudi izberemo urnike za nastope, kar ni majhna stvar.

S tehničnega vidika lahko potrdim, da je telovadnica zelo primerna za košarko, čeprav gostujoče ekipe pravijo, da je iorišče daljše od ostalih. To pa je zaradi strukture telovadnice same, izde ekipe, in teh je bilo več, pa so izredno nadušene nad opremljenostjo objekta in moram reči, da nam ga zavidajo, za kar smo izredno ponosni.

Ob tem pa bi rad še povedal, da bo telovadnica kmalu postala pretesna za potrebe našega športa. V zadnjih letih smo namreč videli razcvet nekaterih športnih panog, ki so nam bile do pred časom neznanne. Te in one sicer za nas tradicionalne, kot so odbojka, košarka in namizni tenis, poleg tega pa je postala tudi igra, ki bi prišlele zanimanje mlajših in starejših tudi v volentnih mesecih: n.p.r. organizirano košarkarsko, igranje odbojke ali kaj drugega. Ni v bistvu važna panoga, pomembno je, da se srečujemo ter v obliki telesne kulture ustvarjamo družabnost, ki je v teh časih prave pomanjkljivosti tudi v naših vrstah.

RUDI PAVŠIČ

Igor Komel: Večji poudarek množičnemu športu

Ob manjšem pomanjkanju kadrov bi bili uspehi na Gorškem večji

Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, osrednja športna organizacija v zamejstvu, je na zadnjem rednem občnem zboru v Križu pred približno 6 meseci delno spremenilo svojo notranjo ureditev s tem, da so ustanovili teritorialne odbore.

Igor Komel je po tem občnem zboru bil imenovan za predsednika teritorialnega odbora ZSSDI za Gorško. Njega smo vprašali, kako ocenjuje sicer kratko dobo novega odbora.

Najprej bi želeli poudariti, da se je z reorganizacijo ZSSDI pričelo že pred samim zadnjim občnim zborom v Križu, kjer je bila reorganizacija le uradno sprejeta. Predhodno smo namreč že pomagala postavljali temelje za sestavo goriskega telesa ostalih dveh odborov. Današnje stanje pa bi ocenil za pozitivno izkušnjo, čeprav ne smemo pri tem pozabiti, da niso stvari stekle se kot zaželeno in da je težko uveljavljati duh reorganizacije, oziroma nov način dela, ki va slednja zahteva (komisije za posamezne športne panoge, novevažne med posameznimi društvami in podobno). V prihodnje bo nujno potrebno oiačiti delo posameznih komisij, ki naj bi bile pravzaprav gonilna sila ZSSDI na Gorškem.

Ko pa vse to analiziramo, ne smemo nujno ugotoviti, da je Gorška v tem obdobju živela svojevrsni trenutek. Pri tem se

nanašam na otvoritev Kulturnega doma v Gorici, oziroma športnega dela tega objekta. Člani teritorialnega odbora so bili pri tem v prvi osebi angažirani, poleg tega pa je TO ZSSDI organiziral v tednu po sami otvoritvi vrsto kvalitetnih športnih manifestacij, ki so dale dogodku samemu poseben poudarek.

«Sam si dolgo vrsto let bil aktiven športnik, potem pa si bil med vodilnimi športnimi delavci tako na Gorškem, kot v celotnem zamejskem prostoru (do zadnjega občnega zbora je bil Komel predsednik ZSSDI, op. ur.). Kako ti ocenjuješ razvoj telesne kulture na Gorškem?»

«Priznati moramo, da smo še daleč od tistih ciljev, katere bi skupno ali pa posamezna športna društva želela doseči. Menim pa, da se nekatere stvari polagoma razvijajo in to po zastavljenih smericah ZSSDI. Večji poudarek je dan množičnemu športnemu delovanju, delo z najmlajšimi dosega zadovoljivo raven, razvija pa se tudi žensko športno udejstvovanje.

Glede samih športnih dosežkov, lahko trdim, da smo z njimi zadovoljni. Goriske slovenske ekipe in posamezniki so dosegli dobre športne uspehe in to na vseh ravneh. Pri vsem tem na želimo pripomniti, da bi lahko bili rezultati še boljši, toda pomanjkanje kadrov (organizatorjev, trenerjev) je še vedno ena izmed vrzeli, ki tarelo naša društva. Zatorej menim, da bo v prihodnje ravno temu vprašanju treba posvetiti kot TO ZSSDI največjo pozornost in to po določenih zastavljenih načrtih.

«No, in še tradicionalno vprašanje ob tem času. Smo namreč na pragu novega leta. Katere so tuje želje za leto, ki se komaj prične?»

«Moja želja je, da pride do večjega sodelovanja med našimi društvami in to ne samo z Gorškem. To sodelovanje naj se odraža v množičnem in kvalitetnejšem napredku našega športa. Prepričan sem namreč, da je ta pot,

tista, ki se nam bo v prihodnje najbolj obrestovala, saj s skupnimi močmi se da doseči marsikateri cilj, ki se na žalost malo se vedno utrudi v naši skupni zavesti: pri naših športnih društvih, pri športnih delavcih in športnikih. Zavedati se namreč moramo, da kot celota, oziroma kot del celote nekaj pomenimo, kot posamezniki pa ne bomo kos nalogam.

Pogovor zapisal R. PAVŠIČ

Radi Pečar: Naloge opraviti čim bolje

Za tržaški TO je trenutno najpomembnejša priprava programov

Radi Pečar je že dolgoleten član vodstvenih struktur ZSSDI, o svojem zornem kotu pogledov na delovanje tržaškega teritorialnega odbora pa je dejal to:

«Kakšne so glavne naloge teritorialnega odbora ZSSDI na Tržaškem?»

«Glavne naloge odbora so v usmerjanju in koordiniranju delovanja društev. Teži se namreč za tem, da bi odbor imel predvsem značilnosti tehnične organa glede na to, da so v njem predstavniki vseh športnih panog. Teritorialni odbor v glavnem skuša reševati vsakodnevne probleme in vzdrževati stik z društvami neposredno in preko komisij. Ko

gre za pomembnejša vprašanja, pa ima vlogo posrednika med društvami in izvršnim odborom.

«Kateri so trenutno najbolj pereči problemi?»
«Gotovo priprava programov za leto, ki je pred nami in ki jih delamo prav na podlagi poročil komisij, ki so se sestajale jeseni.»

«Nam lahko orišete te probleme?»

«V prvi vrsti gre tu za izpolnjevanje strokovnih kadrov, za tečaj, stike s pokrajinskimi športnimi zvezami v Trstu, dogovore z obalnokraške regije. Vsa komisija je poleg tega sestavila svoje podrobne specifične programe.

Kar se tiče stikov s Koprom in Sežano, so po začetnem planu nekoliko upadli in jih bo nujno treba obnoviti in utrditi. Vprašanje strokovnih kadrov: težiti moramo tudi za tem, da se ne samo izpolnjujejo, ampak da opravijo tudi izpite, ki so potrebni za razne licence pri ustreznih italijanskih zvezah. V nekaterih od teh zvez je občutiti pomanjkanje slovenskih članov, saj so predstavniki slovenskih društev v vodstvenih odborih, kot

n.p.r. pri namiznem tenisu, odbojki, košarkarstvu in atletiki. Če hočemo kaj več doseči, pa je nujno, da se slovenski glas sliši v najvišjih italijanskih forumih. Ni dovolj, da se obračamo samo na Slovenijo in delujemo v zaprtim krogu, ampak bi morali tudi simbolno okrepiti in uveljaviti svojo prisotnost med večinskimi narodom.

«Čeprav je minilo le nekaj mesecev od ustanovitve teritorialnih odborov (ustanovljeni so bili na zadnjem rednem občnem zboru ZSSDI), lahko ocenite dosedanje izkušnje?»

«Sedanji teritorialni odbor je na svojem mestu šest mesecev, v resnici pa deluje le dobre tri mesece. Veliko se res ni dalo napraviti, ker so bili v nekaterih športnih panogah že v teku, posegli pa smo povsod tam, kjer se je le dalo, kot n.p.r. pri kahu, ki ga je komisija s kaplignim delom razširila na šole. Ni pa na našem članov teritorialnega odbora, da bi se ponašali z velikimi pompozimi akcijami. Naš namen je, da bi čim bolje opravili zaupane nam naloge v interesu slovenskega športa v zamejstvu.»

D. B.

TUDI V BENEČIJI BOLJ NAČRTO NO K NOVIM PRIJEMOM V TELESNI KULTURI

Ko govorimo o Slovencih v videdski pokrajini, se moramo v prvi vrsti zavedati specifičnosti narodnostnega položaja v tej pokrajini. In to velja tudi za področje telesne kulture. V Beneški Sloveniji so že pred leti pričeli s širjenjem športne dejavnosti z namiznim tenišom, dandanes pa se po tistih prvih korakih polagoma pristopa k tej dejavnosti na nov, bolj načrten način.

Sestavljena je bila posebna komisija — ki naj bi opravljala funkcijo teritorialnega odbora ZSSDI za Benečijo — katere preučuje stanje in glede na možnost konkretno izpeljuje načrtne programe. V tem smislu se nameravajo letos prvič organizirati avtobusni izleti na sneg (skupno s Slovenskim planinškim društvom iz Cedada), smučarsko tekmovalno na Matajurju ter razne rekreacijske športne tekme med mladimi iz raznih vasi. Poleg tega se je porodila zamisel po uvajanju otroške telovadbe tudi v Benečiji.

V zadnjem obdobju so bili tudi navezani stiki s športniki iz Tolmina, v prihodnje pa bo nujno potrebno po tej poti nadaljevati, saj lahko skupno marsikaj organizirajo. Vedeči je namreč treba, da v Benečiji primanjkuje kadrov in v tem oziru lahko ZSSDI in pa ZTKO iz Tolmina pomagata: v tem obdobju tako, da poskrbita za kadre, vzporedno s tem, da na vzpostavljajo primerne kadre iz domačih vrst.

Poleti pa taka oblika rekreacije zamre. Verjetno bi bilo pametno, da bi pomislili na take pobude, ki bi pritegnile zanimanje mlajših in starejših tudi v volentnih mesecih: n.p.r. organizirano košarkarsko, igranje odbojke ali kaj drugega. Ni v bistvu važna panoga, pomembno je, da se srečujemo ter v obliki telesne kulture ustvarjamo družabnost, ki je v teh časih prave pomanjkljivosti tudi v naših vrstah.

Uspešno 1982 vam želijo

A K C

DO INDUSTRIJA - VELETRGOVINA

ADRIACOMMERCE

EXPORT - IMPORT

KOPER, JLA 8 — JUGOSLAVIJA

TOZD Trgovina Adria KOPER, JLA 8
Telefon: 066/24-151, 22-171, 22-481
Telex: 34-111, 34-129

PE LJUBLJANA, Celovška c. 268
Telefon: 061/554-041, 554-053
Telex: 31-597

PE ZAGREB, Savska cesta 41/IX
Telefon: 041/530-206, 530-155, 539-039
Telex: 21-788

PE BEOGRAD, Stanoje Glavaša 8
Telefon: 011/320-716, 323-315, 322-474, 321-522
Telex: 11-580

TOZD TOVARNA ELEKTRIČNIH APARATOV
Divča, Kraška c. 79
Telefon: 067/74-546, 74-547

TOZD IZDELAVA PRECIZNIH IZDELKOV
Izola, Cankarjev drevored 15
Telefon: 066/62-120

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB
Koper, JLA 8
Telefon: 066/24-151, 22-481, 22-171
Telex: 34-111, 34-129

SLOVENIJALES
LESNA
IN POHIŠTVENA
INDUSTRIJA IDRIJA

N. SOL. O.

SPODNJA IDRIJA
JUGOSLAVIJA
TELEFON: (065) 76-010

Proizvaja:

SPALNICE
IN SESTAVLJIVO POHISTVO
MASIVNE REGALE IN MIZE
ZAGAN LES IN EMBLAZO

RAZVOJNO PROJEKTIVNI CENTER IDRIJA

TOZD Elektronski računalniški center
TOZD Atelje za projektiranje

POSLOVNI PREDMET:

- prostorsko in urbanistično planiranje in projektiranje
- projektiranje gradbenih objektov
- inženiring
- raziskovalne in razvojne storitve v gospodarskih dejavnostih
- ekonomske, organizacijske in tehnološke storitve
- avtomatska obdelava podatkov

Srečno 1982

PETDESET NAJLEPŠIH po izboru bralcev

IZBRANA ILUSTRIRANA LEPOSLOVNA DELA IZ DOMAČE IN TUJE KNJIZEVNOSTI

PODVOJENA NAGRADA ZA KUPCE 3. LETNIKA!

Priljubljena knjižna zbirka PETDESET NAJLEPŠIH PO IZBORU BRALCEV je doživela tolikšen uspeh, da smo kljub visoki nakladi morali prva dva letnika dvakrat dotisniti.

Tretji letnik zbirke, ki vam ga predstavljamo, prinaša zadnjih dvajset let v tridesetih knjigah. V zbirko so jih na podlagi ankete uvrstili naročniki prvih dveh letnikov.

Zaradi ugodnejšega nakupa smo 3. letnik zbirke razdelili v dva paketa: v prvem je štirinajst, v drugem pa 16 knjig. Glede na privlačnost naslovov se torej lahko odločite tudi samo za enega od paketov, vendar pa smo za naročnike četrtega 3. letnika, to je obeh paketov, pripravili imenitno dodatno knjižno darilo: to je bogato ilustrirani priročnik velikega formata UREDIMO SI STANOVANJE, ki je več kot potreben v vsakem gospodinjstvu. Seveda pa boste pri nakupu četrtega 3. letnika z zadnjimi knjigami zbirke PETDESET NAJLEPŠIH PO IZBORU BRALCEV brezplačno prejeli še zanimivo knjižico s petdesetimi svetovno znanimi anekdotami, kot je bilo predvideno že prej.

M založba
mladinska
knjiga

PETDESET NAJLEPŠIH PO IZBORU BRALCEV — 3. LETNIK

1. paket:

T. Svetina, STENA I, II — A. Ingolič, PRETRGANA NAVEZA — Ch. Brönte, SIROTA IZ LOWOODA I, II — F. Prešeren, POEZIJE — J. Steinbeck, VZHODNO OD RAJA I, II — A. Christie, ZAVESA — F. Godina, BELE TULIPKE — E. M. Remarque, NOC V LISBONI — J. Galsworthy, SAGA O FORSYTH I, II, III.

Cena 1. paketa je 3.900,00 din, ki jih lahko nakažete v 12 obrokih.

2. paket:

I. Andrić, NA DRINI MOST — F. Bevk, ZNAMENJA NA NEBU I, II — A. Slodnjak, NEIZTROHNJENO SRCE I, II — E. Zola, NANA — A. Selinko, DESIREE I, II — Z. Grey, JEZDECI SKRLATNE KADULJE — I. Cankar, NA KLANCU — M. Mihelič, OBRAZ V ZRCALU — M. Kranjec, MLADOST V MOCVIRJU I, II — A. Soubiran, DNEVNIK ŽENE V BELEM I, II — G. Flaubert, GOSPA BOVARY.

Cena 2. paketa je 3.900,00 din, ki jih lahko plačate v 12 obrokih.

Cena četrtega 3. letnika (1. in 2. paketa s knjižnim darilom UREDIMO SI STANOVANJE in knjižico PETDESET NAJLEPŠIH ZNANIH ANEKDOT) je torej 7.800,00 din, ki jih lahko plačate v 24 obrokih.

Knjige 1. paketa so že natisnjene in jih boste prejeli takoj po naročilu, medtem ko so knjige 2. paketa še v tisku ali pripravi in jih boste dobivali postopno (v treh zavrtkih), kot bodo izhajale. Zadnji izdi so predvideni za februar 1982.

Knjige so na razpolago tudi v **Tržaški knjigarni** — Ul. sv. Frančiška 20, TRST
ali pa jih naročite v GORICI na UPRAVI PRIMORSKEGA DNEVNIKA, Drevored XXIV Maggio 1

**Industrija bombažnih
izdelkov Kranj**

ZIRO RACUN PRI SDK KRANJ 51500-601-10082

Telefon: centrala 24-283, 24-271, 23-755
komerciala 21-391
nabava 21-637

Brzjavke: IBI Kranj

Poštni predal: 32

Telex: 34-576 YU IBI

Industrija bombažnih izdelkov IBI - Kranj,
proizvaja kvalitetne jacquardske zaves
v sodobnih vzorcih in v bogatem asortimanu,
dekorativne tkanine in gradle
po konkurenčnih cenah.

ZAŠČITNI ZNAK «IBI» JE ZNAK KVALITETE!

trnovSKI maratoni

ORGANIZACIJSKI KOMITEJ
p.p. 24, 65280 IDRIJA
telefon: (065) 71-090

Srečno 1982 vsem zamejskim prijateljem
teka in hoje na smučeh

Intereurop
MEDNARODNA SPEDICIJA IN TRANSIT

Sedež v Kopru, poslovalnice v vseh veli na nečse mestih, gospodarskih centrih, lukah, RA ustvari liščih in mejnih prehodih Jugoslavije.

Naša organizacija vam hitro in strokajte raje bo opravlja vse storitve mednarodne špedi ravnoves. cestnega prevoza z lastnimi kamioni T V JULI so zapleten ko-sredozem aradi nčke jen v polji orožja in zbirni promet, luška agencija, kontejnej in ferry promet Koper - Tartous - Ko

HOROSKOP ZA LETO 1982

DEVICA 23. 8. - 22. 9.

K V tem znamenju niso prislutni planeti, pač pa prejemajo neugodni aspekti iz Strelca, ki pa tvori Uran (vse leto se premika v 1. dekadi) in Neptun (druga polovica 3. dekade). Rahlo ugodno vpliva iz Škorpiona le Saturn in Jupiter (sledeči vse leto). JANUAR ni ravno hvale vreden mesec. Odnosi z družino trpijo zaradi vaše pičle ekspanzivitne, ljubeznive je favorizirana. Delo vam ne gre preveč od rok. Zdravje: za mlajše dobro. FEBRUAR: spremembe so neizogibne. Imeli boste možnost, da se s tovariši lotite novih delovnih podjetnosti. Venera vam prinaša zadoščenja na sentimentalnem področju. Nevarnost izgube ali tativne, predvsem dokumentov. V MARCHU imate izgleda, da ojačate sedanji položaj. Ovirana so potovanja in sprememb življenja. Ne poslušajte nasvetov drugih. Ne zanemarijate socialnih odnosov, četudi vas dolgočasijo. Zelo neugodni aspekti Venera, Urana in Neptuna v APRILU ustvarjajo težavno soglasje glede principijelnih upravičen med družino in soživelci. S poroko je bolje počakati. Favorizirani so tisti, ki opravljajo delo doma ali imajo poslovne stike s sorodniki. Zaradi staršev je nevarnost živčne izčrpanosti. MAJ: starejši ste inteligentni, ne zanašajte se preveč na svojo intuicijo. Ne pustite se odvrniti od svojega dela zaradi obljube hitrega in boljše plačila. Zdravstveno ste v dobri formi. DO 27. JUNIJA lahko računate na podporo Venera. Zarezi obveznosti opravite zelo pred tem datumom. Varni neljubih odkritij v delovnem ambiantu ostanite neutralni, posebno če imate čisto vest. Z zdravjem ni posem v redu: fizična izčrpanost. Začetek JULIJA je v znamenju depresije, konec pa svetleč. Ne zanemarite oceniti srečanj v zadnjem času. Po možnosti se izognite tveganim potovanjem ali podvigom. AVGUST je brez motenj. Astralni položaj je zelo ugoden za tiste, ki se ukvarjajo z delom ali športom, kjer igra agonizem odločilno vlogo. Ugoden mesec je tudi za zdravnike. SEPTEMBER: zelo dobro je aspektirano afektivno področje. Merkuru pripomore k brezhibnemu potekanju finančnega posla. Oktobru držite v ravnostni dohodek in izdatke. Na delovnem področju so favorizirani grafiki, tiskarji in fotografi. Tudi televizijski operaterji in časnikarji bodo imeli svoje zadoščenje. V OKTOBRU se vašo depresijo spremeni v besnost: rajši obtožujete druge, kot da bi prevzeli odgovornost nase. Končno boste videli sadove svojega pred časom zastavljenega dela. NOVEMBER: Mars vam ponuja potovanje, energijo, da boste razumeli, kaj želite in kakšno boste to dosegli. Ne sesti se, ne poudarjati obveznosti, ki se kopirajo. Za ugodni aspekti v DECEMBRU. Devicni, ki je bila skozi vse leto tarča nepredvidnih težav. Ne boste razumeli mehiški s tistimi, ki so vam, čeprav ubo, všeči. Skorajniki.

SVET V APRILU. Mesec bo poln dogodkov, ki bodo imeli svetovni odmev. Politični incident v ZDA. Atomski ali kemično-biološki incident. Infekcije in epidemije: Italija, Portugalska in Brazilija. V Italiji obnovitev političnega razreda (kadra), ki bo bolj pošten; toda manj liberističen. Solška aktivnost je ovirana zaradi pogostih atentatov ali groženj.

KOZMOASTRO

RIBI 19. 2. - 20. 3.

Jupiter bo skozi vse leto zelo ugodno vplival na rojene v tem znamenju; lahki dogovori za nova važna dela, napredovanja v karieri, osebna uveljavljanja. Uran in Neptun bosta motila ta sicer ugoden, no ozračje; prizadebi boste do rojeni v 1. in 3. dekadi. **JANUAR:** bolje je vzbuhati pozornost in spoštovanje, kot pa nečestno. No, in to vam ne bo težko. Ne računajte na podporo tistih, ki vas ne poznajo. Ker ste preveč prežeti s sentimentalnostjo, vam delo ne leži prav. Počistite se z Vodnjari ali Rakci. **FEBRUAR:** povzete ste se končno v pasti, sedaj pa se skušate upreti. Hodi boste sivi svoboden. Lahki si boste izmislili nekaj besede. Na delovnem mestu si boste utrdili svoj položaj. Zdravje: hranite energije in bodite mirni. **MAREC:** je mesec velikih prilžnosti. Ker vas zelo zanimajo osebne koristi, boste tudi dognali, kaj v vašem življenju ne gre. V mejah vaših sentimentalnih želosti skušajte nagraditi velikučudo; vsaj sentimentalni talent naj pride do izraza. **APRIL:** to kar vas najbolj zanima je harmonija z bližnjim. V tem smislu bo ta mesec nepozabljiv. Na čustvenem področju gre tako dobro, da so vam zdi, da sanjate. Na delovnem mestu ste favorizirani, vendar omejuje vašo navdušenost do tovarišev in sodelavcev. **MAJ:** razen ljubezni, za druge zadeve ta mesec ni raven; preveč ugoden. Toda Jupiter vas štiti pred hudimi napakami. Izognite se nenadnim spremembam dela, sporov ali dvojne igre. Ne dajate več, kot zmorete. Počivajte mnogo in pijte malo. **JUNIJ:** je mesec poln nasprotij. Čutili boste odgovornost do sebe in do tistih, ki so ekonomsko in duševno odvisni od vas. Priporočljiv je sezonski počitek, razen za tiste, ki se bavijo s turizmom. Utrujenost in prebavne motnje živčne narave. **JULIJ:** ugodno na delovnem področju, za družinske in sentimentalne odnose. Venera vas skuša pognati v pustolovščine. Skrivnostni boste kot še nikoli. In prav sedaj, ko ste prevezli od ljubezni vsa ključa del. Favorizirani časnikiari in pisatelji. **AVGUST:** negativni Neptun vam dodeli na radikalno spremembo vašega življenja. Vaša hladnost v spolnih zadevah povzroči krizo pri partnerju. Ne dopustite, da se tako konča. **SEPTEMBER:** Venera vas lahko ovirala pri srečanjih s prijatelji ali pri stikih glede nekega dela. Na obzorju ne pričakovanja izboljšanja. Ljubezen: ste lahko tudi krut sodnik, prav ko bi lahko ljubili tak delikatno in fantastično, kot znate le vi. Živite so nekoliko zrahljani. Počivajte. **OKTOBER:** je mesec razočaranja. Težavni odnosi s prijatelji. Odprite se, tistemu, ki vam je zvest. Pomagal vam bo preko težav. Edina tolažba teh trenutkih je ljubezen. **NOVEMBER:** pri naša vrsto srečnih naključij in radosti ter zaburjenj. Proti koncu meseca pa vas lahko Merkur in Venera zapeljeta v napake. Favorizirani so ustvarjalni poklici in tisti, ki so vezani na živilsko proizvodnjo. **DECEMBER:** konec leta ni ne dober ne slab. Jupiter in Saturn sta naklonjena ljubezni in prijateljski ter odnosom z otroki. Izrabite ta čas za načrtovanje vašega življenja v bližnji prihodnosti. Z zdravjem je vse v redu.

SVET V DECEMBRU: Neugodni aspekti nakazujejo, da naravne nesreče in nenadne politične prevrate. Zaradi diplomatskega incidenta se ameriški predsednik, po zaslugi tiskar, znajde v težavah. Juridična napaka v Italiji ima težke posledice. Velike investicije v Italiji s strani Arabcev in Avstralije.

za naročnike
**PRIMORSKEGA
DNEVNIKA,**
ki poravnajo
celoletno
naročnino do
28. februarja

BARVNI TELEVIZOR PHILIPS
MOPED «TOMOS»
IZLET S PRIMORSKIM DNEVNIKOM ZA ENO OSEBO
SLIKE ZAMEJSKIH LIKOVNIKOV
ABONMAJI SSG IN GLASBENE MATICE
ZMRZOVALNA SKRINJA
PEČ NA DRVA
FOTOAPARAT
LIKALNIK
USNJENA TORBA
VOLNA ZA PLETENJE
RAZNI GOSPODINJSKI ELEKTRIČNI STROJČKI
SMUČI ELAN
NAKIT
PRŠUT
KOLEKCIJE VINA
ENOLETNE NAROČNINE NA SLOVENSKE REVIJE
FOLKLORNI PREDMETI
PLOŠČE
KNJIGE

ŽREBANJE!

70 NAGRAD !!

VELIKO

NAGRADNO